

Nsímé Kεcιρε ritelé κε Matiyee uu n wói

Lελεε ritelé ntí kέmεε ní we

Matiyee yee ritelé ntí wói. Uricuruu ye Usuifi le. Pisuifi kuu kə ri wói. U pεe ulampooyó le un kə Yeesu pipiretiki kefi ne pité pē kecəpe use. U ritelé ntí wóile un nfasimé má re uké Pisuifi cereise re Yeesu yee yé anóo nyē ke Nkómειne Kpυre ritelé ari n yikikee wapisi. U nyísele re Uléεcaa iyóopi yee Nsímé Kεcιρε riyíki. Sinyárū kuú ne pi símisi.

Ifaaci iyē mεkériine ye mmé:

1. Icélaa kuu rikúú kecáa ní pa. I nyísele lē kai m pise re Yeesu pipiretiki piké n sónε (5-7).
2. Isé kuu upipiretiki ní pa uú ne pi tum te piké ha nsímé kecιρε riyóó (10).
3. Sinyárū see Uléεcaa iyóopi mεwee ró ní céreise (13).
4. Kirisi pikó mεfine Uléεcaa icápine kέmεε (18).
5. Itυε tərəw kecáa icélaa Yeesu uké kelenε m pεeme (24-25).

Piké kelenε Yeesu m mári, pi pεe u sélei re Emanuyeli. Liasei re Uléεcaa ye keróméé wele (1:23). Tinóo ntí ke Nsímé Kεcιρε κε Matiyee uu n wói nré ne tenese re: Ani n nyu re siyáa nnéi kam nókenékúrí we ketē keké ha ne tene (28:20). Lελεε nyíse re Yeesu ke Uléεcaa u ye ne ritiki uú ne sisoipipi kecəpe n we.

*Yeesu Kirisi pikpυre anyiri
(Luki 3:23-38)*

¹ Yeesu Kirisi ye Tafiti keyase le, Tafiti pónn kò Apiraham keyase. Upikpure anyiri ye nnyé:

² Apiraham yee Isaaki mari, Isaaki pónn Yakupu maru, Yakupu pónn Yuta ne upimarécò mári,

³ Yuta pónn Peresi ne Sera maru. Piuni yee Tamaa. Peresi pónn Hesiřò maru, Hesiřò pónn Aram maru,

⁴ Aram pónn Aminatapi maru, Aminatapi pónn Nasò maru, Nasò pónn Salimani maru,

⁵ Salimani pónn Poosi maru. Pi ye Poosi uni sée re Rahapi. Poosi pónn Opeti maru. Uyē uni yee Ruuti. Opeti pónn Yesee maru,

⁶ Yesee pónn uyópi Tafiti maru,

Tafiti pónn Salomò maru. Salomò uni ye mekeeme Urii sónlenle.

⁷ Salomò pónn Ropowam maru, Ropowam pónn Apiya maru, Apiya pónn Asaa maru,

⁸ Asaa pónn Yosafati maru. Yosafati pónn Yoram maru. Yoram pónn Osiyasi maru,

⁹ Osiyasi pónn Yotam maru, Yotam pónn Akaasi maru, Akaasi pónn Esekiyasi maru,

¹⁰ Esekiyasi pónn Manasee máru, Manasee pónn Amò maru, Amò pónn Yosiyasi maru,

¹¹ Yosiyasi pónn Yekoniya ne upimarécò mári. Likumúnjé kpé-i kapi Isirayeli pikó cópii apí ne Papilòni kuyu sí.

¹² Kapi Isirayeli pikó n cópii apí ne Papilòni kuyu sí memáá ke Yekoniya pónn pee Sealitiyeli mari, Sealitiyeli pónn Soropareeli maru,

¹³ Soropareeli pónn Apihuuti maru, Apihuuti pónn Eliyakim maru, Eliyakim pónn Asò maru,

¹⁴ Asò pónn Satòki maru, Satòki pónn Akim maru, Akim pónn Eliwuuti maru,

15 Eliwuuti pɔɔ Eleyasaa maru, Eleyasaa pɔɔ Matani maru, Matani pɔɔ Yakupu maru,

16 Yakupu pɔɔ Maari ula Yosefi maru. Maari kɛmɛɛ kɛ Yeesu kapi ye kɔ n sɛe rɛ Kirisi uu lɛemɛ.

17 Lɛ nnya, kaɪ nɛ Apiraham-i n kpɪsi aɪ nɛ Tafiti-i pɔ, li wale nɔɔpuri anai kefi nɛ ana. Kai Tafiti-i n kpɪsi aɪ nɛ kumɔnjɛ kpe-i kapi Isirayɛli pikɔ n cɔpii apɪ nɛ Papilɔni kuyu sɪ pɔ, li wale nɔɔpuri anai kefi nɛ ana. Kai kɔ kei n kpɪsi aɪ nɛ Kirisi imaretunɛ pɔ, li wale nɔɔpuri anai kefi nɛ ana aɔ.

*Lɛ kapi Yeesu Kirisi m mɔri
(Luki 2:1-7)*

18 Lɛ kapi Yeesu Kirisi m mɔri ye nnɪ: Uuni Maari kapi pɛɛ Yosefi feleilɛ, amɔ Nfɔasɔnɛ nn tɪyɛɛ uu fapisi u nɛ Yosefi apɪ kɔ kahanɛ kulee rimpɛnɛ.

19 Uula Yosefi ye aseɪ ute lɛ, uɔ pɛɛ la ukɛ unɔsi isɛi lukeise kuyu kukɛ kɔ, uu pɛɛ n la ukɛ risɛɛ nɛ u lakase.

20 Kuu nɪ we un likecɔɔ mɔsu, Upɪima uleecaatumɛ unyine uu kelɔrɛ-i u kpɔfɔmɛ uu u maa rɛ: Tafiti kepirɛ Yosefi, Maari pikpikɛ apɪ kapɛ pɔ n cɔnjɛ. Nfɔasɔnɛ mɛɛ tɪyɛɛ kuu fapisi.

21 U kewɔntisi marunɛ aa kɛ sɛi rɛ Yeesu. Kɛkɛɛ sɔnti kekɛ kempuri pikɔ akɔpɛ kɛmɛɛ lese.

22 Lɛ nnɛɪ ai wai, Upɪima rinɔɔ kuu mekeɛ antepu Esayi m mɔase rikɛ nɛ n li nnya. Lɛlɛɛ rɛ:

23 Ukpɛre yeɛ uɔ utisi n nyu yɛ kɛfa wa, uu kewɔntisi maru apɪ kɛ

sɛi rɛ Emanuyɛli, liaseɪ rɛ Ulɛɛcaɔ ye kerɔmɛɛ we.

24 Kɛ Yosefi uu n yisi, uu lɛ kɛ Upɪima uleecaatumɛ uu u n sɪmisi wai, uu Maari kunɔsi kpɪsi.

25 Amá u ne uyē ápi kulee ripéne uú ha ne kewántisi maru. Kuu ke m mári, Yosefi uu ke séi re Yeesu.

2

Pinyuwe píima pinyine ye Yeesu piyéne ha

1 Yutee ketē kémee kapi Petelehem-pō Yeesu mari. Erooti yee pee kei kumúnjé kpe-i uyóopi píima. Pinyuwe píima pinyine api ketunjeleeme-mempō yisi api Yerusalem tulu.

2 Apí ha pise re: Yei ye kewá kē kapi m mári pin tee re kekee sónti keké Pisuiifi iyóopi tone? Háí ketunjeleeme-pō kari riwárepi tee n nyíselē te pi kewá kē mari yē. Lē nnya karí ka re tóké ke yáasi ari wúla.

3 Ke uyóopi píima Erooti uu lē n kō, ai u ne Yerusalem pikó nnéi mpóocai tani.

4 Uu pēpee ye Uléecaa inyónse n wa piwéese nnéi ne isé picélaa cápine uu pi pise re kelō kéye-i kapi uyē ke Uléecaa uu n wée marune.

5 Api u pēse re: Yutee keteni-i, Petelehem-pō le. Antepu Mísee ye mekee-me woi re:

6 Pó Petelehem kuyu!

Ai pōo Yutee ketē kecáá ayu kecōpe ríyu paalē. Li we re kepóméé ke uyóopi píima uu léerine, uyee yé pinésoi Isirayeli pikó n séni.

7 Kei ke Erooti uu pee pinyuwe píima pē meyaa sée uu pi pise re piké u símisi ísone uké céri kumúnjé kpe-i ke riwárepi tē ari n léeme.

8 Uu pēe limemáá Petelehem-pō pi tum uu pi maa re: ani n ηme ani ha kewá kē kecáá ísone písei ani

kóm. Nòn ke n yě, ani pɛeri ani né símisi nééké ha kò ke yáási ké riwula.

⁹ Ke Erooti uu lɛ pisímé pi ní masí, api yisi api ncée pòlò. Kei kapi pɛe ripáí, api yénu riwárepi tɛ kápí pɛe ketuɲeleeme-pò n yě tin pikɛyu sónɛ pin ti tikilɛ. Ari kelò ke-i ke kewá kɛ akɛ ní we tulu, ari nyɛɛ.

¹⁰ Kapi kei ri n yě, ai meýíkíyiki pi larisi.

¹¹ Api káyò loni api kewá nɛ keuni Maari yenu, api ke yáási apí nɛ wula. Api pɛe pimemá fénnɛ api wura nɛ tulaali ñmaa-ñmaa nɛ mékpò kapi ye n sée rɛ miiri lese api ke hekɛsi.

¹² Uléécaá uu péé masí keláré kémɛɛ pi símisi rɛ ápi kapɛ Erooti kémɛɛ pɛɛ. Kei kapi pɛe ncée féé kpísi apí nɛ pikuyu pɛɛ.

Pi Yeesu nɛ Esipiti ketɛ ha

¹³ Ke pinyuwe pɛ́ api n tómpò, Upíima uleecaatumɛ unyine uu keláré-i Yosefi kpáfúme uu rɛ: A yisi, a kewá nɛ keuni kpísi aa wuru aa Esipiti ketɛ loni. Erooti ye lalɛ uké ke kpu. Lɛ nnya, ani ha kei-pò n tã liké ha nɛ tu kumúnjé kpɛ-i kam yé nó n símisi rɛ ani pɛɛɛ.

¹⁴ Yosefi uu yisi uu kewá nɛ keuni kpísi uú nɛ kesinɛcò wuru uú ha Esipiti-pò pésu.

¹⁵ Uu kei n we Erooti uú ha nɛ kpi. Lɛ ke Upíima uú pɛe uantepu m máase liké nɛ n wa nnya kai lɛ wa. U pɛe rɛ:

Nɛ unéɱmáne sée rɛ uké Esipiti keteni-i le.

Pi Petelhem ketɛ-pò siwá sínsápi kó

¹⁶ Ke Erooti uu ní ka uu céru rɛ pinyuwe pɛe u kiraasele, kuwói píima kunyine aku u wai. Uu pɛe

kumúnjé kpě ke pinyuwe pẽ api u n símisi ne páme uu tíyese api siwántisi nnéi see aḡmẽ até n tu ne sē sisínísá Petelehem ne ayu nyee ne kei n kólẽ kémee kóni.

¹⁷ Lẽ ke antepu Yeremii uú pee mekee-me ní ma kai lẽ wa. U pee re:

¹⁸ Rama-pɔ kari nní nné kómairi.

Sicááila ne ikpɔtu ke unyine uu wórii

Raseli yee lẽ usiwá kecáá ténì.

Uu nkpáni la piké u kpurei.

Ne keee, ái nkpáni u tise.

Pi ne Yeesu Isirayeli keteni-i peeme

¹⁹ Upíima uleecaatume unyine uu Esipiti-pɔ Erooti mekpɔ-maá keláre-i Yosefi kpáfúme,

²⁰ uu re: A yisi, a kewá ne keuni kpísi aá ne Isirayeli keté pele. Pepee pee ní la piké kewá kě kpu ye kpínle.

²¹ Kei ke Yosefi uu yisi uu kewá ne keuni kpísi uú ne Isirayeli pele.

²² Amá ke Yosefi uu n kó te Aricelayuusi yee usáa Erooti iyɔpi Yutee keté kecáá tóne, iwame ii u wai uu péé n yulu re úu kei tonene. Uléecaa uu kɔ keláre-i u símisi uu yisi uu Kalilee keté-mẽ tómpɔ,

²³ uú ha kuyu kpě kapi ye n see re Nasareti-i tone. Lẽ ke antepuye apí pee ní ma kai lẽ tikilẽ. Pi pee re: Pi yé kam api kewá kě séi re Nasareti ukó.

3

*Yohani Uniwole ye Uléecaa Nstmé yóólẽ
(Mariki 1:1-8; Luki 3:1-18; Yohani 1:19-28)*

¹ Aí weri kumúnjé kunyine-i, Yohani Uniwolε uu léeri un Yutee kucesi kóima-i yóólǽ tε:

² Ani mεfine conse, Uléécaá iyǽpi ye nyahaimεle!

³ Yohani nsímé ke antepu Esayi uú pεε maa rε:

Usoi rinǽ ye ri tεε kucesi kóima-i n yóólǽ tε:

Ani Upíima ncee nyóǽnse,

ani usicepi tǽiise.

⁴ Kuyooyoo nkpíi ketukanka ke Yohani uú pεε tanaalé un kekónεpampi kehale-i télǽ. Apááni ne meté kuú pεε le.

⁵ Yerusalem pikó ne Yutee keté nnéi pikó ne Yuriteε nkoi keté pikó nnéi ye pεε ukεmεε sónaapole,

⁶ api ye piakópe yámne api tíyεε uu Yuriteε nkoi kεmεε míni pi wole.

⁷ Yohani uu yénu rε Pifarisi ne Pisatusee pεε ukεmεε n sónaapǽ rε uké míni pi wole ápi kusa kulúu we. Uu pεε pi maa rε: Nó akpurii nnyé! Wóo nó céesi rε ani Uléécaá kuwǽi kpeε n nyahaimε kaase?

⁸ Ani nómenéwai ne nyíse rε nǽ mεsei mεfine consele.

⁹ Ani kapε n nyu rε kani nní m máikεε rε Apiraham yεε núnésáyaha nnya, lee ne nó piye. Amá ne kale ké nó símisi rε Uléécaá yé fe uu apare nnyé pansεε Apiraham siyase.

¹⁰ Iso ye pinaṅaa máálenle piké ne alée ininjí sémni. Lǽ nnya, kulée kúye kunsá apipi sǽne m maru, pi yé ku riké api nna-i sáǽ.

¹¹ Míni ḡmane ke née nó wole liké nyíse rε nǽ mεfine consele. Amá uyεε né memáá n sǽnti ye né fele. Am tu ricuruu ké uanééri u mahǽ. Uyεε sǽnti uké Nfáasǽne ne nna nó wole.

¹² U nkpráni yare usoi nkó yee kulū kapí ne n cácai m múílě. U yé kukpépi pééi uu meluképipi risím-e-i súúni, uu kò acólé ilúké té uké wa uké nna teneciré kémee a risé.

Yohani ye Yeesu míni wole
(*Mariki 1:9-11; Luki 3:21-22*)

¹³ Kumúnjé kpe-i ke Yohani uu kei ní we un pisoí míni wole ke Yeesu uu Kalilee-pò yisi uu Yuritee nkoi mme-i u leepò re uké kò uyě míni wole.

¹⁴ Amá Yohani uu yúlu uu re: Ně kaí ne sá re ké kepóméé hapò pòké né wole, ái pòò yé meníjé kenéméé kam.

¹⁵ Yeesu uu pee u pepe re: A riyá liké pee lě n we kelene. Lě kari yé fe arí ne lě nnéi ke Uléécaa uu ní la rísonne wai. Kuu lě ní ma, Yohani uu pee kóm uu míni u wole.

¹⁶ Ke Yohani uu lě Yeesu piwóle ní masí, Yeesu uu míni-i léepò. Keyóme ake kei nní wúkule uu Uléécaa Nfaasone yenu nn keyómecaa-pò súiri yare rilólá, nn ukecáá tone.

¹⁷ Tinóò rinyine arí pee keyómecaa-pò leeri re: Nkó yee Kenépipi lala kecire, ám ye ukecáá kò.

4

Setani ye Yeesu peikee
(*Mariki 1:12-13; Luki 4:1-13*)

¹ Lě memáá, Uléécaa Nfaasone nn pee Yeesu kpísi nné ne kucesi kóima loni re Setani uké ha u peikee.

² Ke Yeesu uu sitúnjé aféena ne sisine aféena anóò m paasi, nkũ nn u wai.

³ Setani yee m peikee uú ne u kò uu u maá re: Pòn mesei Uléécaa Képipi, a apare nnyé rinóò maá aké pansé akpónó, aa le.

4 Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Li Nléécaasimé kɛmɛɛ wólaalɛ tɛ:

Ai ilukɛ ɲmanɛ yɛɛ yɛ usoi nfáa hɛ, amá ɲpá nsímé ɲ-ye mɛɛ

Uléécaɔ nnɔɔ-i n léemɛ yɛɛ kɔ usoi nfáa hɛlɛ.

5 Setani uu kɔ Yeesu kpísi uú nɛ Uléécaɔ kuyu Yerusalem sí, uú ha kei Uléécaɔ keyɔ kehóré-pɔ u tɔsi

6 uu rɛ: Pɔn mɛsei Uléécaɔ Kɛpipi, a mɛpócírɛ kɛteni-i risápɔ. Li wɛ rɛ li Nléécaasimé kɛmɛɛ wólaalɛ tɛ:

Uléécaɔ yé pɔ́ nnya upileecaatumɛ rinɔɔ hɛ
api pɔ́ yéu

kupóna áku kapɛ nɛ riparɛ rinyinɛ rinkpóu nnya.

7 Yeesu uu kɔ u pɛsɛ rɛ: Li kɔ kɛmɛɛ wólaalɛ tɛ:

Kapɛ Upíima Upóléécaɔ peikɛɛ pɔké ukɛtɔ yɛ.

8 Setani uu kɔ pikpíkɛ u kpá uú ha riyóɓɛ maamaa píima rinyinɛ kehóré-pɔ tɔsi uu ketɛ nké kɛcáá ayɔɔpiyu nɛ ammule nnéi u nyísɛntɛ

9 uu pɛɛ kɔ u maa rɛ: Pɔn n ɲmurei aa wúla aa né yáási, am nní nnéi pɔ́ hɛ.

10 Yeesu uu u maa rɛ: A kɛnékúrí yisi, Setani. Li Nléécaasimé ritɛlé-i wólaalɛ tɛ:

Upíima Upóléécaɔ mɛcírɛ kóló kaí pise rɛ usoi uké riwula uké yáási.

11 Kei kɛ Setani uu pɛɛ Yeesu riyá, piléécaatumɛ api ukékúrí hapɔ api pɛɛ ukɛcáá m paílɛ.

*Yeesu yɛ upikɛi Kalilee kɛteni-i kóraanɛ
(Mariki 1:14-15; Luki 4:14-15)*

12 Kɛ Yeesu uu n kɔ́ tɛ Yohani yɛ kukpaniilee-i wɛ, uu yisi uu Kalilee ketɛ-mɛ pɛlɛ.

13 Kuu n hápɔ, úu Nasarēti-i tónē, amá Kapērinawum-mē kuu tómpɔ. Kei ye kupiyē ritimē wēle, Sapilɔɔ nē Nēfitalii ketē-pɔ.

14 Lē ke antepu Esayi uú pēē m ma liké nē n wa nnya kai lē wa. U pēē rē:

15 Nǎ Sapilɔɔ nē Nēfitalii sitē pikó, nǎó mínimaa ritimē ní we nē nǎó Yuritēē nkoí metéj ní we,

nǎ mpuri sanē pikó, nǎó Kalilee keteni-i ní we,

16 nǎó pēē kuɔmaha-i ní we, ani kǎ tē nǎ nkpréni metéí píima yenle.

Nkpɔ kuhore-i kaní pēé we, metéí ye nkpréni nǎ lēpɔle.

17 Kai nē kei n kpísi ke Yeesu uu pēē piyóó lǎ tē: Ani mēfine conse, Uléécāa iyǎɔpi ye nyahaimēle.

*Yeesu ye pikpíntomécópii pina séé
(Mariki 1:16-20; Luki 5:1-11)*

18 Yeesu ye pēē Kalilee kupiyē ritimē sónēle uu Simǎɔ kapi rinyíri n he rē Píyēē nē uuwā Antiree yenu. Piketé ye pikpíntomécópii le. Anyej kapi pēē fóm pin nē ikpíntomé cópii.

19 Uu pēē pi maa rē: Ani né ritiki ké tíyese ani ye písoi pēē yé né rintíki wéési.

20 Api mēse nē mēse anyej sá api u tiki.

21 Kuu kei n yisi, uu kényu-mē sí uu kǎ Sepetee pinmáne pité Yakupu nē uuwā Yohani yenu pi nē piusaa Sepetee pin pikuninǎi-i we pin pianyēj nyóonsentē. Uu pi séi

22 api mēse nē mēse kúninǎi nē piusaa yá api u tiki.

Yeesu ye céésile un kǎ itóí pǎise

23 Yeesu ye pēē Kalilee ketē nnéi kónúnlenle un Pisuífi ayomeyáhaalee kémēē céési un kǎ Uléécāa

iyɔɔpi Nsímé Kεcirε yóólē un kɔ itói ncɔpuri ne ncón
ncɔpuri mee pisoι m pekεsi pɔisente.

²⁴ Kei ke urinyiri ari pεε Sirii ketē nnéi kecáá rikóónú. Api pεé ne pitóikó nnéi ncɔpuri ne pē nnéi pεε piipinε-i ncón nnyine n kómει u n sónaapɔ un pi pɔisente. Lελεε nní yarε pinírihélaa ne rikpínkpí pikó ne síkankáláká.

²⁵ Asoiwuí píima nyεε Kalilee-pɔ ne Ayu Kεfi ketē-pɔ ne Yerusalem-pɔ ne Yutee-pɔ ne Yuriteε nkoi metérj-pɔ n léeme aa pεε u n tikilē.

5

*Ismé ke Yeesu uu upipiretiki riyópe kecáá n simisi
(Luki 6:20-23)*

¹ Kε Yeesu uu lē tisoiwuí n yé, uu yisi uu riyópe yopoi uú ha tone. Upipiretiki api pεε kei u lεεpɔ,

² uu pεε picélaa pi loni. Icélaa iyεε nnyí:

Nkínjinε yíktyiki

³ Pεpεε n nyu rε ápi Uléécαα inipεε-i líka tulaalē pεε pínarekome.

Pεpεε Uléécαα iyɔɔpi te.

⁴ Pεpεε n ténι pεε pínarekome.

Uléécαα ye sántile uké pi kpurei.

⁵ Pεpεε ní purú pεε pínarekome.

Uléécαα yé ketē kuú ne upisoι m mé pi pa.

⁶ Pεpεε n náási piké mewai wa meké aseι n tikilē pεε pínarekome.

Uléécαα yé kam uu pimela pi wai.

⁷ Pεpεε ye picɔ íwe n té pεε pínarekome.

Uléécαα yé kam uu kɔ pē íwe ténι.

⁸ Pεpεε kefa n kpáiiilē pεε pínarekome.

Pi yé kam api Uléécαα yénu.

⁹ Περρεε n wéési re pin yei n we,
liké kei n niñú πεε pínarekome.
Uléécaá yé kam uu pi séi re usipipi.

¹⁰ Περρεε asei n tíkilē, pisoι pin lē nnya pi wéékuselē
πεε pínarekome.

Περρεε Uléécaá iyōōpi pikó.

¹¹ Nó mpí kapi n lámisi pin nó wéékuselē
pin nē nnya nókenécáá nnōōme símaankeε, nóō
pínarekome.

¹² Liké nó n láárú non ne mpōōnare cuunkεε.
Nóinéhεε ye keyómεcaá-pō piyεlé ái kumúñé má.
Limεcō kapí πεε antepuyε πεε πεέ ní we ani kelenε
weri wéékuselē.

Nnyási ne metéi kecáá icélaa
(Mariki 9:50; Luki 14:34-35)

¹³ Nóō ketē kecáá nnyási. Nnyási melō men
nkpéni n kpu, yo kapi yé πεέ ne melō n pesε? Li tise
piké ketahai-mē n fómpō pisoι piké téleise.

¹⁴ Nóō kō ketē metéi. Kuyu kπεε riyópe kecáá m
mómāalē áku yé fe kuké m pékaalē.

¹⁵ Uka úu ye kéfiráa risé uu kucári ke kipi. Kecáá
kuu ye ke ritōsi akε m pá úye kέyō-i n kpáiiilē.

¹⁶ Limεcō kai pise re nómenétéi meké n kpáiiilē
pisoι nnéi pin me nyáni. Pisoι piké nómenéwai sōne
n nyáni pin ne Nóunésáa Uléécaá yeε keyómεcaá-pō
ní we ríyu waisε.

Isé kecáá icélaa

¹⁷ Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Ani kapε m músu
re Moisi isé ne antepuyε icélaa kam pikópe ka. Am
ka re ké i kpu, amá ne kalε re liké lē li.

18 Asei kam nní nó símisi, ketĕ ne keyóme ye kpére we, kewóipi cíú-cíú kĕka nĕe kesímĕpi kĕka áke isé kĕmĕe mélele má, liké ha ne nípá yo ketɔ tu.

19 Lĕ nnya, úye un isé rinɔɔ rinyine n kesi uu kɔ picɔ céesi re piké ri kesi, nípá rinɔɔ tĕ tinsá pitiki m páápú, uyee yé masí Uléécáa iyɔɔpi kĕmĕe usínsá. Amá úye un ti m pakare un kɔ picɔ n céesi re piké limɛɔ wa, uyee yé masí Uléécáa iyɔɔpi kĕmĕe úyukɔɔ.

20 Asei ye nyere re nɔnsá Uléécáa mela n tikilĕ liké isé picélaa ne Pifarisi n fe, áni yé Uléécáa iyɔɔpi kĕmĕe lɔ.

Kuwíi kɛcáa icélaa

21 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔ kɔ te Uléécáa ye pirókpure maa re: Kape usoi kpu. Uye un usoi n kpu, piké liute ne túhaane.

22 Amá nĕ ne nó maa re: Uye un ne uucɔ n wóosi, piké ne liute túhaane. Uye un uucɔ m maa re: Pó uníri nkó, piké liute ne pɛpɛe ye ketúhaane píima-i n túhaane kĕmĕe ha. Uye un uucɔ m maa re: Pó uníri nkó, li tu re piké liute nna tenɛciré iwe kĕmĕe risáɔ.

23 Lĕ nnya, pɔn Uléécáa keyɔ-i kenýɔnse-i linyine ne Uléécáa píhĕe n ha, pɔn n léise re upɔɔ ye ne pó wólaalĕ,

24 li pise re pɔké kei ipóhĕe iyĕ tiyá pɔké liute lɛpɔ nɔké nsímé nyɔnse kelenɛ, aa pɛe inyɔnse piwai pɛɛ.

25 Pitele pin nó ne unyine kɛɔpɛ n we, nɔn ketahai pitúhaane n sí, a tíyese nó ne uyĕ ani ncée kómĕine. Insá lĕ, u yé ne utúhaane-i pó ha, uyĕ uu pó kpísi uu písóɔca pa, pĕ api kukpaniilee pó tani.

26 Asei kam nní pò símisi, pənsá ripówómé nnéi n héele tiké tene cáká-cáká ne ketanká tərəə-pə, áa kei mélele má.

Iwásá kecáá icélaa

27 Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Nə kə te Ulééca a ye maa re: Kapé iwásá wa.

28 Amá né ne nó maa re: Utisi úye un ucə unəsi n yé uu káipi, u ukemúyé kémee iwásá ne unəsi uyé piwai masile lé.

29 In te mepónípe luke-luke mee akópe pò waise, a me lese aa ketaa-pə fómpə. Li kutəsi we usoi uké uipíje likó linyine paa uú ne nfáa yenu ne kuu yé uipíje nnéi mǎ má apí ne nna teneciré kémee u sápo.

30 In te kupónípe luke-luke kpee ye akópe pò waise, a ku riké aa ketaa-pə ku fómpə. Li kutəsi we pəké kupónípe luke-luke paa áa ne nfáa yenu ne kaa yé ipópíje nnéi mǎ má apí ne nna teneciré kémee pò sápo.

Utisi ne unəsi pitúunne kecáá icélaa

(Matiyee 19:1-12; Mariki 10:1-12; Luki 16:18)

31 Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Nə kə te pi pree pirókpure maa re: Uye un unəsi n lakase, uké rítelé wa uké unəsi rimúise re u u yele.

32 Amá né ne nó maa re: Uye un unəsi n lakase linsá iwásá nnya, iwásá kuu lé u tani. Uye un kə unəsi ke ucə uu n lákase n kpísi, iwásá ke liute uu lé wa.

Tinóo piyekei kecáá icélaa

33 Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Nə kə te pi pree pirókpure maa re: Pən tinóo n yekei, a ti ritiki. Pən tinóo n yekei re pò Upíima linyine wa, kapé piwai li riyá.

34 Amá nĕ́ ne nó maa re: Ani kape ye rinóo yekei re nó Uléécáa linyine wa. Ani kape ye wéeri aní ne keyómecaa séi. Kai nní kei ye Uléécáa riyóopitū nnya.

35 Ani kape ye kō wéeri aní ne ketĕ séi, kai nní kei ye Uléécáa ritū nnya. Ani kape ye kō wéeri aní ne Yerusalem séi, kai nní kei ye uyóopi wéése kuyu nnya.

36 Ani kape ye kō wéeri aní ne nórínéyu séi, káni yé nní n fe nóké nṗá nnyúpi cireníje riwárarase née nóké risōmaase nnya.

37 Nōn ye m maa re "εεε", liké "εεε"! Nōn ye m maa re "eehei", liké "eehei"! Nōn lĕ́ mēmáá nnyine ncō rinkpáse, Setani nkó ye mmĕ.

*Mewai picēei kecáá icélaa
(Luki 6:29-30)*

38 Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Nō kō te pi maa re: Uye un ucō menípee n fori, piké liute menípee pifore cēi. Uye un ucō kuní n wehe, piké liute kuní piwéhe cēi.

39 Amá nĕ́ ne nó maa re: Ani kape ye usoi mewai kópe cēi. Usoi un kuluke-luke-mĕ kepepe pó n tō, a kumíi-mĕ panse uké kō kei kepepe pó tō.

40 Usoi un n la uké ketahai pó sée uké kepótúkanka tene yōsí, aa mese kupókpélenku mahani aa u múise.

41 Usoi un pó n tí un ilū pó n cōnse re a ne rinā tise u sarumpō, aa mese i cōni áá ne tinā tĕ́ meté u sarumpō.

42 Uye un linyine pó n we, a u he, úye un kō re u yé linyine pó lō, a u lonse.

*Ani nōpinélaarō n la
(Luki 6:27-28, 32-36)*

⁴³ Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Nə kə te pi maá re: A upósáne n la aa upóláarə ípuri n yulu.

⁴⁴ Amá nế ne nó maá re: Ani nópinélaarə n la, ani ye pεπεε nó n wéékuselě kecáa keyóme yáasi.

⁴⁵ Nən lě n wai, nə pεε mεsei Nóunésáa Uléécaá yeε keyόμεcaá-pə ní we sipipi lε. U ye tíyεελε ituηε ii pisoι səne ne pikópe leeri, uu kə tíyεε ikónε ii cuuni ai pεπεε u m pakarelě ne pεπεε ápi u m pakarelě yoriye.

⁴⁶ Asei kecáa, in te pεπεε nó ní la ηmanε kanί la, ihéé íye kani pεε mế te Uléécaá uké nó pa? Pilampooyó ηmaa ricuruu pố ne ye kə limεcə wale.

⁴⁷ In te nópinémáρεcə ηmanε kanί ye yáasi, yo kani pεε wa lisáηa? Pεπεε ápi Uléécaá m pakarelě ticuruu yeε kə limεcə wale.

⁴⁸ Ani n nyamί ne kέtə-pə yarε ke Nóunésáa yeε keléécaá-pə ní we uu ní nyamί ne kέtə-pə mεcə.

6

Lě kapi ye pıwεkəó linyine n he kecáa icélaa

¹ Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Ani nómenécίρε tí, áni kapε ye lě kaί ne n sá re nəké Uléécaá nnya wa pisoι inipεε-i wa re piké nó yế piké pakare nnya. Insá lě, Nóunésáa yeε keyόμεcaá-pə ní we úu ihéé íka nó pane.

² Lě nnya pən úwεkəó linyine n he, kapε kuloo pi pəkέ riyóó yarε ke kecáa kecáa mεwai pikó api ye ayómeyáhaalee-i ne icéε kecáa n wai re pisoι piké pi pakare mεcə. Asei kecáa, pi piihéé piyóó masile lě!

³ Amá pốon ye linyine úwεkəó n he, kupónίpe mii áku kapε lě ke kuluke-luke aku n wa ceri.

4 A ye riséé ne he. Upósáa Uléécáa yee mepówai kaá ne riséé n wai n nyáni yé ppe pó héele.

Piyómeyáhaa kecáá icélaa
(Luki 11:2-4)

5 Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Nōn ye keyóme n yáasi, áni kape ye kecáá kecáá mewai pikó mecō n wai. Pi ye n lalē piké ayómeyáhaalee-i ne sicéepene-i n nyenu pin ne keyóme yáasi re písoi piké pi yē nnya. Asei ye nyē kam nní nó símisi re pi piihéé piyóó masile.

6 Amá pōon ye n la pōké keyóme yáasi, a ye kupólee lō aa hánesi aa ppe Upósáa Uléécáa ke úka úu n nyáni yáasi. Upósáa Uléécáa yee n nyáni lē kaá ne riséé n wai yé ipóhéé pó pa.

7 Nōn ye keyóme n yáasi, áni kape ye méwoo kusíménaapí n wai yare pēpēe ápi Uléécáa n nyu mecō. Pi ye m músu re pin lē meyá n símaankeē, Uléécáa yé ne pi kō.

8 Ani kape pimecō n wai. Nōunésáa Uléécáa ye lē kai nó m píse nyule ani ye kelenē li u welu.

9 Lē kai m píse re nōké ye keyóme n yáasi ye nní:

Urósáa, pōo keyómecaa-pō ní we,

10 Písoi piké céri re tipónyíri ye kóólelenle,

Ipyóopi iké kam,

Mepóla meké keté kecáá wa yare keyómecaa-pō.

11 A ye nḗpá keweesi kéye iluke ró he,

12 A arókōpe ró sárei yare ke tōo ye kō picō n sárei pin akópe ró n wa mecō.

13 Kape tíyese tōké pipeikēe kēmeē loó.

Amá a kuníri anipe-i ró lese.

Li we re pōo iyóopi ne hnanē ne nímule te nḗpá píyēi-pō.

Amí.

¹⁴ Nɔn ye picɔ akópe kapi nó n wa pi n sárei, Nɔunésáa yee keyómecaa-pɔ ní we yé kɔ nóanékó nó sárei.

¹⁵ Amá nɔnsá ye picɔ akópe pi n sárei, Nɔunésáa páa yé kɔ nóanékó nó sárei.

Anópahaá kecáá icélaa

¹⁶ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nɔn ye anó m pahaalẽ, áni kape ye kecáá kecáá mewai pikó mecɔ kényu n caailẽ. Pi ye kényu n cónhelenle re pisoí piké céri re anó kapi pahaalẽ. Asei kam nní nó símisi re pi piihéé lẽ piyóó masile.

¹⁷ Amá pón ye anó m pahaalẽ, a ye lihí aa ríyu tulaali fóm.

¹⁸ Pisoí ápi kape ne n céri re anó kaa pahaalẽ nnya. Upósáa Uléecaa ke úka úu n nyáni nman ye ye nyáni lẽ kaá ne riséé n wai. Uyee yé pee ipóhéé pɔ pa.

Keyómecaa memá

(Luki 12:33-34)

¹⁹ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Aní kape n wéési nɔké ketē nté memá yé nɔké curii. Apapi ne ncámé yèè nté me caailẽ, piyaa póo ihánaa foru api me yáái.

²⁰ Amá keyómecaa-pɔ kaí ne sá re nɔké memá yé nɔké curii. Apapi ne ncámé nn ye kei fe nké me caai, piyaa ápi yé kɔ fe piké ihánaa fori piké me yáái.

²¹ Li we re kei ke mepómá ame ní we ke kepómúnjé aké wepɔ.

Metéi kenýarū

(Luki 11:33-36)

22 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Inípee yee ipiɛ kefiráa. Ipónípee in n nyaná, i ye ipiɛ nnéi n kpáiiɛnɛ.

23 Amá ipónípee in m pólú, ipópiɛ nnéi yee ye kuɛmaha-i n we. Lɛ nnya, in te metéi mɛ kaa m má ye pansɛɛ kuɛmaha, a yɛ te kuɛmaha píima-i kaá we.

Ulééca nɛ siwóó kecáá icélaa
(Luki 16:13)

24 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Uka úu yé fe uké kumúnjé kuse kémɛɛ píyɔsaa pité n tikilɛ. Mpa líké íye wa, u yé use ipuri yé uu ucɔ ikó n la, néɛ u yé use nɛ kutu n cɔlɛ úu ye pee ucɔ n waisɛlɛ. Ani yé fe nɔké kumúnjé kuse kémɛɛ Ulééca nɛ siwóó n tikilɛ.

Ani nɛ Ulééca n tálɛ
(Luki 12:22-31)

25 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Lɛ nnya kam nó maa re áni kape lɛ kani yé n li nɛ lɛ kani yé n nti nɔké nɛ nfáa m má nɛ ilū kani yé nɔínépiɛ n yárii nfasimé wa. Nfáa nn iluke fee, néɛ ipiɛ yee ilū fe?

26 Ani sinúipi ripaí nké. Asi ye lukesi, ási ye kpasi, ási ye líka risíme súū. Amá Nɔunésáa yee keyómɛca-pɔ n we ye si kpíniile! Yare nɔ́ ηmaa áni pee ríyu má lin sinúipi sɛ fee?

27 Nó úye yee yé fe uu nfasimé wai uú ha nɛ unfaa aɛmɛ nɔ́pa nkáripaí kpáse?

28 Yo nnya kani pee nkpani ilū kani yé nɔínépiɛ n yárii nfasimé wai? Ani meyúí mɛɛ ye sicarɛ-i n fɛlesi ripaí nké! Ame pikɛ píka wai, áme kɔ ilū íka nyelaankɛɛ.

29 Amá ké nó símisi re nípá ne lē, Uyóopi píima Salomō ricuruu ne ummulē mmú nnéi, úu pēe ilū inyine má yēe ní nyamí ai mēfele menyine tulu.

30 Nó pīsoi mpí nfatenē rín piyē. In tē Uléécaā yē meyúí mēe nēni kecāre-i ní we pin kō kōso nna mē ηmaasine lē sōnukuse, nō kecáá kúu yé pēe meníηe ripáí?

31 Lē nnya, áni kapē yē nfasimé wa nōké maa re: Yo kari yé li née yo kari yé ní ntí née yo kari yé tā.

32 Pēpēe ápi Uléécaā n nyu pēe lē likó meséere wéési. Amá Nōunésáa yēe keyómēcaā-pō ní we yē nyule lē kai nó m pise.

33 Uléécaā iyóopi kani yé mēfoí wéési, ani kō lē kuu m pise n wai, u yé kō litórwō nní nnéi mpuri pihēe nó rikpá.

34 Lē nnya, áni kapē yē nfasimé wa re íye kai yé kōso n we. Li we re nípá keyáa kéye ne kenkó yē mu.

7

Ai we re tóké yē picō akópe m palē
(Luki 6:37-38, 41-42)

1 Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Ani kapē yē picō ne túhaane, Uléécaā úu kapē ne nō n túhaane nnya.

2 Lē kani yē picō akópe ní pa mēcō ke Uléécaā uu akópe nó pane. Kemúnjé kē kani yē ne picō ní musí kapi kō ne nō músune.

3 Yo nnya kaa keyúipi kee upócō menipēe-i ní we nyáni, áa pēe kenawélépi kee mēpókó-i ní we nyáni?

4 Iye kaa yé fe aa ucō maa re: A nyere ké keyúipi mēpónipēe-i lese, kenawélépi ken kō pēé ne mēpókó kēméé we?

⁵ A tíyε pɔ kecáá kecáá mewai má kpa! Kenawélépi kee mepónípeε-i ní we kaa yé mefoí lese aa ppe nísonε n nyání aá ne keyúipi kee ucɔ menipeε-i ní we lese.

⁶ Ani kape ye Uléécɔa likó sipɔpi pa re siké li. Insá lɛ, si yé ne nó pansε asi nó kéhεni. Ani kape ye kɔ nńínékólé kecirε áfɔŋ keyu-i risá. Insá lɛ, a yé i teleise ii caai.

Piwei ne piyóó
(Luki 11:9-13)

⁷ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ani ye Uléécɔa we, u yé nó hε. Ani ye ukemεε piwélaa ha, u yé tíyεε ani yénu. Ani ye ihánaa u rikómkóm, u yé nó hánne.

⁸ Uye un u n we, u ye u hεle. Uye un ukemεε linyine n wéési, u ye li yenle. Uye un kɔ ihánaa u rinkómkóm, u ye u hánnele.

⁹ Nó úye kepipi kee yé iluke u we, uu ppe ripare kpísi uu ke hε?

¹⁰ Née nó úye kepipi kee yé nkpríntomé u we, uu ppe iwáa kpísi uu ke hε?

¹¹ Mpá nó pikpááree mpí nní, nɔ ye fele ani nńsinépipi lisɔne hε. Nńunésáa yeε keyómεca-pɔ ní we yeε yé ppe meníŋε pεpεε lisɔne u m piεε piheε riyaá?

¹² Lɛ nnéi kani ní la re písoi piké ye nó wa, ani ye limεcɔ pi wa. Lɛ ke isé ne antepuyε api piεε re nɔké ye wa.

Tinɔnɔ tεε m mókú-mókúle
(Luki 13:24)

¹³ Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Ani ne rinɔnɔ tεε m mókú-mókúle lompɔ. Tinɔnɔ péré-péré ne ncée mεε n laanu pelele ye nkprɔ-mě simpɔle. Písoi kulúi ppe ye ne kei lompɔ.

14 Amá rinə̀nə̀w tɛɛ ye ne nfáa-mě́ ní ha ye mókú-mókúlɛnɛ. Lincee pɔ́ ne kɔ nkpráni mɛsɛ wéké-wéké. PISOI pɛɛ ye n n yé́ ápi kulúí we.

Antepuyɛ nɔ̀wɛ kecáá icélaa
(Luki 6:43-44)

15 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá rɛ: Ani nómenécíre tí ne antepuyɛ nɔ̀wɛ. Pi ye rikpárále apí n nyíselě́ tɛ pi asánpipi ɛ, nérpákane pi písifa-i ákpe kpááree ɛ.

16 Pimɛwai kani yéé ne pi ceri yarɛ kapi ye aléepipi ne akuléé ní céri mɛcɔ. Ápi ye arɛsɛɛ sínípeleépi kecáá tɔ. Ápi ye kɔ afiiki ahíhíi kecáá tɔ.

17 Kuléé sɔne kpɛɛ ye apipi sɔne mari, kuléé kópe pɔ́w apipi kópe maru.

18 Limɛcɔ ke kuléé sɔne áku ye fe kuké apipi kópe mari, kukópe páa ye kɔ fe kuké apipi sɔne mari.

19 Pi ye kuléé kpɛɛ áku apipi sɔne m máru rikéle apí nna-i ku sápw.

20 Limɛcɔ kani yéé antepuyɛ nɔ̀wɛ mɛwai ne pi ceri.

Pipiretiki yiktyiki kecáá icélaa
(Luki 13:25-27)

21 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá rɛ: Ai pě́ nnéí pɛɛ né n sélei rɛ Upíima, Upíima pɛɛ Uléécáa iyɔ̀wpi kémɛɛ lonine, amá pɛpɛɛ Unésáa yɛɛ keyómɛcáa-pɔ́ ní we mɛla n wai ŋmanɛ pɛɛ Uléécáa iyɔ̀wpi kémɛɛ lonine.

22 Mɛyá́ né ha keyáa kě ke Uléécáa uu pISOI n túhaanɛne né maa rɛ: Upíima, Upíima, áí tɔw ripónyíri ne Uléécáa nsímé pISOI símisi ari aníri lakasente ari kɔ tipónyíri ne mɛwaisaŋa kulúí wapisii?

23 Kei kam yé pɛɛ pi símisi rísɔnɛ rɛ: Am píkai nó nyu! Nó pikópɛkɔ́ó mpí. Ani kenékúrí nté rinyɔ́só!

Síyɔ sité sinyinɛ kecáá nstímé
(Luki 6:47-49)

24 Yeesu uu pɛɛ ntórɔɔ pi maa rɛ: Uye un nsímé mmú nnéi kutu rincɔ un kɔ n tintiki, u we yare usɔhɔɔ yɛɛ kepare kecáá ukɛyɔ m ḿ.

25 Ikónɛ ii cuuni, ikóí ii yipu, kuyɔ píima kunyinɛ aku kɛyɔ ke-i pépu, áí nkpráni líka ke wa, kake kepare kecáá m ḿomaalɛ nnya.

26 Nkó yɛɛ nsímé mmú nnéi kutu rińcɔ, úu ye pɛɛ n titiki ye we yare uníri yɛɛ nnyɛnɛ kecáá ukɛyɔ méwoɔ m ḿ.

27 Ikónɛ ii cuuni ikóí ii yipu, kuyɔ píima kunyinɛ aku kɛyɔ ke-i pépu, ake lolu ake foru téké-téké.

Yeesu nnaɛ kuú nɛ n céési

28 Ke Yeesu uu anɔɔ nyɛ nnéi pimáa ní masí, umecélaa amɛ pɛɛ pisoí riwúí meyá nnɔɔ n yipaalɛ.

29 Uyɛ úu céési yare isé picélaa meɔɔ. Amá Uléécáa nnaɛ ke uyɛ uú péé nɛ céési.

8

Yeesu ye uyɔ́ unyinɛ pɔise
(Mariki 1:40-45; Luki 5:12-16)

1 Ke Yeesu uu riyópe rincépime memáá, asoiwuí píima anyinɛ aa pɛɛ u n tikilɛ.

2 Kei ke uyɔ́ unyinɛ uu ukékúrí hápɔ uu wúla uu rɛ: Upíima, pɔn n la, pó né wole am funi.

3 Yeesu uu kunípe saapɔ uu u ca uu rɛ: Nɛ lalɛ a peí. Mɛsɛ nɛ mɛsɛ, keyɔ́ ake ukécáá lelu uu funi.

⁴ Yeesu uu pɛɛ rinóɔ u he re: Kape wa unyine uké kɔ̄. Amá a uyɛɛ Uléécáa inyóɔnse n wai leɛpɔ uké pɔ musí uké yé te pɔ peí, aa pɛɛ limemáá inyóɔnse ke Moisi uú ne nó n tíye wai liké ńpá úye nyíse re pɔ peile.

*Yeesu ye Rɔm usóɔca kpéɛ unyine ukéikó pɔise
(Luki 7:1-10; Yohani 4:43-54)*

⁵ Yeesu uu pɛɛ limemáá ncée kpísi uu Kaperinawum kuyu lompɔ. Rɔm usóɔca kpéɛ unyine uu ukékúrí nyɔ́sɔpɔ uú ne u téní re uké u comɛ.

⁶ U Yeesu maa re: Upíima, unékéikó ye kényɔ-pɔ ne kufónɔ finupɔle lin ána u pahaalɛ, úu nkéhɛ ne kényu mápɔ.

⁷ Yeesu uu u pɛse re: Ne kɔ̄, né ha u pɔise.

⁸ Kei ke usóɔca kpéɛ uyɛ uu pɛɛ kɔ re: Am tu re pɔké kenéyɔ-i lompɔ, Upíima. Amá pɔ kpére rinóɔ he, unékéikó ye lé peile.

⁹ Li we re né ticuruu ye pinéwéése mále nen pi pakarelɛ. Nen kɔ pisóɔca má pɛɛ né m pakarelɛ. Nen piunyine m maa re uké méye ha, u ye hale. Nen kɔ ucɔ m maa re uké kam, u ye kale. Nen kɔ unékéikó m maa re uké linyine wa, u ye li wale.

¹⁰ Ke Yeesu uu anóɔ nyɛ n kɔ̄, ai nnóɔ u yipu, uu pɛpɛɛ u n tíkílɛ maa re: Asei kam nní nó símisi, ám Isirayɛeli keteni-i ricuruu úka kémɛɛ nfatene píima mmú ncɔ yenaalɛ.

¹¹ Ne la ké nó símisi re písoi meyā yé ketunjeleeme ne ketunjelolé-mɛ leeme, pi ne pirósáayahá Apiraham ne Isaaki ne Yakupu api Uléécáa iyɔ́pí-i tone api kesé iluke le.

12 Amá pi yé pē kaí pēé ne n sá re piké Uléécaá iyōpi kέmεε lō ketahai kunmahā-mē fōmpō api pεε kei m pupukεε pin inī takai.

13 Kei ke Yeesu uu pεε usóca kpéē uyē maa re: A n ηme a kui. Mpófatenε nnya, lē kaa m pise yé wa. Ukeikó uu mεsei itunε ise iye-i pélu.

*Yeesu ye pitóikó kulúí paise
(Mariki 1:29-34; Luki 4:38-41)*

14 Yeesu uu pεε limemáá yisi uu Piyεε keyō sí, uu kei uyē ulóhóni lεεpō un finu uipiηε in tolú.

15 Yeesu uu kunípe u ca, kupiηetoi aku tenε, unósi uu yisi uu ukεcáá paí.

16 Kai nnyóó n wa, apí ne pinírihélaa kulúí Yeesu lεεpō, uu rinóó aníri male, aa wuru aa pikeméé lelu, uu kō pitóikó nnéí paiseente.

17 Lē ke antepu Esayi uú pεε m ma ke mεwai mē ame ritiki re: Tirónárei kuú yósi uu irótói kpísi uu cōni.

*Yeesu pitiki kecáá icélaa
(Luki 9:57-62)*

18 Keyáa kenyine ke Yeesu uu Kalilee kupiyε ritime we, risoiwuí ari u kálaapō. Kei kuu pεε upipiretiki maa re u ne pē piké ritime ricō-mē ha.

19 Kei ke isé ucélaa use uú ne u rikō uu u maa re: Ucélaa, mpá yei kaa sí né pó ritiki.

20 Yeesu uu u pεε re: Sisáná ye sialééri mále, sinúipi sin siayámé má. Amá né Usoi Kepipi, ám tíka má kam yé ríyu n tampō ké wénte.

21 Kei ke uupiretiki use pōó pεε kō u maa re: Upíima, a ncée né he ké ha unésáa kulési ké pεε kelene pó ritiki.

22 Yeesu uu u pεεε ρε: A né ritiki aa pikpɔkpɔ yá piké pipikpɔkpɔ kulaankεε.

*Yeesu ye meyo píima menyine riséése
(Mariki 4:35-41; Luki 8:22-25)*

23 Yeesu uu kúninɔi kέmεε lompɔ, upipiretiki api yisi api u λεεɔ.

24 Kapi n tósu, meyo píima menyine ame pipépe kápáá, míni ame kúninɔi yarii. Amá Yeesu póon pεε lɔni.

25 Upipiretiki api ukekúrí nyɔsɔpɔ api u yónse api ρε: Upíima a ró come, tɔ kpínine.

26 Yeesu uu pεε pi maa ρε: Yo nnya kani iwame wai? Nó pisoι mpí, nónnéfatenε rín piye. Kei kuu pεε yisi uú ne kuyɔ ne míni cési, ai pεε sée léké-léké keu.

27 Ai mpa úye nnɔɔ yipu api pεε pimεcɔpεcire n tee ρε: Usoi úye kecire ye nkó kaí ne kuyɔ ne míni ripéne lin u pakarelé?

*Yeesu ye pinirihélaa pité pinyine paise
(Mariki 5:1-20; Luki 8:26-39)*

28 Ke Yeesu uu kupiyε ritime te-i n yisi uu Kataraa keté-pɔ ritime ricɔ tulu, pinirihélaa pité pinyine api akpíi kecɔpe leeri api u λεεɔ. Pisoι pē tikpákárá kapi n wai nnya, úka úu ye pεε kaha uké ncée mmē titiki.

29 Kapí ne Yeesu rinsáne, api péé n cáái ρε: Uléécaa Kepipi, tó ne mpó ne ní-ye? Pɔ ka ρε póké íwe ró wa Uléécaa itunε iyε-i kuú ne ró n túhaanεne iké kelene tuu?

30 Afɔn anyine ye pεε kei kulúi wele an túkuri, ái meýá ne ketaa pi we.

31 Aníri aa Yeesu suúluse re: Pɔn n la pɔké písoi mpí-i ró lákase, a tíye tɔké ha áfɔn nnyé nyee nté-pɔ nní kulúi ní we kémee lompɔ.

32 Yeesu uu a maa re: Ani n tósu! Aa pee písoi pité pe-i yisi áá ha áfɔn nyé-i loni. Mese ne mese, áfɔn nyē aa wuru áá ne rikúú cépi áá ha ne kupiyé-i kpúupɔ aa kpíni.

33 Pɛpɛe pee áfɔn nyē m mé api itóó karii api kuyu sí apí ha lē nnéi lee n wa ne lelee pinírihélaa pē n wa keeni.

34 Kei ke kuyu písoi nnéi api ripehépɔ api Yeesu leepɔ. Kapi u n yé, api u suúluse re uké piketeni-i le uké tómpɔ.

9

*Yeesu ye kékankáláká kenyine paise
(Mariki 2:1-12; Luki 5:17-26)*

1 Yeesu uu pee kúninɔi loni uu kupiyé pitéj kprá, uu ukuyu pɛle.

2 Api pee kékankáláká kenyine risánáápɔré wai apí ne u leepɔ. Kuu pinfatene n yé, uu kékankáláká kē maa re: A n kahari unépipi, ne apókópe pó sáreile.

3 Kei ke isé picélaa pinyine api pee pimɛɔpɛcire tee re: Utisi nkó ye Ulééca riyu kopule!

4 Yeesu uu pikemúnjé céru uu re: Yo nnya kani lē nósinéfa-i simúnjé kópe wai?

5 Anóó nnyé keté kecɔpe, ríye tee fákú ne rico: Ke usoi uu yé kékankáláká mí maa re: Ne apókópe pó sárei née kuu yé ke mí maa re: A yisi a sóné?

6 Ne la nɔké céri re né, Usoi Kepipi ye ketē kecáá rnanje mále ké ne písoi akópe pi sárei. Kei

kuu pɛɛ kékankáláká kē maa rɛ: A yisi a nyɛɛ, a ripósánjáápɔré pílesi áá kulu.

⁷ Utisi uu yisi uú kulu.

⁸ Kɛ písoi kulúí pɛɛ kei ní we api lē n yé, ai píri pi wai api pɛɛ Uléécáa m pakarentɛ rɛ u sisoipipi ínnaɛ píima mmē hɛ nnya.

*Yeesu yɛ Matiyee sée rɛ uké u ritiki
(Mariki 2:13-17; Luki 5:27-32)*

⁹ Yeesu uu kényu-mē n tósu uu utisi unyine kapi yɛ n sée rɛ Matiyee yenu un pilampooyóó kɛkɛi-i tū. Uu u maa rɛ: A yisi a né ritiki. Matiyee uu yisi uu u tiki.

¹⁰ Yeesu uu pɛɛ lē memáá sī uú ha Matiyee kɛyɔ-i n tū un iluke le. Pilampooyóó nɛ pikóɛkɔ́ picɔ́ apí hápɔ́ api kei u nɛ upipirɛtiki kékúrí tonɛ.

¹¹ Kɛ Pifarisi api lē n yé, api Yeesu pipirɛtiki maa rɛ: Yo nnya kɛ núnécélaa nɛ pilampooyóó nɛ pikóɛkɔ́ picɔ́ api kɛlɔ́ kɛɛ tū pin le?

¹² Yeesu uu kóm pin lē símisi uu rɛ: Ai písoi pɛɛ isarɛ n láárú nnya kɛ upɔise uú we, amá pitóikó nnya kuú we.

¹³ Ani ha Uléécáa nsímé mmú kuu ní ma aseí wéési ani kóm. U maa rɛ: Nē, Uléécáa yɛ nó písei rɛ ani íwe n ténaane, am nó písei rɛ ani yɛ isɛɛ nɛ né nyóɔnse. Yeesu uu kɔ́ pimáa pi kpá rɛ: Ai pɛpɛɛ pimɛcɛrɛ n nyáni rɛ pi písoi lɛ pɛɛ aseí n tikilē kam písei ka, amá pikóɛkɔ́ nnya kam ka.

*Yeesu yɛ anóɔpahaa nsímé wai
(Mariki 2:18-22; Luki 5:33-39)*

¹⁴ Kei kɛ Yohani Uniwolɛ pipirɛtiki api Yeesu kékúrí hápɔ́ api u píse rɛ: Yo nnya kɛ tó nɛ Pifarisi

ari anóo pahaankεε mesére, amá pó pipiretiki ápi ye pεε paasi?

15 Yeesu uu pεε pi pεse re: Nó músu re usoi yé pisónne anyá n wai uu upisane séi api péé hapó apí ne mpóocaaí n tũ? Aai, mmē rín we. Lí yé kam api kumúnjé kunyine-i unósikó uyē pikecōpe lese apí ne tómpō. Péé uyε-i kapi yé pεε anóo paasi.

16 Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Api ye kusánjáa fale kepampi kpísi apí ne risípíi kpure tanene. Insá lē, kusánjáa fale kepampi yé kusánjáa kpure nkú m pasalē aí cēéri, kupóle aku pεε kufoí feriyε.

17 Uu kō kpá re: Uka úu ye píta pelē akónenuj kpure-i súũ. Insá lē, píta yé kam api pelu, anúh aa kpáfú api keteni-i lúlu, anúh pōo kō méwoo wai. Amá akónenuj fale kémee kapi ye píta fale súũ, aí lē n we apí ha ne pelu.

Yeesu ye Yairusi ukpére yukuse uu kō unósi unyine pōise

(Mariki 5:21-43; Luki 8:40-56)

18 Yeesu un lē we un ne Yohani Uniwole pipiretiki símisi, Pisuífi uyukóo unyine uú hapó uu ukeyu-i wúla uu re: Unékpére yeε nfáani nní kpupó aí kahanε n nánai. Amá a kam a ha anípe ukecáá rilaa. U yé nfáa wa.

19 Yeesu uu yisi u ne upipiretiki api u tiki.

20 Unósi unyine yeε ménnye n foho háí inmē kefi ne ité, uú ne Yeesu kō, uu uilũ titime kepíre-mē ca.

21 Aí méwoo kuu lē tica. U ukefa-i maa re: Nen péé ηmaa uilũ kerí n fe amí ca, ne yeε péé peí.

22 Yeesu uu pεε kepíre-mē pansεpō uu u yenu uu u maa re: A n kahari unékpére, mpófatenε ye pó péisele. Unósi uyē uu kei nní pélu.

23 Ke Yeesu uu ha úyukóó uyē keyo n tuipō, pisunsímaa pēe pimēcīre n cápinē piké nkpo wa ne risoiwuí ne iwóó líkí-líkí kuu léepō keyo meyipe.

24 Uu pi maa re: Ani nté léepō. Kekpérepī nké áke kpu, ke lōnile. Kuu lē mí ma, api u sēnnyī.

25 Kapi pisoi ketahai-mē n lésepō, Yeesu uu pēe kulee lompo. Uu kekpérepī kunípe tini, áke yisi áke nyere.

26 Nsímé nn kei ketē kē nnéí kóónú nn tánene.

Yeesu ye pinyíye pité pōise

27 Ke Yeesu uu kei n yisi un tósu, pinyíye pité pinyine api u n tikilē pin cáái re: A irówe yē, Tafiti Kepipi.

28 Kuu keyo n tu, pinyíye pē api ukekúrí hapō. Kei kuu pēe pi pise re: Nō ne kefa tene re né fe am lē kani ní la waii? Api u pēse re: Eee Upiima, pó fe.

29 Kei ke Yeesu uu pēe piinipee rica uu re: Uléécaa uké lē kaní ne nní kefa n tene nó wa.

30 Kuu lē mí ma, piinipee ii wúkule apí n nyáni. Uu pēe pi kúrúrise re: Ani nómenécīre tí nsone, áni kape tíye unyine uké lē kō.

31 Amá kapi yé kei nní n léepō, api piketē kē nnéí ne Yeesu nsímé kóónú api ríyu u waise.

Yeesu ye usoi yee úu ye n símisi pōise

32 Pinyíye pē pōon nní fáaupōlē, pinyine apí ne unírihélaa unyine yee úu ye nsímé n fe Yeesu léepō.

33 Ke Yeesu uu yé kuníri kpē n lákasepō, utisi uyē uu nsímé kápáá. Ai riwúí te-i mpa úye nnóó yipu, api pēe re: Ari píkaí Isirayēeli keteni-i mewai mmé meco yenaalē!

34 Amá Pifarisi pōo re: Kunírilā wéése kpepe rínanje u he un ne aníri lakase!

Yeesu ye pisei pɛɛ n cápinelē íwe tē

³⁵ Yeesu ye pɛɛ ayu ne siyupi nnéí kóónúlenle un kei Pisuifi ayomeyáhaalee kémɛɛ céési un kə Uléécáa iyɔɔpi Nsímé Kεcire pisei yóólē un kə itóí ncɔpuri ne ncón ncɔpuri mee pisei m pekési pɔisente.

³⁶ Uu asoiwuí yénu an pɔɔnelē lin a feriyelē, an méwoo tóórínkεε yare isán yεε íi usé m má, ai íwe u wai.

³⁷ Uu pɛɛ upipiretiki maɔ re: Kεcɔre kee kúkpaɔ n tu ye laanule pelele, amá pɛpɛε yé ke ní kpasi ápi pɛɛ kulúí we.

³⁸ Lē nnya, ani Upiima pise re uké pikεikó pɛɛ yé ní kpasi pame.

10

Pitume kefi ne pité ke Yeesu uu n wée

(Mariki 3:13-19; Luki 6:12-16)

¹ Yeesu uu pɛɛ upiretiki kefi ne pité séi uu rínanɛ pi he piké ye ne aníri lakase api ye kə ne itóí ncɔpuri ne ncón ncɔpuri mee pisei m pekési pɔisente.

² Pitume kefi ne pité pē anyiri ye nnyé: Ufoí yεε Simɔɔ kapi rinyíri n he re Piyεε ne uuwā Antiree, ne Yakupu ne uuwā Yohani. Pē keté ye Sepetee piɲmáne le,

³ ne Filipu ne Patelemii ne Tomaa ne ulampooyóó Matiyee ne Alifee unɲmáne Yakupu ne Tatee,

⁴ ne Simɔɔ yεε pɛɛ ukuyu pimulé kecáá n tɔpu ne Yutasi Isikariyóóti yεε Yeesu n tī uu piláarə anipe-i wai.

Pikei ke Yeesu uu ne pisei pē n tum

(Mariki 6:7-13; Luki 9:1-6)

⁵ Písoi kefi ne pité pē ke Yeesu uú ne pikéi tū uu pi céési re: Ani silō se-i ke mpuri sané pikó api ní we n kaase. Ani kapé Samarii pikó ayu kέmεε ha.

⁶ Amá Isirayeli pikó pεε ní we yare isáη yeε m pō kέmεε kani yé ha.

⁷ Ani icée kέmεε pi n símisi re: Uléécaá iyōopi ye nyahaimεle.

⁸ Ani pitóikó m pōisente, ani pikpōkpō yukusente, ani tíyεε piyó piké pansε písói pεε ápi mékperinkpe m má, ani aníri lakase. Faalaa kani yé, faalaa ke nōó yé kō picō hε.

⁹ Ani kapé nkpáni wura née nwóóweni née mεwóópipi kpísi nóké awóólō-i wa nóké ne ripéne.

¹⁰ Ani kapé kulōó kpísi nóké ne ncée ritiki, áni kapé kō ketúkanka kεse kpísi. Ani kapé kō anééri née kuséle rimúú. Li we re ukéikó yeε ye upikéi piluke li.

¹¹ Mpá kuyu maa-i née keyupi-i kani lompo, ani ye uyεε yé ní ηmurei uu nó yósu wéési. Un n ηmurei un nó n yósi, ani ukεmée tone aí ha ne nókenétóηéyaa tulu.

¹² Nōn ye kέyō kέye-i n lompo, ani ye kepikó yáási re: Liké nó n niηú!

¹³ Kέyō kē pikó pin nó n yósi, nkíηniηε kaní ne pi ní la nké pikecáá n we. Amá pinsá nó n yósi, nkíηniηε kaní ne pi ní la nké nókenémεε pεpō.

¹⁴ Pin kέyō kenyine-i née kuyu kunyine-i n ye re ápi nó yósune née ápi kō nónnésímé kutu cōne, ani kέyō ke-i née kuyu kpe-i léepō ani nóanéna nkoηo péi ani pikuwéé-mē yaapō.

¹⁵ Asei kam nní nó símisi re keyáa kē ke Uléécaá uu n sónti uké ne písói n túhaane, Sotām ne Komōori

pikó ke Uléécaá uu nna n ηmaasi iwe yé ne kuyu kpē ikó kutəsi wa.

*Lē kapí masí kepirε písoi n wéékusene
(Mariki 13:9-13; Luki 21:12-17)*

¹⁶ Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Ani n̄sone kō te, kam nní nó n tum, ani isáj yee ákpe kecəpe ní we mecə n s̄one. Lē nnya, ani mesəhə m má yare iwáa, ani alólā mecə kényu m purú.

¹⁷ Ani nómenécíre ne písoi tí. Li yé kam api ye nó tini apí ne sitúhaane-i sí, api ye kə piayomeyáhaalee-i iséí nó súúkee.

¹⁸ Pi yé kam api ye n̄é nnya piyukóə ne piyóəpi kέmee nó séi re nəké kə pē keyu-i ne mpuri sane pikó keyu-i inétansei li nnya.

¹⁹ Pin ye ketahai nó n sée, iwame íi kape ye nó wa re ní-ye kani yé ha símisi n̄ee íye kani yé ha n símisi. Liitunε in n tu, Uléécaá yé nímaa-maa nó he aní male.

²⁰ Ai nókenémee knn léerine. Amá N̄ounésáa Uléécaá Nfaasone yee nókenémee símisine.

²¹ Usoi yé umárecə kpísi uú pa re piké kpu. Usoi uu kə kepipi kpísi uú ne limecə wai. Siwá asi písáa ne píni kecáa nyere asi pi kpísi así pa re piké kpu.

²² Písoi nnéí yé kam api n̄é nnya nóin̄epuri yulu. Amá nkó yee rinkáhá-káhá ne k̄etə-pə, Uléécaá yé uriyu lə.

²³ In kuyu kúye-i nó n wéékuselē, ani wuri ani kucə t̄érj. Asei kam nó símisi re aní Isirayeli ayu kóónúne nəké tánεne Usoi Kepipi keké kelenε kam.

²⁴ Upeikee úka úu uucélaa fe. Limecə, ukeikó úka úu ukeisaa fe.

25 Li nyam te upeikee uké ucélaa ketule tu. Li nyam te ukéikó uké ukeisaa ketule tu. Née nóunéyᵊᵊᵊᵊ, nḗ kápi piséi tíyε re Pelisepule, wóo pεε nḗ pinéyᵊkó?

*Uyḗ kai m pise re usoi uké n wuru
(Luki 12:2-7)*

26 Yeesu uu kᵊ pimáa pi kᵊá re: Ani kapε pisoι n wuru. Lḗ nnéi lεε m pékaalḗ ne lḗ nnéi ke úka úu n nyu yé kam ai metéi kέmεε léeri mpá úyε uu li yenu uu kᵊ li ceru.

27 Mmḗ kam nní kuḡmaha-i nó n símisi, ani ha metéi kέmεε n tiyᵊó. Ani ha kᵊ mmḗ kam nní kutu-i nó rinwéi-wéi, kecáca-i nyεε ani yᵊó mpá úyε uké kᵊ.

28 Ani kapε pεpεε yε usoi ní kpu ápi yε pεε fe piké ukumíiri kpu n wuru. Amá Ulééca kani yé meníḡε n wuru re u yε fele uu usoi kopu uu kᵊ u ne ukumíiri kpísi uu nna teneciré kέmεε waipᵊ nnya.

29 Nté pi yε sinúipi yuke-yuke sité yáa aí ne kétanká kumúnḡé sá, née yo? Mpá ne lḗ, kέka áke yε méwoo kpu kái Nóunésáa Ulééca mela.

30 Ticuruu Ulééca yε nórinéyᵊ kecáa nnyúpi kεenle un n-nnéi nyu.

31 Lḗ nnya, iwame íi kapε yε nó wa. Nᵊ Ulééca inipεε-i ríyᵊ mále lin sinúipi yuke-yuke kulúi fe.

*Yeesu meyᵊó ne umeyule kecáa nsímé
(Luki 12:8-9)*

32 Yeesu uu kᵊ kᵊá re: Úyε un pisoι kecᵊpe n ḡmurei re u unékó le, nḗ né kᵊ Unésáa yεε keyᵊmεcaapᵊ ní we keyu-i ḡmurei re née u te.

33 Amá úye un kɔ pɪsoi keɔɔpe n kesi re úu unékó, né né kɔ Unésáa yee keyómecaa-pɔ ní we keyu-i kési re ám u nyu.

Yeesu úu ne nktiɲiɲe pɪsoi ka, amá atɔpi kuú ne pɪsoi ka

(Luki 12:51-53; 14:26-27)

34 Yeesu uu kɔ kpá re: Aní kape m músu re ɲiɲiɲe kamí ne ketē kecáá ka. Ai nkɔpáni ɲiɲiɲe, amá atɔpi kamí ne ka.

35 Ne kale ké uɲmáne ne usáa cɛɲse, am kɔ ukpére ne úni ne ufasi ne unyáani cɛɲse.

36 Usoi keyɔ cire pikó ɲmaa pɛe iláarɔ u waine.

37 Usoi nkó yee usáa née úni ní la ai tósu lē kuu né ní la úu ne sá re uké unépiretiki. Nkó yee kɔ uuɲmáne née uukpére ní la ai tósu lē kuu né ní la úu ne sá re uké unépiretiki.

38 Nkó yee úu n ɲmurei re uké menéɔ ukunapéékó riya * uké pɛe né ritiki, úu ne sá re uké unépiretiki.

39 Nkó yee ní la uké unfaa m múílē, yé kam uu ne n fómni. Amá nkó yee né nnya unfaa n fóm, yé kam uu n yenu.

Ihée kecáá icélaa

(Mariki 9:41)

40 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Nkó yee nó n yɔsí, ye kɔ né yɔsile. Nkó yee né n yɔsí, ye kɔ uyee né n tumme yɔsile.

41 Uye un antepu unyine n yɔsí re antepu lo nnya kuu u yɔsí, Uléecaa yé ihée kuu yé antepu mí pa icɔ u hééle. Nkó yee kɔ uyee aseɪ ne Uléecaa pikɛi n wai

* **10:38** Kunapéékó piya: aseɪ re íwe piluke Yeesu meɔɔ

n yosí re aseí ute lo nnya kuu u yosí, Uléécaá yé ihéé kuu yé aseí ute m pa u hééle.

⁴² Asei kam nó símisi re nkó yee pisoí mpí ke úka úu nní n waiselē kecəpe unyine míni riñwuhúse re pi pinépiretiki le nnya, Uléécaá yé lihéé u pa.

11

Yohani Uniwole pitume (Luki 7:18-35)

¹ Ke Yeesu uu upipiretiki kefi ne pité pē uicélaa pípa m masí, uu kei yisi uú ha ketē kē ayu kémee n céesi un kə Nléécaasimé yóólē.

² Yohani Uniwole ye pee likumúnjé kpe-i kukpaniilee-i wepəle. Uu Kirisi pikéi kuu n wai nkó kóm, uu pee upipiretiki yukuse uu ukemee tum

³ te piké ha u pise re uyee usoi uyē kapi mekeee-me n tee re u sónti née unyine ucə ye kepire wemele?

⁴ Kei ke Yeesu uu pee pi peee re: Ani ha lē kani n kóméi nən kə nyáni Yohani símisi,

⁵ lelee re pinyíye ye nyánile, síkankáláká sin sóné, piyó pin wole pin funi, pitusuí pin kóméi, pikpəkpə pin yisikee, píwekós pin kə Nsímé Kecire ke pisoí api pi n yóólē kóméi.

⁶ Uye unsá né nnya n loó, liute ye únarekomé le.

⁷ Ke Yeesu uu lē písímé pi m masí api tómpə, uu pee Yohani kecáá nsímé pisoí pee n cápinelē n símisi, uu re: Yo kani kucesi kóima-i piyéne ha? Kekpápi ke kuyə aku n fikiisee?

⁸ Usói yee melape kecire n lapaalē yee kei we, née yo? Amá piyóopi akpánjá-i ke pepee melape kecire m má apí we.

9 Yare yo kecirɛ ηmaa kani mpíi piyénɛ ha? Antepu unyine née yo? Amá asei kecáá uyɛ kani nní ní yé nɛ antepu fele.

10 Ukecáá kai wólaalɛ tɛ: Unétumɛ ye nkó kam n tumme uké nɛ kekpeé pó wa uké mpócéɛ nyóɔnse.

11 Asei kam nní nó símisi rɛ kaí nɛ n wemɛ, ápi unyine maraalɛ yɛɛ Yohani Uniwolɛ n fe. Mpá nɛ lɛ, pɛpɛɛ Uléécáa iyɔɔpi kémɛɛ ní we kecɔpɛ, uyɛɛ n fíilɛ ye u fele.

12 Kaí nɛ kumúnjé kpɛ-i ke Yohani uu Uléécáa Nsímé n yóólɛ n kpíimɛ aí nɛ kumúnjé nkú-i tuiɛ, pisoi ye Uléécáa iyɔɔpi nnya tɔpule pin náási piké i yɛ, pináɲɛ-naɲɛ pɛɛ ye i yɛ.

13 Antepuyɛ nnéi nɛ isé ye Uléécáa iyɔɔpi nsímé símaarilɛ aí weri aí nɛ Yohani ikamɛtɔɲɛ tulu.

14 In tɛ nɔ mɛsei la nɔké nnésímé kɔ, Yohani yɛɛ Elii uyɛ kapí pɛɛ n tee rɛ u wemɛ.

15 Uye un ukómɛ uu kóm!

16 Uu kɔ pimáa pi kpá rɛ: Yo kam yé fe ké nɛ nfáani pisoi múnjɛisɛnɛ? Pi nkpráni yare siwá sɛɛ kɛyaála-i n tú si nɛ sisicɔ sin nɛ ipupɛi séleinɛ, asi ye rɛ:

17 Tɔ asú nó símisilɛ rɛ ani yesi, ani yúlu, ari sikpɔyomɛ yom, áni tɛ.

18 Mɛsei ke Yohani uú ka, úu ye ilukɛ li, úu ye píta n ntí, ani rɛ aníri kuu héesi.

19 Usoi Kepipi póɔ weri ken le ken níru, ani kɔ rɛ: Pilukɛ nɛ píta nírɛ ηmanɛ nkó mɛɛ uyɛ we. U kɔ pilampooyó nɛ pikópɛkɔ́ usanɛ lɛ. Amá li pɛɛ umɛwai kémɛɛ nyísɛlɛnɛ rɛ Uléécáa mɛwéésɛsɔhɔ ye mɛ.

*Ayu nyɛɛ áa Yeesu nstmé ní ηmurei
(Luki 10:13-15)*

20 Lẽ memáá, Yeesu uu pɛɛ ayu nyɛ-i kuu mɛwaisaŋa mɛyǎ n wapisi pikó picé kápáá kápi nɛ mɛfinɛ n conse nnya. U nɛ pi cési rɛ:

21 Nǎ Korasin pikó, íwɛ kani topori. Nǎ Petisayita pikó, íwɛ kani topori! Likumúnjé rɛ mɛwaisaŋa kapi nókenémɛɛ n wapisi mɛn pɛɛ Tiiri nɛ Sitǎo kémɛɛ n wa, ai nní ní we pin piakóɛ kɛpire ritǎo api áfǎrǎnti tani api pimɛcirɛ nfúrǎ kǎikɛɛ liké nyíɛ rɛ pi conse.

22 Lẽ nnya kam nó símisi rɛ Tiiri nɛ Sitǎo pikó iwɛ yé ha ketúhaaneyaa kɛ nɛ nóinékó kutǎsi wa.

23 Nté nǎ Kaperinawum pikó, nǎ músu rɛ kelééca-a-mɛ kaní taálɛ? Ai nkpráni lɛ. Amá kukúlāyū-i kɛ Ulééca-a uu ketɛ-mɛ nó láupǎɛ. Ai líka nnya, pin pɛɛ mɛwaisaŋa mmé kapi nní nókenémɛɛ n wapisi mɛcǎ Sotǎm kémɛɛ n wapisi, li yé pɛɛ nní ní we kuyu kpɛ kun nɛ we.

24 Lẽ nnya kam nó símisi rɛ keyáa kɛ kɛ Ulééca-a uu nɛ pisoí n túhaanɛnɛ, Sotǎm pikó iwɛ íi nóinékó nɛ kutǎsi wa.

*Yeesu yɛ rɛ pisoí piké ukɛmɛɛ piwéntɛ hapǎ
(Luki 10:21-22)*

25 Yeesu uu pɛɛ likumúnjé kpɛ-i maa rɛ: Sáa, ketɛ nɛ keyóme Upiima, nɛ pǎ pakare rɛ pǎ tɛyɛɛ siwǎ sínsápi asi nsímé mmɛ kaa pisǎhǎo nɛ pinyuwe ní pesí aseí kom.

26 Pǎo la rɛ liké lɛ wa kai kǎ mɛsei lɛ wa, Sáa.

27 Yeesu uu kǎ limemáá pi maa rɛ: Unésáa yɛ nǎpá yo nnéí né palɛ. Uka ucǎ úu nǎ, Ukepipi nyu Unésáa memáá. Uka ucǎ úu kǎ Unésáa nyu insá nǎ Ukepipi nɛ pɛ kam n tɛyɛɛ api u ceru.

28 Nό mpί nnεί nόw nnί ncōni mule-mule ne n nákaanke lin nó pelaalē, ani kenéméé kam ké nó topile ani wéntε.

29 Am la ké nó n nyikilē lin nó pelaalē. Ani ncōni kamí ne nó rí la ηmurei ani cōni, ani tíye ké nó n céési. Nό pεε yé kani yé rí wéntε. Ne kefa láárúle. Menékó áme kō póólú.

30 Ncōni mmē kam nnί ne nó rí la re ani cō ye fákúle, rín nkpáni mulú.

12

*Yeesu yeε kewénteyaa ute
(Mariki 2:23-28; Luki 6:1-5)*

1 Lē memáá, Yeesu uu pεε kewénteyaa ketúnjé imúí inyine kecare kémεε n tikilē un tósu. Nkú nn upipiretiki wai, api pεε iwéhe kpéeni api mepipi takai.

2 Ke Pifarisi api lē n yé, api Yeesu maa re: A ripaí ke pipópiretiki api n wai lē ke isé ii m maa re pisoí ápi kape ye kewénteyaa ketúnjé wa.

3 Kei ke Yeesu uu pεε pi pese re: Lē nnya, áni lē ke Tafiti uu kumúnjé kpe-i ke nkú nn u ne upikó n wa keenlē, née yo?

4 Uléécaá keyo-i kuu lompō uu akpónó kapi Uléécaá n yekei kpisi u ne upikó api le, ái kō pεε re piunyine ye ncée má uké a li. Pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa ηmanε pεε ncée má piké a li.

5 Née áni isé atelé kémεε kéē te pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa ye Uléécaá keyo-i pikei wailε ái ne kewénteyaa péne? Lē nnya akópe kapi lē waa?

6 Amá ké nó símisi re uyεε nté nní rí we ye Uléécaá keyo fele.

7 Nɔn pɛɛ Uléécɔa ritelé kémɛɛ iwóí nnyí aseí meýíkíyíkí n kɔ tɛ Uléécɔa yɛ maa rɛ: Né, Uléécɔa yɛ nó písei rɛ ani íwɛ n tɛnaane, ám nó písei rɛ ani yɛ ísɛɛ nɛ né nyóɔnse, áni yéé pɛɛ nkó yɛɛ úu líka n caai akópe pa.

8 Lɛ́ nnya ke nɛ́, Usoi Kɛpipi am kɛwénteyaa ute.

*Utisi uyɛɛ kunípe kópe m má
(Mariki 3:1-6; Luki 6:6-11)*

9 Yeesu uu kei yisi uu tómpɔ uú ha pikuyomeyáhaalee loni.

10 Utisi unyine yɛ pɛɛ kei wele un kunípe kópe má. Pɛpɛɛ kei ní we apí pɛɛ kɛwááná n wéési piké nɛ Yeesu tí. Apí Yeesu píse rɛ: Ncée yɛ we rɛ piké kɛwénteyaa ketúné usoi pɔiseɛ?

11 Uu pí pɛsɛ rɛ: Nó úyɛ un nkɛpɛni isáɲ ise m má ii kɛwénteyaa ketúné kuhóre címé-címé kunyine-i lóipɔ, úu yé ha kei i lesɛɛ?

12 Kesoipipi yɛ kɔ pɛɛ isáɲ fele ái nkáripí. Lɛ́ nnya, irósé yɛ ncée hɛle rɛ piké yɛ kɛwénteyaa ketúné usoi lisɔne wa.

13 Yeesu uu pɛɛ utisi uyɛ́ maa rɛ: A kupónípe ritunámɛ. Uu ku tunápɔ aku pélu aku kucɔ meɔ sɔnesi.

14 Kái lɛ́ n wa, Pifarisi apí pɛɛ léepɔ apí ha símaane piké yé tɛ íyɛ kapi yé wa piké nɛ Yeesu kpu.

Ukɛikó ke Uléécɔa uu n wéɛ

15 Kɛ Yeesu uu n kɔ tɛ pí la piké u kpu, uu kei yisi uú nyɔsɔ. Písoi kulúí apí yisi apí u tiki, uu pítoíkó nnéí pɔisente.

16 Amá uu pɛɛ pí símisi rísɔne uu kúrúrúse rɛ ápi kapɛ tíyɛ unyine uké kɔ tɛ lɛ́ kuu wa.

17 Lē ke antepu Esayi uu uritelé kémee ní ma liké ne n wa nnya. U pēe rē:

18 Unékeikó lala ye nkó. Uyē kam wée.

Am kusa u la.

Né Nnéfáasone ukemee wa uké ne sitē nnéi isoipuri aseí kamí ne i n weme riyóó.

19 U ne úka ápi líka kecáá kēne, úu yé kō senkee.

Ápi yé unné icée-i n kómēi.

20 Uu yé kekpápi kee pikónóó m máálē sei.

Uu yé kō kēfiráa kee pinyúmi-nyúmi ní masí kpu.

Lē kuu yé n wai áí weri áí ne tulu

kumúnjé kpe-i ke aseí aa yé nípá yo n feriyē.

21 Sitē nnéi isoipuri ii péé ne u n tálē.

*Yeesu ye pēpē ukécáá nkópe n símisi rinóó pēse
(Mariki 3:22-30; Luki 11:14-23)*

22 Kei ke pinyine ápi péé ne unírihélaa unyine ke aníri aa n nyíinse úu kō símisi Yeesu leepō rē uké u pōise. Yeesu uu u pōise uu pēe fe uu ye símisi uu ye kō yenu.

23 Ai písoi pēe n cápinelē nnóó yipu, pinnéi ápi ye pēe rē: Nénte utisi nkó ye Tafiti Kepipi lē?

24 Ke Pifarisi ápi lē n kō, ápi rē: Aníri uyōōpi Pēlisepule yēe utisi nkó rínanje he kuu ne aníri lakasente.

25 Amá Yeesu ye pēe pikemúnjé nyule. Uu pēe pi maa rē: Kuyōōpiyu kunyine písoi pin pimēcōpēcire n tōpu, ku ye kpule. Limēcō, kuyu kunyine née kēyō kenyine pikó pin pimēcōpēcire n tōpu, pi ye kpule.

26 Setani un nkpēni aníri n lakasente, umēcire kuu lē ne tōpu, íye ke ukuyōōpiyu aku yé pēe fe akú ne n we?

27 In te Pēlisepule yēe rínanje né he kamí ne aníri lakasente, wóo pēe nópinékó pō rínanje he kapí ne a

lakasente? Ani n nyu re nópinékó cire ppe nó nyísene re áni alari má.

²⁸ Asei kecáá, Ulééca Nfaasone nnaŋe kamí ne aníri lakasente. Lelée nyíselē te Ulééca iyōpi ye nókenéme pituime masile.

²⁹ Uka úu yé fe uké unáŋe-naŋe keyo-i lompo uu ulikó yáái, kumúnjé kpe-i kúu kahaŋe u n tí uké paasi. Amá un n fe un u n tí uu paasi, u yé ppe fe uu keyo likó nnéi yáái.

³⁰ Nkó yee úu kenécáá n kpálē ye iláarō né wailē. Nkó yee úu kō picápine né n lēni ye haresile.

³¹ Lē nnya kam nó símisi re Ulééca yé akópe ne alé nnéi mpuri kesoiipipi sárei, amá úye un Ulééca Nfaasone n lámaankē, Ulééca úu yé liute sárei.

³² Ulééca yé nkó yee né Usoi Kepipi kecáá nkópe n símisi, akópe u sárei, amá Ulééca úu yé nkó yee Nfaasone kecáá nkópe n símisi, akópe u sárei ne keweesi-pō.

Kuléé ne kuapipi kecáá icélaa
(Luki 6:43-45)

³³ Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Kuléé kun isare n láárú, kuapipi yèè n nyamle. Kunsá isare n láárú, kuapipi yèè n caailenle. Mpá kuléé kúye apipi kapi ye ne ku ceri.

³⁴ Nó akpurii nnyé! Iye ke nó písoi kpááree mpí ani yé fe ani nsímé sone male? Li we re nsímé mee usoi kefa-i ní we mee ye nnó-i léeme.

³⁵ Usoi sone yee ye nsímé sone mee ukefa sone-i ní we símisi, usoi kópe pōo nsímé kópe mee ukefa kópe-i ní we símisi.

³⁶ Κέ νό símisi re keyáa kē ke Uléécāa uú ne písoi n túhaanene, isímé kópe ke písoi api n símaankeε cirε nnya kapí ne pi túhaanene.

³⁷ Li we re mpónósimé mee tíyεsεne póké alari née akópe yē.

*Pi Yeesu pise re uké mewaisaηa wa uu yúlu
(Mariki 8:11-12; Luki 11:29-32)*

³⁸ Lē memáá, isé picélaa kecōpe pinyine ne Pifarisi pinyine api Yeesu maá re: Tō péé la re a mewaisaηa menyine wa tóké yē.

³⁹ Yeesu uu pi pεse re: Nfáani ketē nké písoi ye caailenle hái. Api la piké Uléécāa ηmane ritiki, amá mewaisaηa kapí wéési piké yē. Mewaisaηa mē ke antepu Yonaasi uu n yé menyinecō kapí yé kō yē.

⁴⁰ Asei kecáá, lē ke Yonaasi uu mekpintomé maamaa kεfa-i sitúné sitaani ne sisine sitaani n wa mecō ke Usoi Kepipi pōó kō sónti keké ketē kémee wa sitúné sitaani ne sisine sitaani.

⁴¹ Keyáa kē ke Uléécāa uú ne písoi n túhaanene, Niniifi pikó yé ha yisi api nfáani ketē nké písoi akópe pa. Li we re kumúné kpe-i ke Yonaasi uú pεε Nléécaasimé rin-yóó api kóm, pi pεε mεfine consele. Uyεε nté nní ní we ye kō pεε Yonaasi fele.

⁴² Keyáa kē ke Uléécāa uú ne písoi n túhaanene, unósiyōopi yεε Saapa ketē kecáá n tū yé ha yisi uu nfáani ketē nké písoi akópe pa. Li we re uyεε pεε hái ketē ketō-pō leemεle uú weri re uké Salomōo mewéesesōhō kō. Uyεε nté nní ní we ye kō pεε Salomōo fele.

*Kuntri ye kuripōhō kpure-i pεle
(Luki 11:24-26)*

⁴³ Yeesu uu kə kpá re: Kuníri kun usoi kémee n yisi, ku ye hale akú ha kelō kóima kenyine-i n keraai kun kewénte wéési. Káku nní ke n yé nnya,

⁴⁴ aku ppe re: Né kenéyo kē kam n yisime kémee pele. Kun m ppepə, aku kényə ηmane leepə kapi m ppeeinkee api nyónsente cáká-cáká.

⁴⁵ Kei kaku ye pée ha kuacə aseei nyee kuricuruu rikpákára ní fe kpíipə aá ne kényə ke-i tone. Lelēe ye tíyese ke liute uyē mewee fale ame ye n caailē ame mekpure me-i kuú ppe mekke ní we tósu. Lē ke nfáani pisi kópe mpí api sónti piké ne kétə tene.

Yeesu uni ne upiwā

(Mariki 3:31-35; Luki 8:19-21)

⁴⁶ Yeesu un kei lē we un ne pisi símisi, uuni ne upiwā pin tuipə, api ketahai-pə nyere, pin la piké rinóə u maa.

⁴⁷ [Unyine uu Yeesu maa re: A ripái, upóni ne pipówá ye ketahai-pə nyenule pin la piké rinóə pó maa.]

⁴⁸ Yeesu uu liute uyē ppe re: Wóo unéni, píye ppe pinéwá?

⁴⁹ Uu ppe upipiretiki-mē kunípe tunápə uu re: Unéni ne pinéwá ye mpí nté!

⁵⁰ Asei kecáá, úye un Unésáa ye keyómecaa-pə ní we mela n wai, uyee unéwá née unéyíi née unéni.

13

Ulukaa kenyárū

(Mariki 4:1-9; Luki 8:4-8)

¹ Yeesu uu keyáa kē kényə-i léeri uu sí uú ha kupiye ritime tone.

² PISOI kulúí api ukékúrí cápinεpɔ uu pεε lē nnya kúninɔi loni uu tone. PISOI pē pɔɔ kupiyε ritime tone.

³ Uu sinyárū kpísi uu nε isímé isímé pi símaankεε. Uu rε: Utisi unyine yεε we, uu keyáa ukεcαε-i ipuri pifóme leepɔ.

⁴ Kuu lē n fóm, ipuri inyine ii ricéetime lólesi, sinúipi así hapɔ asi i kpóuli.

⁵ Icɔ ii kεparetē kecáa kε ntaai rín m piyε lólesi. Kε ketē áke n címú nnya, ipuri iyē ii mεse nε mεse lelu.

⁶ Amá kε ntunε nn n ta, mεlei fale mē amε iníjí kuweeciré nnya torε.

⁷ Ipuri icɔ ii sinípeleépi kεpáapáa lólesi, sinípeleépi asi pelu asi i hila.

⁸ Amá ipuri icɔ íf ha ketē sɔne kecáa lólesi ii lelu ii pelu ii fólu. Mpuri nse nn fólu ipipi píle, ncɔ ipipi kuwóɔ nε kefí, ncɔ ipipi afεetaani.

⁹ Kε Yeesu uu lē pimáa pi m masí, uu kɔ pi kpá rε: Uye un ukómε uu kóm.

Yo nnya kε Yeesu uu nε sinyárū céési?

(Mariki 4:10-12; Luki 8:9-10)

¹⁰ Kei kε upipiretiki api pεé nε u rikɔ api u pise rε: Yo nnya kaa sinyárū kpísi pɔn nε pISOI símisi?

¹¹ Yeesu uu pi pεε rε: Nɔ́ kε Uléεcaα uu uiyɔɔpi nsímé mεε m pékaalē cereise, úu pē cereise. Lē nnya kamí nε lē pi símisi.

¹² Li we yarε kapi ye ní maa rε: Nkó yεε linyine m má kapi ye licɔ rikpá ai meyá wai. Amá nkó yεε úu líka m má kapi ye líkárípikɔ́ lē kuu m má yɔsí.

¹³ Lē nnya kam sinyárū kpísi nen nε pi símisi. Li we rε pi ye n wiilenle, amá ápi pεε nyáni, api ye kutu n cɔlē, amá ápi pεε kɔ kóméi. Ápi kɔ aseí ceri.

14 Lē ke antepu Esayi uú pēe mēkēē-mē ní ma yēē lē wai rē:

Nó kam ani ye n kómēi, áni yéé pēē liasei ceri.

Nó kam ani ye n nyáni, áni yéé pēē yē.

15 Li we rē mpuri mmú pisoĩ akiñ ye takasile.

Pi pimēcīrē atu tápisile.

Api inípeē wúkesi,

api yúlu rē piatu áa kapē ye kō,

piinipeē íi kapē ye yē

pimēsōhō ámē kapē ye kō líka ceri.

Lē kēmēē, ápi yé pēē fe piké pimēfine conse.

Né Uléēcaa, ké ne pi m pōise.

16 Amá in nōó, nō pínarekome le rē nōinénipeē ye nyáni, nōanētu an kómēi.

17 Asei kam nní nó símisi rē antepuyē ne aseĩ pite Uléēcaa inipeē-i ye kulúĩ wele pēē pēé ní la piké lē kani nní ní nyáni yē, amá ápi li yē. Pi pēē kō lalē piké lē kani nní ne nōanētu n kómēi kō, amá ápi li kō.

*Yeesu ye ulukaa kenyárū aseĩ lese uu símisi
(Mariki 4:13-20; Luki 8:11-15)*

18 Kei ke Yeesu uu pēē pi maa rē: Ani nkpréni ulukaa kenyárū kē aseĩ kō:

19 PISOI pēē ye Uléēcaa iyōōpi nsímé kutu riñcō ápi yé nkemēé kō ye we yarē ricéetime te-i ke ipuri ii n lólēsi. Kuníri yèè kale aku nsímé mmē pikemēé lese.

20 Picō ye kō we yarē keparetē ke-i ke ipuri ii n lólēsi. Lipite yèè nsímé kutu ricōle api mēse ne mēse piakiñ kēmēē n yósu ne mpōōnare.

21 Amá ápi ye tíyē nké pikemēē iníñĩ wā, rín ye pikemēē tónē liké nánai. Ncōñ nn nsímé mmē nnya pi n lēemē néē méwee kōpē menyine men pi m

pekési, apí kei ne kewáána yénu apí ne Ulééca
kepire to.

22 Picɔ ye kɔ we yare ipuri yee sinípeleépi
kepáápáá ní loó. Lipite yèè nsímé kutu ricɔle, amá
ketè kecáá pikéi ke písoi apí ne ní kparálè ne memá
nnáápí mee ye n kírassè yèè nsímé mmē tihilale rín
ye ppe líka pí yoriye.

23 Picɔ ye kɔ wele yare ipuri yee kefénètè kecáá ní
loó. Lipite yèè nsímé mmē kutu ricɔle apí nkeméé
kóm nn pí léní apí ppeé n we yare aléé nyee ye apipi
m mári, kunyine píle, kucɔ kuwóó ne kefi, kucɔ
afetaani.

Meyúipuri kópe kenyárū

24 Yeesu uu kɔ kenyárū kecɔ pí kpá re: Ulééca
iyɔɔpi ye we yare usoi nkó nsímé mmú: Utisi un-
yine yee ukεcare-i melukεpipi lukesi.

25 Uláarɔ uu kesine kenyine hapɔ, písoi pin lóni uu
iluke kepáápáá meyúipuri kópe uu yaa, uu tómpɔ.

26 Ke iluke ii n le ii mepéi leeri ii fólu, meyúipuri
póó kɔ leeri.

27 Pikeikó apí weri apí ucaréte uyē maa re: Aí
ilukεpuri kaa kepócare-i lukesii, Upíima? Kai ppe
íye wa ke meyúipuri kópe amé ne n le?

28 Uu pí ppe re: Unéláarɔ unyine yee lē wa. Pikeikó
apí re: Pɔ la tóké ha me wehe?

29 Uu re: Ehehí. Ne wuru re nó meyúipuri kópe
pilése n la aní ne iluke péne aní wehe.

30 Lē nnya, ani liketé riyá líké kesé m pelu aí ne
kúkpa tu. Lin kúkpa n tu, né ppepe ní kpasi maa
re: Ani meyúipuri kópe mefoi lese ani apehe me
pahaankεe tóké me risé, ani ppe kɔ iluke cápine ani
rinésímε-i súúni.

Mpuri yuke-yuke nnyine kenyárū
(*Mariki 4:30-32; Luki 13:18-19*)

³¹ Yeesu uu kɔ kenyárū pi kpá re: Ulééca iyɔɔpi ye kɔ we yare mpuri yuke-yuke nnyine ke usoi uu n kpísi uu ukεcare-i lukesi.

³² Ipuri keɔɔpe mme mee ní-yuke icɔ fe. Amá nn n le, nkuléé kpee ye kecare-i ayéheléé keɔɔpe kumáa. Ai ppe wai kuléé ma kpe ilese kecáá ke sinúipi asi ye ayámé wa.

Nkpónótɔ pite kenyárū
(*Luki 13:20-21*)

³³ Yeesu uu kɔ kenyárū pi wai re: Ulééca iyɔɔpi ye kɔ we yare nkpónótɔ pite ke unósi uu ntɔ píima kéme n cɔhɔnepɔ uu pulu pikpée api yisi.

Lē ke Yeesu uu ye ppe sinyárū n kpísi uú ne písoi céési
(*Mariki 4:33-34*)

³⁴ Sinyárū ke Yeesu uu ye ppe kpísi uú ne písoi ppe n cápínélē n céési. Sinyárū nmanε kuu ye ppe kpísi uú ne pi céési.

³⁵ Lē ke antepu uú ppe n wói liké ne n wa nnya. U ppe re:

Sinyárū kam kpísine ké ne n símisi. Né sinyárū kpísi amé ne lē nnéi lee mpa yo kekoraane-me m pékaalē yóó.

Yeesu ye meyúipuri kópe kenyárū kē aseí símisi

³⁶ Kei ke Yeesu uu ppe yisi uu písoi ppe n cápínélē yá uu kényɔ sí. Upipiretiki api u leepɔ api u pise re: A meyúipuri kópe mee kecare-i n le kenyárū kē aseí ró símisi.

³⁷ Uu pi ppe re: Uyee ilukεpuri n lukesi yee nní Usoi Kεpipi.

38 Kεcαρε κee nní ketē, nlukεpuri sone mee nní Uléεcαa iyōapi pikó, pεpεe Setani n tíkile pεe nní meyúipuri kópe.

39 Uláarō uyεε meyúipuri kópe n lukesi yeε nní Setani. Ketē nké metene yeε nní kúkpaα. Pεpεe ní kpasine pεe nní piléεcaatumε.

40 Yare kapí ye nní meyúipuri kópe n wēhe api nna sé mecō kai sōnti liké ketē metene ketúnε wa.

41 Né, Usoi Kεpipi yé pinélléεcaatumε tū api pē nnéi pεe inéyōapi kέmεε picō akópe n waise ne pē nnéi pεe mewai kópe n wai lese.

42 Api nna píima kέmεε pi sáρō. Kei ke písoi api yé meyá ténesi pin iní takai.

43 Pεé uyε-i ke pεpεe aseí n tíkile pōo yé pεe piusaa Uléεcαa iyōapi kέmεε n we pin tēlu yare itunε. Uye un ukómε uu kóm!

Memá kenyárū

44 Yeesu uu kō upipiretiki kenyárū kecō kpá re: Uléεcαa iyōapi ye kō we yare nsímé mmú: Memá píima menyine mee kecαre kenyine-i kúlaalē. Utisi unyine uu keyáa memá píima mē yenu, uu pikúlaa me pεse, uu kō mpōonare ne ulikó nnéi kpísi uu yái uú ne kecαre kē lōlu.

45 Yeesu uu kō kpá re: Uléεcαa iyōapi ye kō we yare ukpéense unyine yeε keyáa ikólé kecire wéési.

46 Kuú ha nkólé mee meyíkíyiki ní nyamí n yé, uu sí uú ha ulikó nnéi yái uú ne n lōlu.

Kunyeí kenyárū

47 Uu kō kpá re: Uléεcαa iyōapi ye kō we yare kunyeí kunyine ke usoi uu mínimaa-i n fō aku ikpíntomé nnyí ncōpuri paála.

48 Kaku n yi, pikpíntomécópii api ku pasai api ritime leseri api peé n tū pin ikpíntomé tési, pin isəne anéere-i wai pin ikópe fónje.

49 Lē kai sánti liké ketē metene kumúnjé-i wa. Piléecaatume ye ha sántile piké pepe Ulééca mela n wa ne pepe ápi Umela n wa kóolene,

50 api pepe ápi Umela n wa nna píima kémee sápo. Kei ke pisoi api yé meýá ténesi pin iní takai.

Isé ucélaa fále ne ukpure kecáá nsímé

51 Yeesu uu upipiretiki pise re: Nə pee lē nnéi kam nní n símisi aseí konle nní? Api re: Eee, tə konle.

52 Kei kuu pee pi maa re: Lē nnya, isé ucélaa úye un Ulééca iyəpi nkó n ηmurei, u we yare úyəsaa unyine yee ulikó kémee lifále ne likpure ní lese.

*Nasarəti pikó ápi Yeesu ne kefa tene
(Mariki 6:1-6; Luki 4:16-30)*

53 Ke Yeesu uu lē ne sinyárū sē picélaa pi m masí, uu kei yisi uu tómpə,

54 uu kuyu kpe-i kuu iwá n li kémee sí uú ha kei Pisuifi kuyomeyáhaalee-i n céési. Ai pepe kei ní we nnéi nnəo yipu, api ye pee re: Yei kecire ke nkó uu mpíi mewéésəhə mmé tu? Iye kuu ye ne mewaisaŋa mmé wapisi?

55 Nente uyee uséré uyē uηmánə? Ai úni yee Maari? Ai upiwā pee nní Yakupu ne Yosefi ne Siməo ne Yuutii?

56 Ai tó ne upiyei nnéi tóo nté kesé wee? Yei kecire kuu pee mpíi rinaŋe mmú yé?

57 Nní nnéi ai pi tapisi ápi ne Yeesu kefa tene. Yeesu uu pee pi maa re: Api ye antepu kuyu-i ne ukəyə-i u n waiselē.

58 Pinfatene kuciré nnya, Yeesu úu kei mewaisaᅇa meýǎ wapsi.

14

Yohani Uniwolε nkpo
(*Mariki 6:14-29; Luki 9:7-9*)

¹ Uyóopi Erooti yee pee likumúné kpe-i Kalilee ketē kecáá paílē. Uu pee kóm pin Yeesu nsímé símisi.

² Uu upikeikó maa re: Yohani Uniwolε yee n kpu nsímé kapi símisi. U pikpɔkpɔ kémee yisile. Lē nnya kuu nní ᅇnaᅇe yē un ne mewaisaᅇa wapsi.

³ Asei kecáá, Erooti ye pee tíyesele api Yohani Uniwolε tini api paasi api kukpaniilee tani. Umáa Filipu unási kapi ye n sée re Erootiyati nnya kuú péé lē wa.

⁴ Yohani ye pee Erooti maa re: Aa ncée má póké upómáa unási kpísi.

⁵ Lē nnya ke Erooti uu péé la uké Yohani kpu, amá un pee písoi pee n cápínélē wuru. Pē ne pee nyánile re Yohani ye antepu le.

⁶ Api pee keyáa kenyine Erooti kemareyaa anyá n wai, Erootiyati ukpére uu léépɔ uu písáne pee n cápínélē kecɔpe yesu ai Erooti yúkúlú

⁷ uu písói inipee iye-i símisi uu wéeri re ukpére uyē un yo mpuri n la, un li u m píse, u yé li u pa.

⁸ Kei ke Erootiyati uu ukpére tálaankeε, uyē uu pee Erooti maa re: A nté nní Yohani Uniwolε riyu kecáripí tái-tái kémee wa aa né pa.

⁹ Ke Erooti uu lē n kɔ, uripɔɔ ari caai. Amá uawéeri ne písane isei nnya, uu rinóɔ he re piké lē kuu m píse u pa.

10 Uu unyine tum te piké ha kukpaniilee-i Yohani riyu tɔ.

11 Apí ha ríyu tɔlu apí ne weri api ukpére uyē pa, uyē uu ri kpísi uu úní pa.

12 Kei ke Yohani pipiretiki api pɛé ha api u kpísi api kúlesi, api limemáá pɛe sɪ apí ha lɛlɛ n wa nnéí Yeesu keeni.

*Yeesu ye písoi ákotokú anupū (5.000) kpínii
(Mariki 6:30-44; Luki 9:10-17; Yohani 6:1-14)*

13 Ke Yeesu uu nsímé mmē n kɔ, uu yisi uu kúninɔi loni re uké tómpɔ uké ha umɛcɪre kei ke úka úu n we n tū. Písoi api kóm api ayu nyee ne kei n kólē kémee ne ána yisi api lē kupiyɛ n kanɛi apí ha ne u lɛɛɔ.

14 Kuu kúninɔi-i n suí, uu risoiwuí yénu, tiico ii íwe u wai uu pitóikó pɛe n háɔɔ pipɔisente loni.

15 Kai nnyóó n wa, upipiretiki api ukékúrí hapɔ api re: Itunɛ ye nkpéni pítene masile, ári kɔ nté ne kuyu kúka kólē. A písoi kulúí mpí riyá piké siyupi-i pilukelale ha piké li.

16 Yeesu uu pi pɛɛɛ re: Ai tílasi re piké tómpɔ. Ani nórínécúruu iluke pi he piké li.

17 Api pɛe u maa re: Akpónó anupū ne ikpíntomé ité nmanɛ kari nté má.

18 Yeesu uu pi pɛɛɛ re: Ani ne nté né kam.

19 Kapí ne n háɔɔ, uu pɛe písoi riwúí tē maa re piké meyúí kecáá tone. Uu akpónó anupū nyē ne ikpíntomé ité iyē kpísi uu keléécaá werí uu Uléécaá pɔɔnɛɛ, uu akpónó kpókɔrine uu upipiretiki pa api písoi riwúí hóónɛ.

20 Pinnéí api le api lɛpu. Upipiretiki api akéri nyee m pɔɔnɛ cápɪne ai anéré kefi ne até yipu.

21 Περρεε iluke iyē n li ye tu pitisi ηmanε ákotokú anupū (5.000). Api pinósi ne siwá kεē.

Yeesu ye mīni kecáá sōne
(*Mariki 6:45-52; Yohani 6:15-21*)

22 Kapi piluke m masí, Yeesu uu upipiretiki rinóo he re piké kúninai ló piké ha kupiyε ritime ricō-pō u fōsí, uyē uké pεε kei pīsoi riwúí tē n kpiiselē kelene.

23 Ke pīsoi api pikúū m masí, uu yisi uu riyópe taá re uké kei umεcīre n we un keyóme yáasi. Uu pεε kei lē umεcīre n we aí ne nnyó wai.

24 Kúninai ye pεε likumúnjé kpe-i mīni ritime ne ketaa piwai masile. Ke kuyō aku nní kukeyu-mē m pépuri nnya, ániwalé aa pεε ku n tánaise.

25 Yeesu uu riweeki kumúnjé mīni kecáá n sōne un ne upipiretiki kémee sí.

26 Kapi lē u n yé un mīni kecáá sōne, piipine ii kpi ne iwame mepēhē, api pεε pimεcōpεcīre n tee re: Kunírila ye ku. Api pεε iwame ne m pupukeε.

27 Yeesu uu pεε mεse ne mεse pi maa re: Ani kape píri tōne. Néε lo, iwame ii kape nó wa!

28 Piyεε uu u maa re: In te mεsei pōo lo, a tíyεse ké mīni kecáá sōne ké ne pó lεepō, Upíima!

29 Uu re: A kam!

Piyεε uu kúninai-i léepō uu mīni kecáá sōne re uké Yeesu lεepō.

30 Amá kuu n yé te kuyō ye páápúle, iwame ii u loni, mīni amε pεε u m muuni. Uu cáai re: Upíima, a né yóriyε!

31 Yeesu uu mεse ne mεse kunípe saapō uu u tini uu u pise re: Mpófatenε hn piyε. Yō nnya kaá tirí?

32 Kei ke piketé api pεε kúninai kémee lompō, kuyō aku séé.

³³ Yeesu pipiretiki picɔ pɛe kúninɔi kέmεε ń we api pεé ha Yeesu mεtene wula api rε: Pɔ mεsei Uléεcaa Kεpipi lε.

*Yeesu ye Kenesareti ketē kέmεε pitóikó pɔise
(Mariki 6:53-56)*

³⁴ Kapi kupiyε pitérj ń masí api Kenesareti ketē tulu,

³⁵ kei pikó api Yeesu ceru, api pitumε ńpá yei yékááse rε piké pisoι símisi rε u ka. Pisoι api pεε pitóikó nnéi nε u sónaapɔ.

³⁶ Api u welu rε uké ηmurei pitóikó pē piké ńpá ukutukanka ritime ηmane rica. Pē nnéi pεε riíca api pélu cáká-cáká.

15

*Pifarisi ne pikpure inyekii kecáá nstmé
(Mariki 7:1-13)*

¹ Kei ke Pifarisi ne isé picélaa pinyine api Yerusalem-pɔ leemε api Yeesu lεeri api u pise rε:

² Yo nnya ke pipópiretiki api ye inyékii ke pirókpure api n yekei rilóó? Lελεε rε ápi ye nale piké kelenε li yare kai mεkεε-mε n wemε?

³ Yeesu uu pi pεse rε: Nń ni, yo nnya ke nńɔ Uléεcaa isé rilóó ani nńpinékpure inyekii n tikilē?

⁴ Uléεcaa ye maa rε: A upósáa ne upóni ríyu waise. Uu kɔ rε úye un usáa née úni anńɔ n wa, li pise rε piké liute kpu.

⁵ Amá nń ne ye rε: Úye un usáa née úni m maa rε u lē kuú pεé ń la uké nε u n lē Uléεcaa hele,

⁶ u yé fe uu lē nnya usáa née úni nkpéni pilé yá. Uléεcaa nsímé kaní lē fóm̄pɔ ani pεε nńpinékpure inyekii n tikilē.

⁷ Nό κεcάά κεcάά μεwai pikό mpί! Antepu Esayi ye alari mále uké nókenécáá maa re:

⁸ Nnό-i ηmane ke pisoι mpί api ríyu né waiselē, amá api पेε pisifa-i ne né kólē.

⁹ Piiyáhaa ye likpárákóó le. Pi rinyale pin sisoipipi inyekii kpísi pin céési yare inékó ye nyi.

*Lelēe ye usoi mékperinkpe n waise
(Mariki 7:14-23)*

¹⁰ Yeesu uu पेε risoiwuí cápine uu pi maa re: Ani kutu né ríco ani kóm n̄s̄one:

¹¹ Ai lelēe ye usoi nnό-i n lompō lee ye mékperinkpe u waise, amá lelēe ye unnό-i n léeme lee ye mékperinkpe u waise.

¹² Kei ke upipiretiki api ukekúrí rinyósópō api u maa re: Pō nyu re lē kaa nní n s̄imisi ye Pifarisi meyá ticōn?

¹³ Uu pi पेε re: Kuléé kúye kun n we, kái Unésáa yeē keyómecaa-pō n̄ we yeē ku tamesi, pi ku wehene.

¹⁴ Ani pi riyá kei. Pi nkpráni yare pinyíye पेε pinyíyecō n tórikee? Unyíye un unyíyecō n tōrōi, pi s̄ontile piké ha ne piketé kúcor̄hore kunyine-i lóipō.

¹⁵ Piyee uu पेε rinόó yósu uu Yeesu maa re: A kenyárū nké aseí ró s̄imisi.

¹⁶ Yeesu uu u पेε re: Aí ne n̄́ péne áni kahane nkpráni líka n kōo?

¹⁷ Ani kō te lē nnéí lee ye usoi nnό-i n lompō yèè kefa-i hale uu wai uu iyaa leepō uu li leserii?

¹⁸ Kefa kémee ke nsímé nn ye n we, nn पेε nnό-i t̄ikime n̄́ ne leeri. Mme mee ye usoi mékperinkpe waise.

19 Lē nnya, kefa-i ke simúnḗ kópe asi léeri. Sese ye tíyese ke usoi uu ye usoi kpu, uu ucō unōsi née ucō ula kuwáncō wai, uu iwásá wai, uu yáái, uu kō ucō ne nsímé kpárá, née uu ucō lámaanke.

20 Lelē ye usoi mékperinkpe n waise ye lē. Amá usoi unsá n nale yare ke irónyékii ii ní ma uké kelene li, áí yé mékperinkpe u waise.

Kanaa kuyu unōsi unyine nfatene
(Mariki 7:24-30)

21 Yeesu uu limemáá kei yisi uu Tiiri ne Sitō sitēmē tómpō.

22 Kanaa ketē unōsi unyine yee kei n hápō uu yisi uu Yeesu læpō, uu pupéi re: Upíima, Tafiti Kerpipi, a inéwe yē. Kuníri ye unékpere lémaapōlenle áí nyaní!

23 Yeesu uu kō lē n séélē léké-léké. Kei ke upipiritiki api ukekúrí rinyōsópō api re: A unōsi nkó ne kutu ricō uké tómpō. U wele un pupukee un ne ró tíkilē!

24 Yeesu uu pi pese re Isirayeli pikó pree ní we yare isán yee m pō íi ne usē ḡmanē kémee ke Ulééca uu né tumme.

25 Kei ke unōsi uyē uu pree yisipō uú ha ukenyale-i wúla uu u ma re: A risuúlu a né lē, Upíima.

26 Yeesu uu u pese re: Ai nyaní te piké siwá iluke kpísi piké sipōpipi risá.

27 Unōsi uyē uu kō kpá re: Mesei ye me, Upíima. Amá mpá ne lē, sipōpipi pite pin n le, si ye lelee keteni-i m póroi n hínile sin le.

28 Yeesu uu pree u pese re: A tíye mpófatenē ye piye kpa! Ulééca yé tíyese lē kaa ní la ai wai. Kei nní uukpère uyē uu mese ne mese pélu.

Yeesu ye pitóikó kulúí pòise

²⁹ Yeesu uu kei yisi uu Kalilee kupiyε ritime sí. Uu pεε rikúú rinyine taá uú tone.

³⁰ Kei ke pisoι kulúí apí ne pipáíkṵṵ ne pinyíye ne síkankáláká ne pisíméciré ne pitóikó picṵ picṵ u kálaapṵ apí uana-i pi laikεε, uu pi pòisente.

³¹ Ke pisoι apí pisíméciré n yé pin símisi, síkankáláká sin pélaalē, pipáíkṵṵ pin sṵne, pinyíye pin nyáni, ai nnṵṵ pi yipu apí pεε Isirayεeli pikṵ Uleecaa ríyu n waise.

*Yeesu ye pisoι ákotokú ana (4.000) kpínii
(Mariki 8:1-10)*

³² Yeesu uu pεε upipiretiki séi uu pi maα re: Pisoι mpí icṵ ye íwe né wele. Siyáa sitaani ye nsí kapi kenékúrí we apí kṵ nkpeni líka má piké li. Am kṵ la ké ne nkṵ pi kuisse. Insá lē, li yé ha ncée pi feriyε.

³³ Upipiretiki apí pεε u pise re: Yei kari yé kuyúí nkú-i iluke meyá tu pisoι píima mpí piké ne n le?

³⁴ Yeesu uu pεε pi pise re: Akpónṵ alé kani má? Apí re: Aseei ne sikipíntomépi nkáripí.

³⁵ Kei kuu pεε pisoι pεε n cápínelē tinṵṵ he re piké keteni-i tone.

³⁶ Kapi n tṵne, uu akpónṵ aseei nyē ne ikpíntomé iyē kpísi uu Uléécaα pṵṵneεε uu pεε a kpókṵrine uu upipiretiki pa, apí pisoι nnéí hṵṵne.

³⁷ Mpá úye uu le uu lepυ. Pipiretiki apí akpónṵ kerí nyεε m pṵṵne kṵṵí ai anére aseei yipu.

³⁸ Pεpεε pεε n li ye lele pitisi ηmanε ákotokú ana (4.000), apí pinṵsi ne siwá keméeε keē.

³⁹ Yeesu uu pεε lē memáá pi kuisse, uyē uu pεε kúninṵi loni uú ne Makatani ketē-mē tṵmpṵ.

16

Pifarisi ne Pisatusee ye Yeesu pise re uké mewaisaṅa wa

(Mariki 8:11-13; Luki 12:54-56)

¹ Ke Yeesu uu kei n tuiṗo, Pifarisi ne Pisatusee api ukekúrí hapo, pin wéési piké ripine u wa. Api u pise re uké mewaisaṅa menyine wa mee yé n nyíse re Ulééca-i kuu léeri.

² [Kei kuu pi pese re: Ituṅe in n lóipó keyóme ken n wṗne, nṓ ye maa re keyáa ye neni nyamle.

³ Keyóme ken mmare n sannye lin n hiihiilē, nṓ ye kṓ maa re keyáa ye neni caaine. Nṓ ye fele ani keyóme mewee yenu ani measei kom, amá áni ye lē ke Ulééca uu ituṅe nnyí-i nókenécṓpe n wai aseí kṓ!]

⁴ Nfáani ketē nké pisei ye caailenle háí, ápi la piké Ulééca ḡmanē ritiki. Amá mewaisaṅa kapi wéési piké yé. Mewaisaṅa mē ke Yonaasi uu n yé menyinecṓ kapi yé kṓ yé. Yeesu uu pēe pi yá uu tṓmpo.

Pifarisi ne Pisatusee nkpónótṓ pite

(Mariki 8:14-21)

⁵ Ke Yeesu ne upipiretiki api ritime rico-mē n sí, upipiretiki api palei piké akpónó kpísi piké ne ripéne.

⁶ Yeesu uu pēe pi maa re: Ani nómenécíre tí rísone ne Pifarisi ne Pisatusee nkpónótṓ pite.

⁷ Api pēe pimécṓpécíre pipísine kápáa re: Kári akpónó ne rimpéneme nnya kuu lē cési.

⁸ Yeesu uu lē ceru uu pi pise re: Nó pisei mpí nfatene ḡn piye. Yo nnya kani lē símaane re áni akpónó kpísi?

9 Iye nnya káni kómει hái ne nkpéni-me? Ani akpónó anupũ nyē kapi pISOi ákotokú anupũ n hóone ne anéρε τάρω nyee m pōone ani kóoi léisee?

10 Ani akpónó nyē kapi pISOi ákotokú ana n hóone ne anéρε τάρω nyee m pōone ani kóoi p̄ kō léisee?

11 Iye kai peε wa ne nkpéni-me áni kahanε n kō te ái akpónó kam tee kam̄ peé ne maα re: Ani nómenécire tí ne Pifarisi ne Pisatusee nkpónótō pite?

12 Kei ke upipiretiki api peε kō te ái nkpónótō pite kapi ye ne akpónó ní wa kuú peε tee re piké ne pimεcire tí. Amá lē ke Pifarisi ne Pisatusee api n céesi kuu re piké ne pimεcire tí.

*Piyee ye yámne re Yeesu ke Uléεcaα uu wée
(Mariki 8:27-30; Luki 9:18-21)*

13 Ke Yeesu uu Filipu ketē-mē Sesaree kuyu-i n lompō, uu upipiretiki pise re: PISOi ye re né, Usoi Kepipi née úye?

14 Api u pese re: Pinyine ye símisi re pōo Yohani Uniwole, picō re pōo Elii, picō pōo kō re Yeremii née antepuyε kecōpe use unyine.

15 Kei kuu peε pi pise re: N̄ ní, n̄ ne mp̄i re née úye?

16 Simō Piyee uu rinōo u yósu re: Pōo Kirisi ke Uléεcaα uu n wée. Pōo Uléεcaα, nfáα ute Kepipi.

17 Kei ke Yeesu uu peε rinōo rikpá uu re: Pō únarεkome le, p̄ Yonaasi uηmánε Simō! Li we re ái kesoi pipi keε mmú pō símisi, amá Unésáα yeε keyómεcaα-pō ní we lo.

18 Lē nnya, ké mmú pō símisi re pōo Piyee, liasei re ripare. Tipare tē kecáá kam pinékó cápινεne, nkpō ηmaa ricuruu n̄n yé n̄nanε n̄ka pikεcáá m má.

19 Nē Uléécāa iyǝǝpi rinǝnǝǝ kehǝnnē pǝ rimúise. Pǝn ye linyine ketē nké kecáá n yē, Uléécāa yé kǝ keyómēcāa-pǝ li yē. Pǝn ye kǝ ketē nké kecáá yo n ηmurei, Uléécāa pǝ́ nē kǝ keyómēcāa-pǝ li ηmurei.

20 Kei ke Yeesu uu pēē upipiretiki rinǝǝ he re ápi kapē úka símisi re uyē ke Uléécāa uu wéē.

*Yeesu ye unkpǝ ne umeyise nstmé riyǝǝ
(Mariki 8:31-9:1; Luki 9:22-27)*

21 Kaí ne kei n kpísi ke Yeesu uu pēē upipiretiki pisímé kǝraane re li pise re uké Yerusalem ha, uké ha meýǝ Pisuifi piwéése ne pēpēē ye Uléécāa inyǝǝnse n wa piwéése ne isé picélaa anipe-i íwe li, piké u kpu uké pēē keyáa táánǝ tunjé nkpǝ kémēē yisi.

22 Piyēē uu pēē u kpísi uú ne iyaa leepǝ uú ne u cési re: Uléécāa úu yé ηmurei, Upíima! Líka ái pǝ waine!

23 Kei ke Yeesu uu pansēpǝ uu Piyēē maa re: Pǝǝké mē pēle, Setani! Kapē ne né rikǝ! Pǝ lalē pǝké né púnēisente ké loó! Kēpǝmúnjé ye sisoipipi kemúnjé le, ái Uléécāa kekǝ.

24 Yeesu uu pēē upipiretiki maa re: Uye un n la uké né ritiki, uké umēcire pípaí riyá, uu ukunapéékǝǝ ya * uu pēē né tíki.

25 Ai líka nnya, úye un n la uké unfaa lǝ, u n fómnilē. Amá úye un né nnya unfaa n fóm, u ye kale uu n yēnu.

26 Usoi un nkpéni ketē nté likǝ nnéi n yē uu pēē nfáa paa, kuláa kúye kuu pēē yé? Néē yo kecire ke usoi uu yé fe uu hééle uú ne unfaa yēnu?

27 Usoi Kēpipi ye ha Keusaa meýǝǝpi kémēē sóntile ne piléécaatume, ake pēē nǝpá úye lē kuu n wa hééle.

* 16:24 10:38

28 Asei kam nní nó símisi re: PISOI ΠΕΕ ΝΤΕ ΝΝÍ ΡÍ we kέmEE, pinyine yé nέ Usoi Kεpipi yέ kumúnέ kpe-i kam inέyóopi n lenE api kelenE kpíni.

17

Yeesu ipiηE ye conse

(Mariki 9:2-13; Luki 9:28-36)

1 Siyáa sikpuulū memáá, Yeesu uu PiyEE ne Yakupu ne uyέ uwā Yohani kpísi apí ne riyópe cáca rinyine taá apí ha kei pimεcire n we.

2 Kei ke uipiηE ii piinipeE iye-i conse. Ukeyu aké n tÉlu yare ituηE. Uilū ii wárara yare metéi.

3 Moisi ne Elii api ΠEE kpáfúme, pi ne Yeesu pin yói.

4 Kei ke PiyEE uu ΠEE Yeesu maE re: Upíima, li nyamle re tóké nté n we. Pón n la, né sicánjipi sitaani nté kari, póo keEE kpísi, Moisi keEE, Elii keEE.

5 Un kei lē símisi, kuhope pei-peí kunyine akú weri aku pi hila. Tinóo rinyine ari kuhope kpe-i léeri re: Nkó yeE Kenépipi lala keE nnépónare nnéi rí te. Ani kutu ke ricó!

6 Ke Yeesu pipiretiki api rinóo tē n kó, iwame píima ii pi loni api lolu api ketē kényu tuhu.

7 Yeesu uu ΠEE nyósópó uú ne pi kó uu re: Ani yisi, iwame íi kapE nó wa.

8 Kapi iníΠEE rinsíka, Yeesu μεcire kapi yé.

9 Kapi riyópe n cépilē, Yeesu uu rinóo ntí pi he: Ani n séélē, áni kapE úka lē kani n yé símisi liké ha ne keyáa kē ke Usoi Kεpipi ake yé nkpo kέmEE n yisi tu.

10 Upipiretiki api ΠEE u Πise re: Yo nnya ke isé picélaa api re Elii yeE mefoi sónti liké kelenE ketē ketó tu?

11 Uu pi pεσε ρε: Li pise aseí ke cáá ρε Elii uké mefoí pεeme uké mpá yo rípwō-i li yekei.

12 Né ne la ké nó símisi ρε Elii ye pipεεμε masile písoi ápi nkpáni u ceri, amá apí ne u wai yare kapi ní la. Limεcō ke Usoi Kepipi akε kō pianipe-i íwe lenε.

13 Kei ke upipiretiki apí pεε kō te Yohani Uniwole nsímé kuu pi símisi.

*Yeesu ye ke wá kē ke kuniri aku m pekese paise
(Mariki 9:14-29; Luki 9:37-43a)*

14 Ke Yeesu ne upipiretiki apí risoiwuí ne riñkō, utisi unyine uu ukekúrí nyōsōpw uu uana-i wúla.

15 Uu ρε: Upiima, a kenéwá nké íwe té! Ke rikpínkpí pólúle akε ye mesére lóirente aké ne míni-i néε nna-i lóipō.

16 Ne ne pipópiretiki ke leepale ápi fe piké ke paise.

17 Yeesu uu pεε ρε: Nó nfatene ciré ne pikpááree mpuri mmú! Ituηε ilé kam nó kenémεε pitóne kpáne? Ituηε ilé kam yé lē ne nó n kahari? Ani ne ke wá kē nté né kam.

18 Yeesu uu kuniri senkkeε aku ke ηmánepi ke-i lelu akε meyéne mese kei nní pélu.

19 Kei ke upipiretiki apí pεε ukekúrí hápw apí iyaa u pise ρε: Yō nnya kári fe tóké ke ηmánepi kē aníri pεε?

20 Yeesu uu pi pεσε ρε: Ke nónnéfatene nn n filē nnya ye ní. Asei kam nó símisi ρε nónnéfatene nn pεε mpuri yuke-yuke sei nnyine n tulaalē, nó ye pεε fe ani riyópe ntí maa ρε: A nté yisi a ha nté-pō nyere, ari mesei lē wai. Líka ái yé pεε n we kani yé piwai m pōne.

21 [Piyómeyáhaa ne pinówpahaa ke usoi uu yé ne aníri nnyé mpuri pεε.]

*Yeesu ye unkpɔ ne umeyise nsiṁé kpálě
(Mariki 9:30-32; Luki 9:22-27)*

²² Kumúnjé kpe-i kapi Kalilee ketě n kóónúlě, Yeesu uu pee pi maa re: Pi yé Usoi Kepipi tí api pisoí anipe-i wai

²³ api ke kopu, ake pee keyáa táánũ tunjé nkpɔ kémee yisi. Kuu lě ní ma, upipiretiki apɔɔ aa caai háí.

Uléecaa keyɔ ulampoo pihéle kecáá nsiṁé

²⁴ Ke Yeesu ne upipiretiki api Kaperinawum n tuiɔ, pepee Uléecaa keyɔ kémee lampoo n yósu api Piyee kekúrí sɪ apí ha u pise re: Nóunéwéese úu ye Uléecaa keyɔ ulampoo héele née?

²⁵ Piyee uu pi pese re: U ye héelele. Kuu keyɔ-i m peɔɔ, Yeesu uu u pise re: Iye kaa músu Simɔɔ? Piyupipi née písáne kai pise re piké ketě nté piyɔpi lampoo ne ítáho m pasii?

²⁶ Piyee uu u pese re: Písáne ye pi. Kei ke Yeesu uu pee re: In lee ní, áí pise re piyupipi piké héele.

²⁷ Amá ári la merówai menyine maké pi ricóh. Lě nnya, a ha kupiyee kémee kehímpi ripɔɔ aa nkpríntomé foí kaa ní tinine leseri aa nnóo n haase. Pó kémee siwóó sě kai ró m pise leeɔɔ, aa si kpísi áá ne tó ne mpó ulampoo héele.

18

*Wóo Uléecaa iyɔpi kémee uwéese?
(Mariki 9:33-37; Luki 9:46-48)*

¹ Likumúnjé kpe-i, Yeesu pipiretiki api ukékúrí hapɔ api u pise re: Wóo *Uléecaa iyɔpi kémee uwéese?

² Kei ke Yeesu uu pee kewá sínsápi kenyine sée uu pikécɔpe ke nyereɔe

³ uu re: Asei kam nní nó símisi re nǎnsá mǎfine n conse nǎké siwǎ sínsápi mecǎ n we, áni yé Uléécáa iyǎopi kémee lompo.

⁴ Lē nnya, uyee umecire rincépiſe uú n we yare kewǎ sínsápi nké mecǎ yee Uléécáa iyǎopi kémee uwéése.

⁵ Uye un nē nnya kewǎ nké kecǎ kusáne n yǎsí, tinécúruu ŋmaa kuu lē kusáne yǎsí.

*Akópe pikaase kecáa nstmé
(Mariki 9:42-48; Luki 17:1-2)*

⁶ Yeesu uu kǎ upipiretiki pimáa kpá re: Amá úye un n tíyese un siwǎ nsí kenyine kee ne kefa né n tenelē akópe n waise, li kutǎsi we in te pi rináipare mule-mule risáa-i u lesi apí ne mínimaa kémee u nyikipǎ.

⁷ Kē ketē nké pikó api pipikó akópe n waise nnya, íwe kapi topori. Likei lē ái piwée yáne. Amá úye un lē n wa, íwe ke liute u topori.

⁸ In te kupónipe née kupóna kpee ye akópe pǎ waise, a ku riké aa ketaa-pǎ fómni. Li kutǎsi we pǎké unípe née únakerikó áa ne nfáa yenu ne kaa yé ána née anípe até m má áa ne nna teneciré kémee loni.

⁹ In te merónipee mee ye akópe pǎ waise, a me lese aa ketaa-pǎ fómni. Li kutǎsi we pǎké menípee mese m má áa ne nfáa yenu ne kaa yé inípee ité m má áa ne íwe píima kémee loni nna teneciré kelǔ-pǎ.

*Isáj iyee m pǎ api i heei kenyárú
(Luki 15:3-7)*

¹⁰ Yeesu uu kǎ pimáa pi kpá re: Ani nómenécíre tí ne siwǎ nsí kecǎpe kenyine pilómiise. Asei ye nyee re

*pipileecaatumε ye mesére Unésáa yee keyómecaa-pō h́ we leekεepōle. [

11 Li we re písoi pεε m pōlaalē piwélaa ke Usoi Kεpipi aké ka keké piayu lō.]

12 Iye kani yé? Usoi un isán píle m má, ikεmεε ise in m pō, úu ye ise íi we píle nnyí riyópe kecáa tíye úú ha ise nnyí yee nní m pō wéésii?

13 Un n fe un i n heei, aseí kam nó símisi re ise iyē piheei yee urikin̄ niṅukuselε ai tósu ise íi we píle nnyí yee íi nní m pō.

14 Lē nnya, Nónésáa yee keyómecaa-pō h́ we úu la re pεpεε nní ne kεfa u n tenelē, úka úu kō pεε pi waiselē kεcōpe unyine uké pō.

Ucō akópe písarei

15 Yeesu uu kō pimáa pi kpá re: Upóco un ne pō m púnne, a mepócíre u leepō aa u nyíse lē kuú ne pō m púnne. Un n ḡmurei, upóco kaa lē ncée sōne-i pεεmε.

16 Amá unsá ne kutu pō rincō, aa usoi use née pité kpísi áa ne u leepō liké wa re písoi pité née pitaani ye itansei nó li aní ne nónnésímé nyóonse.

17 Amá un pē kutu píco n yè, aa Uléécaa icápine pikó símisi. Un kō Uléécaa icápine pikó kutu píco n yè, a u kpísi re usoi yee úu Uléécaa n nyu née *ulampooyó lo.

18 Asei kam nní nó símisi re nōn ye linyine ketē nké kecáa n yè, Uléécaa yé kō keyómecaa-pō li yè. Nōn ye kō ketē nké kecáa yo n ḡmurei, Uléécaa pō né kō keyómecaa-pō li ḡmurei.

19 Asei kam kō nní nó símisi re písoi pité pin nókenécōpe n kómεine ketē nté apí ne ḿpá yo kapi

ń la pise, Unésáa yee keyómecaa-pò ń we yé likei lē pi pa.

²⁰ Li we re pisei pité nēe pitaani pin tinényiri yei n sée pin ne n tū, ne pikecōpe wele.

Ukeikó yee ucò akópe pisárei ń yè kenyárū

²¹ Kei ke Piyee uu Yeesu keyúrí rinyósópò uu re: Upíima! Unécò un ne né m púnneente, melé kam yé fe am u sárei? Meseei kesē, nēe íye? Yeesu uu u pese re:

²² Am pò maa re meseei ηmane, amá meseei meseei mēpehē kuwóó ne afereé.

²³ Lē nnya ke *Uléecaa iyōopi íí we yare nsímé mmú: Uyōopi unyine yee keyáa upikeikó pise re piké awómē kapí ne u m má hēélente.

²⁴ Kuu yé piké n kóraane, apí ne uukeikó unyine hapò yee riwómē píima ne u m má.

²⁵ Ke ukeikó uyē úu nní pihéle n fene, uukeisaa uu rinóó he re piké u ne unósi ne siwá ne ulikó nnéi yáa piké ne riwómē hēéle.

²⁶ Ukeikó uyē uu keteni-i anui kecáá wúla uu ukeisaa keyu-i kpará uu re: A ísuúlu li kelene Upíima, né linnéi pò hēéle.

²⁷ Ukeisaa uu íwe u téni uu u yá uu tómpò, uu kò riwómē tē u he.

²⁸ Ke ukeikó uyē uu kei n léepò, uú ne uukeicò unyine sáne yee riwómē u n lukaalē yare siwóó nkáripí kumúnjé. Uu uwómeluke uyē kemuū yéu uu re: A lē kaa né n li né hēéle.

²⁹ Ukeicò uyē uu anui u fine uu u kpurukee re: A ísuúlu li kelene, né pò hēéle.

³⁰ Amá uu yúlu, ticuruu uu tíye api kukpaniilee u tani re uké kei n we uú ne uriwomé hēéle.

31 Κε pikεikό picα api n yέ lελεε n wai, mpόσcαi nn pi loni api yisi apί ha lē nnέi lεε n wa piukeisaa κεeni.

32 Ukeisaa uu pεε tum api ukeikό uyε u séipα uu u maa ρε: Pό ukeikό kpάáree nkό! Tipόwόme nnέi kamί pεε pό he ρε pα rikεcάá ísuúlu né we nnya.

33 Pάa ye pεε upόkeicα nkό íwe tē yare κε née íwe pό n tē mecα?

34 Uukeisaa uu kuwói ne tíye api kukpaniilee u tani ρε uké íwe rilélé uú ne uriwome nnέi hέéle.

35 Yeesu uu kα kpά ρε: Nόkenécαpe úye unsá ye uucα ne kefa kece n sárei, limεcα κε Unésáa yeε keyómεcαa-pα ní we uu u waine.

19

Utisi ne unósi pitúunne kecáá icélaa (Mariki 10:1-12)

1 Κε Yeesu uu lē pisímé m masí, uu Kalilee keteni-i yisi uu Yutee ketē κεε Yuritεε nkoi kuwέé-mē ní we sí.

2 PISOI kulúí api kei u tikipα uu pitóikό pαisente.

3 Pifarisi pinyine apί ne u kα ρε piké ripine u wa nnya. Api u pise ρε: Ncée ye we ρε utisi yé fe uu mpá yo mpuri nnya unósi yuluu?

4 Yeesu uu pi pεse ρε: Ani Uléécαa Nsímé ritelé kémεε nsímé mmú kapi n wói keenléi? Pi wai ρε: Kékoraane, utisi ne unósi κε Uléécαa uu wa

5 uu ρε: Lē nnya κε utisi uu usáa ne úni yisine u ne unósi apί ha péne api panse ipine ise.

6 Lē nnya, ápi nkpeni pité, amá piipine ye ise le. Lē nnya usoi úu kape lē κε Uléécαa uu rimpéne kóolenε.

⁷ Kei ke Pifarisi api pɛɛ u piɛɛ rɛ: Yo nnya ke Moisi uu pɛɛ maa rɛ utisi yé fe uu pitúunne ritelé unósi wɔlu uu pɛɛ u yulu.

⁸ Yeesu uu pi pɛɛ rɛ: Nóanékín ntake nnya ke Moisi uu ncée nó he rɛ ani ye fe ani nópinénósi lakase. Ai pɛɛ kékoraane-me ã we.

⁹ Asei kam nní nó símisi: Uye un unósi n lakase, linsá iwásánkaí nnya, kuu pɛɛ ha unósi féé kpísi, iwásánkaí kuu ã wa.

¹⁰ Kei ke upipiretiki api pɛɛ u maa rɛ: In ã kai piɛɛ rɛ utisi uké ne unósi n we, li kutəsi we rɛ usoi úu kapɛ unósi kpísi.

¹¹ Yeesu uu pi pɛɛ rɛ: Ai písoi nnéi pɛɛ yé nsímé mmú ñmurei. Pɛ ke Uléécáa uu n tíyɛɛ rɛ piké ñmurei meçire pɛɛ yé ñmurei.

¹² Li we rɛ písoi ye wele pɛɛ ápi ye pinósi n kpísi rɛ ápi yé fe nnya. ã kapí ne picɔ mari. Písoicɔ mewai mee ã picɔ pansɛɛ. Picɔ pɔɔ Uléécáa iyɔɔpi nnya pinósikpiké yá. Uye un n la uké icélaa nnyí kɔ uu kóm.

*Yeesu ye siwá tinóɔ sɔne ritikise
(Mariki 10:13-16; Luki 18:15-17)*

¹³ ã memáa písoi pinyine apí ne siwá sínsápi sinyine Yeesu hapɔ rɛ uké anípe sikecáá rilaa uké kɔ sikecáá keyóme yáasi. Amá upipiretiki apí ne pi çesi.

¹⁴ Kei kuu pɛɛ pi maa rɛ: Ani siwá tiyá síké kenémee kam. Ani kapɛ ncée si tápisi. Likumúnjé rɛ mpí pɛɛ simɛçɔ ñ we pɛɛ yé Uléécáa iyɔɔpi kémee lɔ.

¹⁵ Kei kuu anípe sikecáá rilaa uu pɛɛ limemáa kei yisi uu tómpɔ.

*Uḡmáne mámá unyine kecáá nsímé
(Mariki 10:17-31; Luki 18:18-30)*

¹⁶ Keyáa ke uḡmáne unyine uú ne Yeesu rikɔ uu u pise re: Sáa, lisone liye kai pise re ké wa ké ne nfáa teneciré n yé?

¹⁷ Uu u pese re: Yo nnya kaa lisone kecáá nkó né písei? Use kóló yee Usone. Uyee Ulééca. Pɔn n la pɔké nfáa teneciré yé, isé kuu m pásii kaa yé n tikilē.

¹⁸ Uu re: Iyee iye? Yeesu uu re: Iyee re: Kapε usoi kpu, kapε iwásá wa, kapε nnóɔme itansei nyere, kapε yáai.

¹⁹ A ye upósáa ne upóni ríyu waise, aa kɔ upóɔɔ n la yare kaa ripóúruu ní la.

²⁰ Uḡmáne uyē uu u pese re: Ne lē nnéi wale. Yo icɔ kai pise re ké wa?

²¹ Yeesu uu peε u maa re: Pɔn n la pɔké wa liké n nyamí ne kétɔ-pɔ, a n ḡme a lē kaa m má yáá, aa siwóó sē píwekɔó hóone, pɔ peε memá yé keyómecaa-pɔ. Pɔn lē piwai m masí, aa péé weri aa né tíki.

²² Ke uḡmáne uyē uu lē n kɔ, uú ne mpóɔcaai tómpɔ, ke ukunipe aku nní m mulú nnya.

²³ Kei ke Yeesu uu peε upipiretiki maa re: Asei kam nní nó símisi re Uléécaai iyɔɔpi kémee pilone ye ne umámá páápúle.

²⁴ Ké kɔ nó rikpá re: Kuyooyoo kun n la kuké kehímpi kupole-i lomɔ, li yé kutɔsi m purú ne ke umámá uu yé ní la uké Uléécaai iyɔɔpi kémee n lomɔ.

²⁵ Ke upipiretiki pē api lē n kɔ, ai pi muuni símí api peε re: In lē, wóo yé peε fe uu píyulale yenu?

²⁶ Yeesu uu pi nyánei nsone uu peε re: Lelee ái sisoipipi kémee kuwai ní we ye Uléécaai kémee kuwai

welɛ.

²⁷ Kei ke Piyee uu pɛe rinɔɔ yɔsɔ́ uu re: A ripaí kari lirákó nnéi n týe tɔn pó tikilē. Yo kari likemee yénune?

²⁸ Yeesu uu pi pɛse re: Asei kam nní nó símisi re kumúnjé kpe-i ke né Usoi Kepipi am n sɔnti ké méyukɔ́ keté fale ke Uléécaá uu n conse kémee rinéyɔ́ɔpitú kecáá ní tone, nó kefi ne pité mpí nó nní né rintíki, nó ne kɔ atú kefi ne até kecáá túntine aní ne Isirayeli ipuri kefi ne ité iyē pisoí ketahai túhaane.

²⁹ Pɛpɛe né nnya síyɔ́ nées pimáa ne piwá nées piyéi nées písáa nées píni nées pinósi ne sipipi nées sicare n týe, yé lē kapi n týente yē mepehē píle, api kɔ nfáa teneciré yénu ai likecáá kpá.

³⁰ Pifoí meyā yé pitórɔɔ panse, pitórɔɔ meyā api pifoí.

20

Pikeikó pɛe itunje ikó ikó kekɛi kémee n hápɔ kɛnyárú

¹ Yeesu uu kɔ kpá re: Lē nnya, Uléécaá iyɔ́ɔpi ye kɔ we yare nsímé mmú: Úkeisaa unyine yee kemaresine leepɔ́ re uké pikeikó wéési piké ualéé kapi ye n sée re fiinyi kecare kémee u keisi.

² U ne pē api kómɛine re uké pi hééle nnéi mmē kapi ye keyáa keese ukeikó n hééle. Kei kuu pɛe kecare-i pi tóhsepɔ́.

³ Kai mí pi yare itunje mese áme we kefi kumúnjé, uu kɔ leepɔ́ uu pikeikó picɔ́ yenu, pē pin kéyaála-i méwoo nyenu.

⁴ Uu pi maa re: Nóké ha kɔ kenécare-i keisi ké nnéi mmē kai m pise nó hééle.

⁵ Api yisi api sí. Uu kə itunɛ kecíre kumúnɛ ne nnyóó metaani kumúnɛ piléepə kɾá, uu kə pikeikó picə kɾísi.

⁶ Kai nnyóó menupū ní pi, uu kə piléepə kɾá uu pinyine yenu pin kei nyenu, uu pi maa re: Yo nnya kani nté méwoo nyenu itunɛ ne imelólé?

⁷ Api u pese re: Lelé re úka úu pikei ró kɾísi. Uu pi maa re: Nóóké kə n ηme ani ha kenécare-i keisi.

⁸ Kai nnyóó n wa, ucarete uyɛ uu uyee ulikó kecáa m paílɛ maa re: A pikeikó pɛ sée aa pɛpɛe metórəw ní ka ne pihéele koraane áa ne pifoí kɛtə páálá.

⁹ Pɛpɛe nnyóó menupū kumúnɛ pikei n kóraane apí weri, mɾá úye uu nnéi mmɛ kapi ye keyáa kesɛ ukeikó n héele yósu.

¹⁰ Ke pikeikó foí pɛ api ní ka, apí m músu re pihéé yé picə ikó rifaau. Amá mɾá úye uu nnéi nse mmɛ kapi ye keyáa kesɛ ukeikó n héele yósu.

¹¹ Api kewóoyóó ke-i inɾmúlaa ne ukeisaa uyɛ iwóhó loni.

¹² Api re: Mpi pɛe nní pikei metórəw mmé ní ka ye wale itunɛ mekóónú mese. Aa pɛe tó ne pɛ nnéi nse héele, in kə ne tó meyá ntunɛ ne mpəəne kō.

¹³ Ukeisaa uyɛ uu piuse rinóó yósu re: Am inípeɛ pó li, unésáne! Ai ró kómɛinele re nnéi mmɛ kapi ye keyáa kesɛ ukeikó n héele kaa yé yósi?

¹⁴ A lipókó kɾísi aa tómpə! Ne lalɛ ké nó ne uyee pikei metórəw mmé ní ka nnéi nse héele.

¹⁵ Yare ám ncée má ké linékó ne menéla wa, née íye? Née pə inípeɛ wəηne re ne kefa láarú nnya?

¹⁶ Kei ke Yeesu uu rikɾá re limɛcə ke pitórəw api yé pansɛ pifoí, pifoí api pitórəw.

*Yeesu ye metáanū unkpɔ ne umeyise nsímé símisi
(Mariki 10:32-34; Luki 18:31-34)*

¹⁷ Yeesu ne upipiretiki api keyáa kenyine Yerusalem n tósu, uu upipiretiki kefi ne pité pē iyaa séi uu pi maa re:

¹⁸ Nɔ nyánii, Yerusalem kari nní símpɔ piké ha kei Usoi Kepipi tí piké pepere ye Uléécaa inyóonse n wa piwéése ne isé picélaa anipe-i wa, pē piké ne u túhaane api yekei re piké u kpu.

¹⁹ Pi yé pepere ápi Uléécaa m pakarelē anipe-i u wa, api méwoo u nyánei api iséi u fopii api kunarékóó kecáa u kari, uu pere keyáa táanū tuné nkpɔ kémee yisi.

*Lē ke Yakupu ne Yohani uni uu Yeesu m pise
(Mariki 10:35-45)*

²⁰ Kei ke unəsi uu upiηmáne keté, Yakupu ne Yohani kpísi uú ne Yeesu leepɔ, uu ukeyu-i wúla uú ne u téní.

²¹ Yeesu uu pere u pise re: Yo kaá la ké pɔ wa? Uu rinó u yósu re: Ne la re a ηmurei re pɔ tíyese pinéηmáne mpí keté apí masí ipóyóopi kémee tone, ucɔ kupóluke-luke, ucɔ kupómíi-mē.

²² Yeesu uu pere pi pese re: Ani nyu lē kani kei nní n welu. Nɔ fe ani ntóosi keporipi kam n nírunε níruu? Api re: Eεε, tó fe.

²³ Yeesu uu pi maa re: Nɔ mesei ntóosi keporipi menécɔ n ntí. Amá in kunéluke-luke née kunémíi metone nkó mmú, ái née yé tíyese liké ne lē. Pē nnya ke Unésáa uu sitóne sē n nyóonselē kuu si pane.

²⁴ Ke upipiretiki kefi tərɔɔ mpí pɔɔ lē n kɔ, piripɔɔ arí ne pimárecɔ pité mpí caai.

25 Yeesu uu pinnéi séi uu pi maa re: Nə nyule re pē kapi n kpíilē tē ayu piwéése ye pinnanə ne a wéékuselenle, písoi kecire pin pinnanə a nyíselē.

26 Amá ái limεcɔ kai nń kέmεε we. Uye un n la uké nάkenécɔpe uwéése, uké pansε núnékεikó.

27 Uye un kɔ nάkenécɔpe ikpéē n la, liute uké núnélási.

28 Limεcɔ ke Usoi Kepipi áke ka re piké ke n keisi. Amá ke kale re keké picɔ keisi keké kɔ kenfaa kpísi keké piakópe nnya he liké ne písoi meyā ayu lɔ.

Yeesu ye pinytye pité paise

(Mariki 10:46-52; Luki 18:35-43)

29 Lē memáá, Yeesu ne upipiretiki api Yeriko kuyu tulu. Kapi kei n yisi pin tósu, tisoiwuí píima rinyine ari un n tikilē.

30 Kei ke pinytye pité pinyine peε ricéetime n tú api kɔ tē Yeesu yeε tósu. Api peε sicááila kápáá re: Upíima, Tafiti Kepipi, a irówe ripaí!

31 Písoi peε n cápinelē api pi cési re piké riséé, amá api peε meyá n cáái ηmaa ne rínanə re: Upíima, Tafiti Kepipi, a irówe ripaí!

32 Yeesu uu peε nyere, uu pi séi uu pi pise re: Yo kaní la ké nó wa?

33 Api u peε re: Upíima, tɔ la re a wa irónípeε iké wúkule.

34 Yeesu uu piuwe paí uu piinipeε ca, meεε ne meεε, inípeε ii wúkule, piketé api peε u tiki.

21

Yeesu ye Yerusalem kuyu loni

(Mariki 11:1-11; Luki 19:28-40; Yohani 12:12-19)

¹ Ke Yeesu ne upisencɔ api Yerusalem n nyahaipɔ, api Olifiyee rikúú metene Petifasee kuyu-i lompɔ. Yeesu uu upipiretiki pité tum

² uu pi maa re: Ani kuyu nkú kpɛɛ nní nókenéyupɔ ní we kémɛɛ hapɔ. Nó mese ne mese keminaayaha kenyinɛ læpɔ, ke ne kekepipi sin toraalɛ. Ani si fénnɛ aní ne né si weri.

³ Uye un ní-ye nó m piɛɛ, ani u pɛɛ re: Upíima ye si lalɛ. Liute yé kei nní nó riyá ani tómpɔ.

⁴ Lɛ ke antepu uú pɛɛ mí ma liké ne n wa nnya kai lɛ wa. U pɛé maa re:

⁵ Ani Siyɔɔ kuyu pikó maa re:

Ani ripaí, nóunéyɔɔpi yɛɛ nní nókenémɛɛ wemɛ.

Usoi niɲɛ-niɲɛ lo,

keminaa kepipi kecáá kuu túnti.

⁶ Upipiretiki api yisi api tómpɔ, apí ha wai yare kuu pi n forii.

⁷ Apí ne keminaa ne kekepipi weri api pimɛlapɛ sikɛcáá láai api mekecáá u tonɛɛ.

⁸ Pisoi kulúú api pisitukanka leɛɛ api ncée-i tánɛntɛ, picɔ api apéi hépiri api tánɛntɛ re piké ne ríyú u waisɛ.

⁹ Pisoi pɛɛ ukɛyú n sónɛ ne pɛpɛɛ ukɛpirɛ n tíkilɛ api pɛé n cáái re: Tafiti Kepipi, ani uyɛɛ n sónti ne Upíima rinyiri ritaáɛ! Osanna, ani urinyiri keyómɛcaa-pɔ ritaáɛ!

¹⁰ Ke Yeesu uu Yerusalem kuyu-i n lompɔ, ai pisoi nnéí lémesi api pɛé m píɛinɛ re: Usoi úye kecirɛ ye nkó?

¹¹ Pisoi pɛɛ u n tíkilɛ api re: Uyɛɛ antepu Yeesu, Kalilee ketě-pɔ Nasarɛti ukó lo.

*Yeesu ye Uléécaa keyo-i pikpéense lakase
(Mariki 11:15-19; Luki 19:45-48; Yohani 2:13-22)*

¹² Yeesu uu Uléécaa keyo kémee lompo uu peree kei n yálisi ne peree n léeri nnéi lákase. Uu peree siwóo n còhone atapili ne pilólāyái situmpi láuli.

¹³ Uu pee pi maa re: Li wòlaalē te: Pi yé Kenéyo sée re keyómeyáhaayo. Amá nǎ ne ke ripólósele piyaaluke kuhore.

¹⁴ Ke Yeesu uu kei lē ní we, pinyíye ne síkankáláká así hapó así ne Uléécaa keyo kémee u kò uu si pòisente.

¹⁵ Amá ke peree ye Uléécaa inyóonse n wa ne isé picélaa api mewai píima ke Yeesu uu n wapisi n yé ne siwá sée Uléécaa keyo kémee n cáái re: Osanna, Tafiti Kεpipi, ai pi tóosi.

¹⁶ Kei kapi pee u pise re: Pò kómēi lē kapi nní n cáái? Yeesu uu re: Eee. Uu pee pi pise re: Lē nnya, áni kahanε Uléécaa ritelé kémee nsímé mmú n keē te: Pò tíyese aí ne siwá sínsápi ne siwá fenfēi péne asi pò m pakarentee?

¹⁷ Yeesu uu pee limemáa kei pi yá uu kuyu lelu uú ha Petanii-pò finε.

*Yeesu ye kúfikiyee anóo wa
(Mariki 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Kai n weesi, Yeesu uu yisi un Yerusaleμ tósu, nkú nn u wai.

¹⁹ Uu kúfikiyee ricéetime yenupo, uu sónεpo uú ne ku kò, amá mepéi ηmane kuu leεpo. Uu pee kulée kpē maa re: Páa nképéni kò píkai márune! Kei nní, kúfikiyee kpē aku kóosi.

20 Κε upipiretiki api lē n yé, ai nnóo pi yipu api pεε ρε: Iye κε kúfikiyee nkú aku nní mεσε νε mεσε kólaapó?

21 Yeesu uu pεε pi maa ρε: Κέ aseí κεcáá nó símisi ρε nōn Uléécαα νε kefa n tenelē nōnsá kō n tíru, nó fe ani lē kam nní kuléé nkú n wa mεcō wai. Ai kō lē ηmanε, ticuruu, nó fe ani riyópe ntí maa ρε: A kei yisi a ha mínimaa-i ripōb, ai kō mεsei lē wai.

22 Nōn Uléécαα νε kefa n tenelē, nó ye lē nnéi kani ye keyómeyáhaa-i m pise yē.

Yei κε Yeesu nnaηε nn léeri?

(Mariki 11:27-33; Luki 20:1-8)

23 Lē memáá, Yeesu uu pεε Uléécαα keyō-i lompo un we un písoi céési, pεpεε ye Uléécαα inyóonse n wa piwéése νε kuyu piwéése apí hapō apí ne u kō api u pise ρε: Nnaηε ní-ye kaá νε nní wai? Úye yeε nínaηε pó he póké νε nní n wai?

24 Yeesu uu pεε pi pεσε ρε: Ne la ké nse nó pise. Nōn tinóo né m pεσε, né pεε nó símisi nínaηε mmē kamí νε lē n wai.

25 Ne la ké nó pise ρε wóo Yohani tumme ρε uké písoi míni wole? Uléécαα née písoi pεε u tumme? Api pεε símaane ρε: Tōn nkpeni m maa ρε Uléécαα yeε u tumme, u yé ró pise ρε: Kai pεε íye wa káni νε Yohani nsímé ηmurei?

26 Tōn kō m maa ρε písoi pεε u tumme, ái yé wa. Tō pεε risoiwuí wurule. Li we ρε písoi nnéi ye Yohani nyánile ρε antepu lo.

27 Api pεε mεσε Yeesu rinóo pεσε ρε: Ari nyu. Uyē uu kō pi pεσε ρε: Né ám kō nó símisine nínaηε mmē kamí νε lē n wai.

Utisi unyine piηmáne pité kenýárū

28 Yeesu uu kɔ pipise pi kpá re: N-ye kani kenýárũ nké-i yé? Pi re utisi unyine yee pee pinmáne pité má, uu keyáa unmáne wéese maa re: Unémáne, a neni waasi a ha anéléé nyē kapi ye n sée re fiinyi kecare kémee keisi.

29 Unmáne uu u pese re: Am sí! Kai rinkpáse, uu kemúnjé conse, uu yisi uu waasi.

30 Utisi uyē uu kɔ unmáne tɔrɔ limɛɔ male. Uyē uu re: Eee, ne kɔ, Sáa. Amá úu pee nkpáni waasi.

31 Yeesu uu pee pi pise re: Nɔ músu re wóo piketé kecare usáa mela wa? Api re ufoí lo. Yeesu uu pee pi maa re: Asei kam nní nó símisi re pilampooyó ne piwásánkaí yé ne kekpéé nó wa api Uléécaá iyɔpi kémee lompɔ.

32 Li we re Yohani Uniwole ye nókenémee kale uu aseí ncee nó nyíse, áni ne kutu u rico. Amá pilampooyó ne piwásánkaí api unsímé nmurei. Ani kɔ lē nnéí yénu, amá áni mɛfine conse nɔké unsímé nmurei.

*Pikeikó pee rikpákárá m má kenýárũ
(Mariki 12:1-12; Luki 20:9-19)*

33 Yeesu uu pimáa pi kpá re: Ani kɔ kenýárũ keca kutu rico: Ucarete unyine yee we, uu aléé nyē kapi ye n sée re fiinyi kecare tamesi, uu mmele wai uú ne ke kónú. Uu kɔ kecare ke-i kuhóre túni uu kétacerii mɔm kei kapi yé píta n cérii. Uu kɔ limemáa keméré cáca kenyine mɔm uu pee pikeikó wéési re piké kecare kē kecáa u m pállē uké ncée ha uké kam.

34 Kai aléepipi nyē kutúũ n tu, uu upilasi yukuse re piké ha upikeikó pe-i ualéepipi u yóme.

35 Pikeikó pē api pilási mpí cópii. Api use kaii api ucɔ kopu, api utáánũ apare tapisi uu kpi.

36 Ucarēte uu kɔ pilási picɔ piyukuse kpá, pẽ pin kulúí we ne pifoí. Pikeikó pẽ api kɔ pẽ wai yarē lã kapi pilási foí n wa mæcɔ.

37 Uu picérei pɔɔne uu uuɲmáne yukuse uu pikemæe tum, un músu re: Mpá liké íye wa, pi yé unéɲmáne wuri.

38 Amá ke pikeikó api uuɲmáne uyẽ n yé, api pimæcɔpɛcɪre n tee re: Nkó yee masí usáa memá nnéí te. Ani kam tóké u kpu tóké pæe umemá n te.

39 Kuu n tuipɔ, api u tini api kecare ilúké u sá api u kopu.

40 Ke Yeesu uu pinyárũ ní masí, uu pi pise re: Ucarēte uyẽ un ha n ka, yo kuu yé pikeikó pẽ wa?

41 Api rinóo u yósu re: U pikeikó kpákára pẽ mekópe kónine. Pilicɔ áí yé nkpráni íwe u wa. Uu pɛé ha pikeikó féé forii re piké kecare kecáá u m páilẽ, apipi an m pi, api ye u túúni.

42 Kei ke Yeesu uu pi pise re: Ani nsímé mmú pikai Ulééca Nsímé ritelé kémæe kéénlẽ te:

Tipare ke pimómæ api n fóm tæe panse ricíre-cire tæe kenui-i ní wee?

Upíima yee lã wa. Mewaisaɲa kuu ró n yéneise ye mɛ!

43 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Lã nnya, nó mpí, nóo nní Ulééca iyɔɔpi kémæe ní we, pi yé ikemæe nó lese api mpuri féé mæe Ulééca mela n wai tonse.

44 [Lin úye n fóm un tipare tẽ tinkpɔu, u yé selesi. Lin úye n fóm tin ukecáá n loó, ti yé u nã].

45 Ke pepæe ye Ulééca inyóonse n wa piwéése ne Pifarisi api Yeesu sinyárũ sɛ n kɔ, api céru re pẽ kuú ne máne.

⁴⁶ Api pɛɛ icée n wéesi piké ne u tí, pin kɔ pɛɛ risoiwuí wuru re písoi ye u nyáni re u antepu le nnya.

22

Pinósikpiké anyá iluke kenyárū (Luki 14:15-24)

¹ Yeesu uu kɔ kenyárū keɔ pi kpá re:

² Uléɛɔa iyɔɔpi ye kɔ we yare nsímé mmú: Uyɔɔpi unyine yee keyáa uuɲmáne yee unósi n kpísi anyá píima wai.

³ Uu upikɛikó tum te piké ha písoi séleime piké anyá iluke li. Amá písoi api isáneséi iyē yulu api anyá wéntɛ.

⁴ Uu kɔ pikɛikó picɔ pitume kpá uu pi maɔ re: Ani pisáne sée ani pi símisi re: Anyá iluke ye pipele masile. Anénáala ne inésee kpɔkɔó kam kɔ. Mpá yo ye kéyu wale. Ani kam ani pinósikpiké anyá iluke li.

⁵ Api nkpáni isáneséi iyē kutu ricɔ. Mpá úye uu ulikó-mē tómpɔ. Picɔ api sicare waikɛɛ, picɔ api ayáa tóɲaapɔ

⁶ pitórɔɔ pɔɔ pikɛikó pē cópii api isei pi waise api pɛɛ pi kóni.

⁷ Ai uyɔɔpi kuwói wai, uu upisóɔca tum apí ha písoi pē kóni api pikuyu nna ɲmaasi.

⁸ Uu pɛɛ upikɛikó picɔ maɔ re: Anyá iluke ye pipele masile, amá pisáne ápi pɛɛ ikuluke tulaalē.

⁹ Lē nnya, ani sicépenɛ-i léepɔ, nɔn píye n yē, ani kusáne pi séiri.

10 Upikεikó pē api yisi api icée tóoi api pisoi nnéi kapi n yé sélei, pisane ne pikóre, písane api pεε kenýáyo yipu.

11 Kei ke uyóopi uu pεε lompō re uké písane pē yáasi, uu usoi unyine yenu yeé úu inyánlū n tanaalē.

12 Uu u pise re: Unésáne, íye kaa wa áa ne nté lonti áa kō inyánlū tanaalē? Ai utisi muuni uú n séélē.

13 Uyóopi uu pεε pikεikó maa re: Ani ána ne anípe u paasi ani ketahai kuḡmaha-i u sápo. Kei kuu yé n téni un iní takai.

14 Yeesu uu pεε re: Li we re pisoi kulúi kapi sée, amá pē kapi pikεcōpe n wée ápi pεε kulúi we.

*Lampoo kapi ye Rōm uyōopi ptima n hēele
(Mariki 12:13-17; Luki 20:20-26)*

15 Kei ke Pifarisi api pεε símaane re íye kapi yé ne Yeesu ripine wa piké ne unnōsimé cire u n tí.

16 Api pipiretiki pinyine ne Erooti pipiretiki pinyine lese api tum te piké ha Yeesu maa re: Upíma, tō nyule re aseí ḡmane kaa ye símisi. Pō ye kō Uléecaa ncee pisoi céesile ne aseí. Mpá usoi uké íye nsá rínanḡe m má, áa ye uinipee n wuru pōn ne símisi.

17 Tō la re a kepómúnḡe ró símisi tóké yé te ncée ye we re tóké ye Rōm uyōopi lampoo hēele née ári kape ye hēele?

18 Amá Yeesu pḡ ne pimεsōhō kópe kapi n wai pinyuwe máálenle. Uu pεε pi maa re: Nó kecáa kecáa mēwai pikó mpí, yo nnya kani né peikee?

19 Ani ne siwóó sē kani ye ne lampoo n hēele kam nké! Api mēwópipi mese ne u hapō.

20 Uu pεε pi pise re: Uye riyu ne úye rinyiri tee nní mekecáa we?

21 Api u pɛsɛ rɛ: Sesaa lo. Kei kɛ Yeesu uu kɔ pi maa rɛ: In lɛ, ani Sesaa likó Sesaa pa, ani Uléécaa likó Uléécaa pa.

22 Kuu lɛ tinó tɛ pi m pɛsɛ, ai nnó pi yipu api pɛɛ u yá api tómpɔ.

*Pisatusee nɛ nkɔ kɛmɛɛ mɛyisɛ nɛsimé
(Mariki 12:18-27; Luki 20:27-40)*

23 Kɛyáa kɛ cɪrɛ kɛ Pisatusee api Yeesu kɛmɛɛ ha. Pisatusee pɛɛ tee rɛ pikɔkɔ́ apɪ yɛ nkɔ-i yisi. Api sɪ́ apɪ ha Yeesu lɛɔpɔ, api u pisɛ rɛ: Sáa, Moisi yɛ maa rɛ:

24 Unósikó úyɛ un n kpu unsá kɛwá m má, li pisɛ rɛ uuwá yɛɛ yé unósi uyɛ kukúmannɔsi kpísɪ uu umáa mpuri wai.

25 Too! Amá pinmánɛ pinyinɛ pɛɛ pɛɛ kɛrɔ́ɔpɛ nté we. Pi pimáɛɔ́ pisɛɪ lɛ. Umáa uu unósi kpísɪ, uu kpi úu kɛwá yɛ. Uwá uu pɛɛ umáa ukúmannɔsi kpísɪ.

26 Uyɛ uu kɔ limɛɔ́ kpi, uu ukúmannɔsi uyɛ nɛ utáánũ yá. Ai lɛ n wai hái nɛ usééi-sééi kɛmɛɛ-pɔ.

27 Pɛ́ mɛmáá, unósi uyɛ pɔ́ kɔ kpi.

28 Tɔ la tɔkɛ́ nkɔpɛni pɔ́ pisɛ rɛ kɛ pimáɛɔ́ pisɛɪ pɛ́ apɪ nnɪ pinnéi unósi uyɛ n kpísɪ, pi uye unɔsi yɛ ha lo, kɛyáa kɛ kɛ pikɔkɔ́ apɪ ha nkɔ kɛmɛɛ n yisinɛ?

29 Kei kɛ Yeesu uu pɛɛ pi pɛsɛ rɛ: Lɛ nnya kani nómɛnécɪrɛ kiraasɛntɛ. Ani Nléécaasimé aseɪ kómɛi, ani kɔ Uléécaa nnaɲɛ nyu.

30 Kumúnjɛ kɛ-i kɛ pikɔkɔ́ apɪ ha n yisinɛ, pitisi apɪ pinósi kpíkɛsinɛ, pinósi páa kɔ pila sóonkɛɛnɛ. Amá pimɛfine yé ha n we yare piléécaatumɛ kɛyómɛca-pɔ.

31 Ani lē ke Uléecaa uu pikpəkpə meyise kecáá nó m ma api Unsímé Ritelé kémee wólú kéē, née yo? U maa re:

32 Née Apiraham Uleecaa ne Isakki Uleecaa ne Yakupu Uleecaa. Uléecaa úu pikpəkpə Uleecaa amá u pinyánnýá Uleecaa le.

33 Ke písoi pē nnéi pēe n cápinelē pin kutu u colē api lē n kō, uicélaa iyē ii pi loni r̄səne.

*Isé iyee Uléecaa isé kecəpe icə n fe
(Mariki 12:28-34; Luki 10:25-28)*

34 Ke Pifarisi api n kō te Yeesu ye Pisatusee feriyee uu séése, api cápine.

35 Pikecəpe isé ucélaa unyine uu pēe ripine Yeesu wai uu u pise re:

36 Ucélaa, Uléecaa isee nnéi kémee íye yee imáa?

37 Yeesu uu re: A Upíima, Upóléecaa n la ne kepófa nnéi, ne ipósoi nnéi, ne kepómúnjé nnéi.

38 Iyee isé foí, iyee kə innéi kecəpe imáa.

39 Ilírū yee ifoí iyē mecə n sá ye nnyí: A upócə n la yare kaa ripócúruu r̄ la.

40 Isé nnyí keté yee isé ne antepuyee icélaa riyíki.

*Uyē ke Uléecaa uu n wée ne Tafiti kecáá nsímé
(Mariki 12:35-37; Luki 20:41-44)*

41 Ke Pifarisi api lē n cápine, Yeesu uu pēe pi pise re:

42 Iye kani uyē ke Uléecaa uu n wée kecáá músu? Uye kepipi ye ké? Api u pēse re Tafiti Kepipi ye ké.

43 Yeesu uu pēe pi maa re: In lē, íye kai wa ke Nfáasəne nn Tafiti metéi he uú ne u séi re Upíima? Tafiti ye péé maa re:

44 Upíima ye Unépíima maa re:

A kunélukε-lukε-mē kényukótonε-i tone

hái ne kumúŋé kpe-i kam yé
pipóláarɔ kɛpónyále-i n cɔ.

⁴⁵ In te Tafiti ye mesei u sée re Upíima, íye ke uyẽ
cirɛ uu yé kɔ pɛɛ Tafiti Kɛpipi?

⁴⁶ Pifarisi pẽ ápi fe piké nka Yeesu pɛɛ. Kaí ne kei
n kpási, úka úu ye pɛɛ kaha uké nnyine u pise.

23

*Yeesu ye re pisei piké pimɛcirɛ ne isé picélaa ne
Pifarisi tí*

(Mariki 12:38-39; Luki 11:43,46; 20:45-47)

¹ Lẽ memáá, Yeesu uu pɛɛ pisei pɛɛ n cápinelẽ ne
upipiretiki-mẽ pansepɔ uu pi maa re:

² Isé picélaa ne Pifarisi kaí pɛé we re piké isé ke
Moisi uu nó mí pa aseí nó símisi.

³ Li ne sá re nɔké piicélaa rimúlú ani kɔ i tiki. Amá
áni kape ye pimɛwai ne yíraane. Li we re pẽ ne ye
picɔ céesi re piké piicélaa ritiki, amá piricuruu ápi
ye pɛɛ i ritiki.

⁴ Pi ye limúle-mule paasile api picɔ yase, piricu-
ruu ápi ye pɛɛ líka rica.

⁵ Pi nɔpá yo wai re pisei piké ye pi yẽ nnya. Lẽ
nnya kapi ye Nléécaasimé silɔpi kapi ritii kecáá
rimímɛelú mɛpéré rikpáse api kɔ pisitukanka atime
nwépi mɛpéré kpáse ai picɔ sikó feriyɛ.

⁶ Sitónɛ foí kapi ye keluke kémɛɛ ne Pisuifi
ayomeyáhaalee-i n la.

⁷ Pi la re pisei piké ipakare ne pi n yáhaankeɛ
sicápine kémɛɛ, piké ye kɔ pi sée re picélaa.

⁸ Amá nó áni kape ye tíye piké ye nó sée re picélaa.
Nɔ nónnénéí pimárecɔ le. Usoi use kóló yeɛ kɔ
nóunécélaa.

9 Ani kapε ye ketē kecáá úka sée re núnésáa. Núnésáa cireníηe kani m má yee keyómecaa-pō we.

10 Ani kapε ye tíye piké ye nó sée re úyukóó. Núnéyukóó ye use le. Úyee nní uyē ke Uléécaa uu n wéε.

11 Nókencécapε uwéése uké pansε núnékεikó.

12 Uye un umεcire rintaáσε, li ye u ricepisele. Uye un umεcire rincεpise, li ye u ritaáσεle.

Yeesu ye isé picélaa ne Pifarisi kecáá kecáá mewai kesi

(Mariki 12:40; Luki 11:39-52; 20:45-47)

13 Iwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nō kecáá kecáá mewai pikó le! Nō ye pisoι ncée tápisile re ápi kapε Uléécaa iyōopi kέmεε lō. Nórincúruu áni ye lompo, áni kō ppe ppeε n la yáne piké lompo.

14 [Iwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nō kecáá kecáá mewai pikó le! Nōo pikúmannōsi anipe-i lē kapi m má yóoi, ani ye kō ppe keyóme yáasi ai nánai pisoι piké ne nó n yé nnya. Lē nnya ke Uléécaa uu íwe iyee íi icō m má nó waine.]

15 Iwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nō kecáá kecáá mewai pikó le! Ketē nké nnéi ne mínimaa kani kálē te nōké use unyine yē nōké u pansese núnépiretiki. Nōn liute piyéne m masí, ani tíyese uu pansε usoi nkó kaí ne n sá re piké íwe tenεciré kelō kέmεε íwe lukeise iké nōinékó n fe μετέ.

16 Iwe kani topori, nó pinyíye mpí, nōo nní pisoico n séni! Nō ye maa re: Uye un Uléécaa keyō n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, u yé fe uu lipiwai yá. Amá úye un wura yee Uléécaa keyō-i n we n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, ncée n n we re uké lipiwai riyá.

17 Νό piníri ne pinyíye mpí! Wura ne Uléécaá keyo kee wura uyē m pansese Uléécaá likó, yo yee liketé kecɔpe ríyu má ne lico?

18 Nɔ ye kɔ maa re: Uye un Uléécaá keyo kέmεε kenýóonsεhúúpi n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, u yé fe uu lipiwai yá. Amá úye un inyóonsεsεε yee kehúúpi kecáá n láalē n sée uú ne wéeri re u yé linyine wa, úu ncée má uké lipiwai riyá.

19 Νό pinyíye mpí! Isee kapí ne n nyóonse api kehúúpi kecáá láa ne kehúúpi kee i m pansese Uléécaá likó, yo yee liketé kecɔpe ríyu má ne lico?

20 Lē nnya, úye un kenýóonsεhúúpi n sée uú ne wéeri, kelō kē ne lē nnéi lee kei n we kuu sée uú ne wéeri.

21 Uye un Uléécaá keyo n sée uú ne wéeri, Uléécaá keyo ne Uléécaá yee kekεmεε n we kuu sée uú ne wéeri.

22 Uye un keyómεcaá n sée uú ne wéeri, Uléécaá riyɔpitū ne Uléécaá yee rikεcáá n tū kuu sée uú ne wéeri.

23 Iwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí. Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le. Nɔ ye mpá yo hɔonele, aní ne manti ne ayéhepei ncɔpuri péne ani hóone awélé kefi, ani Uléécaá kuwélé kuse pa. Amá ani ye pee isé nnéi kecɔpe ipiima yare nní aseí piwélaa ne usoicɔ piwetu ne aseí pitiki nkó ne pikei wa. Lē kaí pee pise re nɔké n tikilē non pee kɔ ne litóɔ lico nní wai.

24 Νό pinyíye mpí, nó nní pisoicɔ n séni. Nɔ ye kúcerii ne nso lesele, ani pee ísu ne péne ani muuni.

25 Iwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí! Nɔ kecáá kecáá mewai pikó le. Nɔ we yare mpí pee ye kehee ne kecáripí kepíre ηmane n heere api

kemée yá meco. Lē kapi ye sikemee n li ne kapi ye ní ntí ye pee liyaa-yaa le kapi n káipinkeε.

²⁶ Nó Pifarisi, pinyíye mpí! Ani ye kehee ne kecáripí kémee mefoí hεεε, kepire yé pee limeco sonesi.

²⁷ Iwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí! Nō kecáá kecáá mewai pikó le. Nō we yare rikpíí mmele kapi míni tomé n túkei ari péε n wariye pói-póí n̄sone meco, némpákanε asoikōhō ne líkperinkpekōó lee rikemee yipaalē.

²⁸ Limeco kaní we. Nō pisoí keyu-i nyíselē te nō isé tíkilenle, némpákanε kecáá kecáá mewai ne mewai kópe mee n̄sinéfa-i yipaalē.

²⁹ Iwe kani topori, nó isé picélaa ne nó Pifarisi mpí! Nō kecáá kecáá mewai pikó le. Nō ye antepuyε akpíí mónle ani pεpεε aseí n tíkilē akó s̄nukuse

³⁰ ani pεε re: Tōn pεε pirókpure isoi kumún̄jé kpe-i n we, ári yé pεε ηmurei tóké pi rikpá tóké ne antepuyε kō.

³¹ Nō pεε lē nyísele ani n̄rinécúruu yámne re nō pεpεε antepuyε n kō sipirē le.

³² Lē nnya, ani mese n̄pinékpure mewai kópe ne keyu mahã ne kétō-pō!

³³ Nó iwáa kpákará nnyí! Iye kani yé wa áni yé ne nna teneciré kémee n lompō.

³⁴ Ani kō te né antepuyε ne pisoí pεε mewéesesōhō m má ne isé picélaa kecire nó páme. Nó picō kō, ani picō kunapéékōó kecáá karií, ani kō n̄sanéyómeyáhaalee-i picō iséí súúkeε, ani kō picō mpá kuyu kúye-i n tikilē n̄n wéékuselē.

³⁵ Lē nnya ke pē nnéí kani n kō ápi kō líka wa nkpō n̄n ne nó tenene, kai n kpiime usone Apeeli kémee aí ne sí Perekiya ηh̄máne Sakarií kani Uléécaá keyō

kémee kelō sōne ne kenýōnsehúúpi kepáápáá ní kpu kémee-pō.

³⁶ Ké asei nó símisi re nfáani pisoí mpí pee mewai kópe mē akpanii yenne.

*Yeesu ripōo ye caai Yerusalem nnya
(Luki 13:34-35)*

³⁷ Lē memáá, Yeesu uu pee Yerusalem pikó maa re: Nó Yerusalem pikó, nō ye antepuye kónle ani kō pē ke Uléécaa uu nókenémee n tumme apare tapisi ani kóni. Melé kesē kamí pēé la ké nó cápine yare ke kucáyaha aku ye kuaméj metene kusipipi n tā líka ái ye si wa mecō ani yúlu?

³⁸ Lē nnya, Uléécaa keyō yé meñmane n we úka úu yé n we.

³⁹ Ani kō te áni neni piyéne né kpáne liké ha ne tu kumúnjé kpe-i kani yé ha m maa re: Uléécaa uké uyee Upíima rinyiri ne n weme rikpá!

24

*Yeesu re Uléécaa keyō yé fori
(Mariki 13:1-2; Luki 21:5-6)*

¹ Yeesu uu pee Uléécaa keyō-i léeri un tósu. Kei ke upipiretiki api pēé ne u rikō re piké kememōme u nyíse.

² Amá Yeesu pōo pee pi pese re: Lē nnéi kani nní n nyáni, asei kecáá, li sónti liké wa ripare ríka ári yé rico kecáá n tōsilē. Linnéi mmú ye sóntile liké fori téké-téké.

*Lelé n nyíse re ketē ye ketene tu
(Mariki 13:3-13; Luki 21:7-19)*

³ Yeesu uu pee sí uú ha Olifiyee rikúú kecáá tone. Upipiretiki api kei u kálaapō api u pise re: A ró

símisi píyeyi kai lē wainε, ne yo kari yé kō ne ceri re mepópεeme meε lē tu re ketē keto ye kē.

⁴ Yeesu uu pi pεεε re: Ani nómenécíre tí rísane, áni kape tíye unyine uké kuyúí nó tā.

⁵ PISOI kulúí yé sónaame use use, api ye rinényíri ne pISOI meýā kiraasente api ye pi maε re: Néε uyē ke Uléécaα uu n wée. Lē kémee kapi yé pISOI kulúí kuyúí tā.

⁶ Nó kō te atōpi ye nókenékúrí néε ketaα-pō wai, amá áni kape nfasimé tóne. Lē kai m pise re liké wa kai lē wai. Amá kétō áke kahanε n tu.

⁷ Nsoipuri nnyine yé yisi nn nsoipuri ncō ne tōpu, keyóōpitē ake keyóōpitē kecō ne tōpu, nkū nn silō sinyine leeri, ketē ake silō sinyine yenesi.

⁸ Lē nnéi ye we yare ke memárenlō ame ye unósi pikéhē n kóraane.

⁹ Pée uye-i ke pISOI api yé nó kpísi api nópinélaarō anipe-i wai, api íwe nó wai api nó kóni. Isoipuri nnéi ii kō né nnyα nínépuri yulu.

¹⁰ Kei kai yé pεε pISOI meýā ne kelólé-mē ha, api pée n yámnentene, api pεε ipuri n yúinne.

¹¹ Antepuye nōme kulúí yé léeme api pISOI meýā kiraasente.

¹² Mewai kópe yé kéyu mahā, pISOI meýā nla nn pεε hásu.

¹³ Amá úye un tinkáhá-káhá ne kétō-pō Uléécaα yé uriyu l.

¹⁴ Uléécaα iyōōpi Nsímé Kεcire meε ketē nnéi kecáá kónúne isoipuri nnéi iké kō. Lē memáá, mpañ yo keto ake pεε tulu.

*Iwe pítima mekame
(Mariki 13:14-23; Luki 21:20-24)*

15 Yeesu uu kɔ pimáa pi kpá re: Antepu Taniyeli ye péé maa re kumúnjé kunyine yé kam ani ncaai píima mee ye n cókai yenu nn kelō sone riyíkí-i tū. Uye un nsímé mmē n keē, uké musí uké liasei kō.

16 Lin lē n wa, pɛpɛɛ Yutee ketē kémee ní we piké wuri api ayópe taá.

17 Uyee yé ha kulee ipiraa kecáa ní we, uké wuri úu kape re uké nkpráni kukemee lompo uké linyine kpísi uké ne ripéne.

18 Uyee kecarɛ-i ní we, úu kape nkpráni re uké wurime uké kégɔ-i uketukanka kpísi.

19 Iwe ke pifani ne pimáreni apí ha siyáa se-i topori.

20 Ani ne Uléécaá tē te úu kape tíye itóo iyē iké nnyíye kumúnjé née kewénteyaa ketúnjé ró leeme.

21 Iwe píima iyē ke sisoipipi asi kumúnjé kpe-i n lenɛ icɔ íi píikai léémelē hái ketē kekoraane-me ne neni-me, iicɔ íi kɔ píikai léeri.

22 Uléécaá unsá pɛɛ síweyaa sē n hasi, úka úu yé pɛɛ nfáa yē. Amá pē kuu n wée nnya, u yé siyáa sē hasi.

23 Lē nnya, úye un nó m maa re: Ani ripaí, nté ke Kiriisi uú we née uyee nkó nté-pɔ áni kape ηmurei.

24 Pikirisi nɔɔme ne antepuye nɔɔme ye leerine piké mémare píima lese piké nyíse, piké kɔ mewaisaŋa wapisi hái lin pɛɛ kufee n we, pin yé fe ricuruu api pē ke Uléécaá uu n wée kiraaase.

25 Ani léise re ne písímé nó li masile.

26 Lē nnya, pin nó m maa re: Ani ripaí, uyee nkó kucesi kóima-i, áni kape ha. Née pin nó m maa re: Ani ripaí, uyee nkó kulee-i pékaalē, áni kape ηmurei.

27 Yarɛ ke kekónetéhe akɛ ye nní keléécaá-pɔ n léeme akɛ meyéne mese yeéri ketunjeleeme-pɔ aké ne

sí ketuneloló-pò, limεcò κε Usoi Kεpipi ake sònti.

²⁸ Li we yare kapi ye mí maa re: Kei κε isare kópe ii ní we, κε áyemeekú aa ye cápine.

Usoi Kεpipi mekame

(Mariki 13:24-27; Luki 21:25-28)

²⁹ Yeesu uu kò pimáa pi kpá re: Síweyaa sē metómpò κε ituηε ú sòmaanε, iwáre ii metéi paa, awárepi aa keyómεcaa-pò poroiri, linaηε-nanηε λεε keyómεcaa-pò ní we ai meýǎ yeηesi.

³⁰ Linyine ai pεε keyómεcaa-pò nyíse re Usoi Kεpipi ye nyahaimεε. Kei κε ketē nnéi κεcáá isoipuri ii yé pεε itu ló. Api pεε Usoi Kεpipi yenu, ken ahopε κεcáá weme ne kennanηε ne kemeyòopi.

³¹ Api pεε rináatòη maa ténsε, uu pεε upítumε ketē awélé nnéi kέmεε túmει. Api pē kuu n wéεκεε ketē nké ne keketò-pò cápine.

Kúfikiyee κεcáá icélaa

(Mariki 13:28-31; Luki 21:29-33)

³² Yeesu uu kò pimáa pi kpá re: Ani kúfikiyee kenýarú icélaa kutu ricò. Ku ye kun ilése ηmú n wairi, mepéi men n leeri, nò ye mεse ne mεse ceri re kupii ye nyahaimεε.

³³ Limεcò kaí we. Nòn píyei lē nnéi mmē n yē lin n wai, ani ceri re Usoi Kεpipi ye nyahaimεε, un tinòηò ne kólē.

³⁴ Asei kam símisi: PISOI kunai nkú áku tósune kelene, nní nnéi líké ne ní kam.

³⁵ Ketē ne keyómε ye tósí, amá anénòò áa metóηé má.

Uléεcaa ηmanε yeε npá yo ketò nyu

(Mariki 13:32-37; Luki 17:26-30; 34-36)

³⁶ Yeesu uu kə pimáa pi kpá re: Amá in ketē metene nkó, úka úu likeyaa kē nēe liitunje iyē nyu, mpa piléecaatumε peε keyómεcaa rí we nēe Uléεcaa Kεpipi ricuruu. Amá Usáa mεcire yee nyu.

³⁷ Kumúnjé kpe-i ke Usoi Kεpipi aké ha m pεeri, li ha waine yare kai Nowee nfaa kémεε n wa mεcə.

³⁸ Nní kaí pεε Nowee nfaa kémεε wa: Keyáa kē ke míni amé pεε ketē nnéi rinfe keké kelenε n tu, pisoι ye pée wele pin le pin níru, pin sóonne, pin pisipipi pila ne pinósi pasii hái ne keyáa kē ke Nowee uu kutákai kémεε n lompə.

³⁹ Api nkpáni ríka musí, míni amé ha ne weri amε pinnéi muuni. Limεcə kaí ha waine pée uyε-i ke Usoi Kεpipi aké ha m pεeri.

⁴⁰ Pitisi pité yé likumúnjé kpe-i kecare-i n we, ai use kpírpə ai ucə yá.

⁴¹ Pinósi pité yé n we pin nam, ai use kpírpə ai ucə yá.

⁴² Lē nnya, áni kapε ləpile, li we re áni nyu keyáa kē ke Nóunépiima uu m pεerine.

⁴³ Aní nsəne kə te úyəsaa un ye pée n nyu itunje iye-i ke uyaa uu kesine n sənepə, u yée pεε n nyánile úu yé tíye uyaa uké kényə-i lompə.

⁴⁴ Lē nnya, nóké nómenécire meséere n cápinelē nən ne mé. Kumúnjé kpe-i káni ne m músu ke Usoi Kεpipi ake pεeri.

*Ukeikó sənε ne ukeikó kópe
(Luki 12:41-48)*

⁴⁵ Yeesu uu pεε upipiretiki pise re: Wóo ukeikó yee aseí n tíkile un kə mesəhə má? Uyee ukeikó uyē ke úyəsaa uu ye ne kényə rin-yá re uké ke m pállē, uu ye upikeicə iluke nsəne wai yare kai m pise.

46 In te úyṵṵṵaa ye ukεikó uyē leeme un mesei upikei kecáá we, u únarekomε le!

47 Ké aseí nó símisi ani kóm te úyṵṵṵaa uyee ne ulikó nnéí uukεikó yáne re uké likεcáá m paílē.

48 Amá in te ukεikó kópe lo, u yé ukεfa-i maa re: Unéyṵṵṵaa úu mekeε sónti.

49 Uu peε upikeicṵ ipépi loni, u ne pítapome api peé n le pin níru.

50 Keyáa kē ne ituhe iyē ke ukεikó uyē úu ne m músu kémeε ke uuyṵṵṵaa uú ha sónti.

51 Kei kuu yé peε ukεikó uyē lakase uu íwe u wai yare kapi ye kecáá kecáá mewai pikó n wa mecṵ. Kei kuu yé n téni un iní takai.

25

Pikpére kefi pinyine kenyárū

1 Yeesu uu kṵ upipiretiki pimáa kpá re: Lē nnya, Uléecaa iyṵṵṵpi yé ha n we yare nsímé mmú: Pikpére kefi pinyine peε keyáa yisi re piké uḡmánε unyine yeε pinósikpiké ní la merí. Api sífiráa kpíkεsi apí ne péne.

2 Pikecṵpe pinupū peε piníri, pinupū picṵ pisṵhṵ.

3 Ke piníri mpí api pisifiráa n kpísine, ápi simεkpṵ méka mecṵ iyaa wa piké ne ripéne,

4 amá pisṵhṵ pṵṵ pisifiráa me súúkeε api kṵ mecṵ sinúmpí-i wai apí ne péne.

5 Ke uḡmánε uyē uú ne pikáme n nánaisε, nnṵ nn pi yáái api lṵpilente.

6 Ke kesine ake m pi, kecááila aké lelu re: Uḡmánε uyee nní weme! Ani leepṵ ani u tépei!

7 Pikpére pē nnéí api yisi api pisifiráa pinyṵṵnsente loni.

8 Piníri mpí api pɛɛ pisəhəɔ pɛ̃ maa rɛ: Ani nómenékɔ mɛ́ tó hɛ, sírófiráa yɛ lale siké kɔ́í.

9 Pisəhəɔ pɛ̃ pɔ́ɔ rɛ: Eehei! Mɛ nɛ tó risále, ámɛ tise təké nó hɛ. Li kutəsi we nəké piyáí kémɛɛ ha ani kei nómenékó ləlu.

10 Kumújé kɔɛ-i kapi pilalɛ n tósu, uɣmánɛ uyɛ un tuiɾi, u nɛ pinupū pɛpɛɛ pimɛcɪrɛ n cápɪnɛlɛ́ pɪn nɛ u mɛ́ api kesɛ́ kulee kɔɛ-i kapi pinósikpiké anyá n wai loni, ihánaa ii hánaapə.

11 Likɛpirɛ, pikpɛrɛ niri mpí pɔ́ɔ tuiɾi api cáái rɛ: Upíima, a ró hánne! Upíima, a ró hánne!

12 Kei kɛ uɣmánɛ uyɛ uu pi maa rɛ: Nɛ la ké aseɪ nó símisi rɛ ám nó nyu!

13 Yeesu uu pɛɛ kɔ́a rɛ: Lɛ́ nnya, nnṓ rín we. Li we rɛ áni nyu keyáa kéye née ituɣɛ íye-i kam sónti.

Pikeikó pitaani pinyine kenyárū
(Luki 19:11-27)

14 Yeesu uu kə upipirɛtiki pimáa kɔ́a rɛ: Uléécaɔ iyəɔpi yé ha n we yarɛ nsímé mmú: Utisi unyine yeɛ pɛɛ ncée pihápe la, uu upikeikó sélei uu umemá pianipe-i wai.

15 Uu use wura mɛwóɔpɪpi sipehepi sinupū pa, uu ucə wura mɛwóɔpɪpi sipehepi sité pa, uu utáánū wura mɛwóɔpɪpi kepehepi kesɛ pa. U mɔ́pá úye nnaɣɛ nɛ musilɛ uú nɛ lɛ kai m pise u pa, uu pɛɛ yá uu tómpə.

16 Ukeikó uyɛɛ wura mɛwóɔpɪpi sipehepi sinupū rí yəsí uu mɛsɛ nɛ mɛsɛ siwóó sɛ́ kɔ́isi uú nɛ kɔ́éense, uu wura mɛwóɔpɪpi sipehepi sinupū sicə kuláa yɛnu.

17 Uyee wura mewóópipi sipehepi sité ní yósí pòò kò limεcò wai, uu wura mewóópipi sipehepi sité sicò kuláa yenu.

18 Amá uyee wura mewóópipi kepehepi keεε ní yósí pòò ha kuhóre túni uu ukeisaa siwóó sē pésu.

19 Kai siyáa sité n wa, piukeisaa uu kúiri uu re piké ulikó kéē uké yé.

20 Ukeikó uyee wura mewóópipi sipehepi sinupū ní yósí uu ukeisaa keyúrí nyósópò ne wura mewóópipi sipehepi sinupū féé sicò, uu re: Wura mewóópipi sipehepi sinupū kaá peε né pa. Aa yēε, Upíima? Wura mewóópipi sipehepi sinupū sicò ye nsí kam kuláa n yé.

21 Uukeisaa uu u maa re: Ne pakare! Pò ukeikó sone ne aseí ute le. Likáripikóó-í kaa nní wa lē kai m pise. Lē nnya, né limáa-maa pò rimúise. A lomme tóké anyá li.

22 Ukeikó uyee wura mewóópipi sipehepi sité ní yósí pòò kò nyósópò uu re: Wura mewóópipi sipehepi sité kaá peε né pa, Upíima! Aa yēε? Wura mewóópipi sipehepi sité sicò ye nsí kam kuláa n yé.

23 Uukeisaa uu u maa re: Ne pakare! Pò ukeikó sone ne aseí ute le. Likáripikóó-í kaa nní wa lē kai m pise. Lē nnya né limáa-maa pò rimúise. A lomme tóké anyá li.

24 Ai nkpréni yá uyee wura mewóópipi kepehepi keεε ní yósí. Uyē pòò kò nyósópò uu re: Ne nyule Upíima re merókó áme kusa pólú. Kεcare ke-í kaa n lukesi kaa ye kpasi. Kei kaa n fò kaa ye kpéé.

25 Lē nnya ke iwame ii né wa am ketē kέmεε sipówóó kúlesi. Aa yēε! Sipówóó seε nsí, a yósí!

26 Kei ke ukaisaa uu rinóo u pɛsɛ rɛ: Pɔ ukɛikó kópe ne ukánsɔi lɛ! Kaa lɛ n nyu rɛ kecarɛ ke-i kám n lukesi kam ye kpasɪ. Néɛ kei kám n fɔ kam ye kpéɛ.

27 Pɔ yɛɛ pɛɛ sinéwóó ne kewóóforɛ piyekei hale, amí pɛé ha pɛeri am sinéwóó sɛ yósu ne sikulaa.

28 Ukaisaa uyɛ uu pɛɛ pikeikó picɔ maa rɛ: Ani mekeɛ wura mewóópipi kepehepi kɛ uanipe-i yósi ani nkó yɛɛ nní wura mewóópipi sipehepi kefi m má kpá.

29 Li we rɛ nkó yɛɛ meyá m má kapi ye pípa rikpá aí ne u fuu, amá nkó yɛɛ úu líka m má, pí ye lɛ kuu m músu rɛ u má ricuruu u yósilɛ.

30 Amá ukɛikó nkó yɛɛ úu nní líka n yóriye likó lɛɛ rɛ ani u tí ani ketahai-mɛ kunjmaha-i u sáɓɔ. Kei kuu ye n tɛni un iní takai.

Usoi Kepipi ye sóntile keké ne písoi túhaane

31 Yeesu uu kɔ pimáa pí kpá rɛ: Keyáa kɛ ke Usoi Kepipi aké ha kemmule kémɛɛ n sónti ne piléécaatumɛ nnéi, keriyukóótú kecáa kaké ha tonɛnɛ.

32 Ketɛ nké kecáa isoipuri nnéi yé ha kekeyu-i n cápɪnɛlɛnɛ, akɛ pɛɛ písoi ne pipicɔ kóólɛnɛ yare ke useesé uu ye isán ne ipoi n kóólɛnɛ.

33 Uu pɛɛ isán ukuluke-luke-mɛ wai uu ipoi ukumii-mɛ wai.

34 Kei ke uyóɔpi uu yé pɛɛ pɛpɛɛ ukuluke-luke-mɛ ní we maa rɛ: Nó mpí ke Unésáa Uléécaa uu nní rinkpá, ani kam ani iyóɔpi kuu hái ketɛ kekoraane-mɛ n yekeilɛ un ne nó mé yósi.

35 Li we rɛ nkú ye né wale, ani né he am le, nnírɛ nn né wai, ani né he am níru. Ne pɛɛ usáne lɛ, ani nósínéyɔ-i kusáne né yósu,

³⁶ νε πρε μεημανε weλε, ani ilũ né tani, νε πρε πόόλυλε, ani κενέαά παί. Νε πρε kukpaniilee-i weλε, ani hapo ani né lóólú.

³⁷ Kei κε πεπεε nní asei n tikiĩ api yé πεε rinóo yosí re: Upíima, keyáa kéye kari pó yé nkũ nn pó we, ari pó he aa le, née nníré nn pó we, ari pó he aa níru?

³⁸ Keyáa kéye kaa usáne, ari siróyo-i kusáne pó yosu? Keyáa kéye kari pó yé pøn μεημανε we, ari ilũ pó tani?

³⁹ Keyáa kéye kari pó yé pøn πόόλυ née pøn kukpaniilee-i we, ari pó lóólú?

⁴⁰ Uyóopi yé πεε rinóo pi πεεε re: Asei κεαά, ké nó símisi re lē kani pinémáρεσo κεσπε usínsá unyine n wa, né kani lē li wa.

⁴¹ Kei κε uyóopi uu yé πεε πεπεε ukumii-mē ní we maa re: Ani κενέκúρί yisi ani κεταα-po rinyosó. Uléécaá ye anóo nó wale! Ani ha nna teneciré kéμεε lompō. Kei κε Uléécaá uu n nyóønse un νε Setani νε upitume mē.

⁴² Nkũ ye né wale, áni né he ké li, nníré nn né wai, áni né he ké n ntí.

⁴³ Νε πεε usáne le, áni nósinéyo-i kusáne né yosí. Νε πεε μεημανε weλε, áni ilũ né tā. Νε πεε πόόλυλε née νε πεε kukpaniilee-i weλε, áni hapo nóké né rilóólú.

⁴⁴ Kei κε pē póo ko rinóo yosí re: Upíima, keyáa kéye kari pó yé nkũ nn pó we née nníré nn pó we née pøn usáne née pøn μεημανε we née pøn πόόλυlee née pøn kukpaniilee-i we, ári péé νε kutu pó ríco?

⁴⁵ Kei κε uyē uu yé ko pi πεεε re: Asei κεαά, ké nó símisi re lē kani písínsá pē κεσπε unyine n wa, né kani lē li wa.

46 Api pɛɛ nɛ íwɛ tɛnɛcírɛ kɛ́mɛɛ pi tɔ́mpɔ, amá pɛpɛɛ nní aseɪ n tíkílɛ pɔ́ɔ pɛɛ nfáa tɛnɛcírɛ kɛ́mɛɛ lɔmpɔ.

26

*Pisuifi piwéese ye kómɛine re piké Yeesu tí
(Mariki 14:1-2; Luki 22:1-2; Yohani 11:45-53)*

¹ Kɛ Yeesu uu lɛ picélaa ḿ masí, uu pɛɛ upipiretiki maa rɛ:

² Nɔ yɛ tɛ li tise siyáa sité piké nɛ nkpɔ melóó anyá li. Kei kapi Usoi Kɛpipi piláarɔ anipɛ-i wainɛ, pɛ piké kunapéékɔ́ kɛcáá kɛ kari.

³ Kei kɛ pɛpɛɛ ye Uléécáa inyóɔnse n wa piwéese nɛ Pisuifi piwéese api Uléécáa usina kapi ye n sée rɛ Kayifu keyɔɔpɛ cápɛnɛ,

⁴ api rinóó rise wai rɛ piké meya Yeesu tí piké kpu.

⁵ Api pɛɛ rɛ: Amá áɪ kape pɛɛ anyá kɛ́mɛɛ. Insá lɛ, pɪsoi pɛɛ n cápɪnɛlɛ yé yisi api nyɛɛ.

*Unósi unyine ye Yeesu riyu kɛcáá tulaali kɔ́nu
(Mariki 14:3-9; Yohani 12:1-8)*

⁶ Yeesu uu Petanii ketɛ-mɛ sɪ uú ha uyó Simɔ́ keyɔ-i topilɛ.

⁷ Kapi n tú pin ilukɛ le, unósi unyine uu kenúmpɪ sɔnɛ kenyninɛ kɛ́mɛɛ tulaali néikɔ́ píima unyine múípɔ uú nɛ sónɛpɔ uú nɛ Yeesu kɔ. Uu Yeesu riyu kɛcáá tulaali uyɛ kɔ́ni.

⁸ Kɛ upipiretiki api lɛ n yɛ́, áɪ nɛ pi risá, api pɛɛ unósi uyɛ maa rɛ: Yó picáainkɛɛ ye nkpɛni mpí?

⁹ Pi yé pɛɛ fe api tulaali nkó yáɪ nnéɪ píima api lisiwóó sɛ píwɛkɔ́ hóónɛ.

10 Yeesu uu céru re lē kapi símisi, uu pēē pi maa re: Yo nnya kani lē unósi uyē cōhlē? Mēwai sōne kuu né wa.

11 Likumúnjé re mpa píyei ke nó ne píwekōó aní we, aí mpa píyei ke tó ne nnó arí we.

12 Inépiñe kuu mēncire tulaali fō piké kelene nhóre né tã.

13 Asei kecáá, ké nó símisi re mpa yei kapi ketē nnéi kecáá Nsímé Kēcire yóólē, pi yéé unósi nkó mēwai mmé símisi apí ne u n léisēlē.

Yutasi ye lalē uké Yeesu tí

(Mariki 14:10-11; Luki 22:3-6)

14 Kei ke Yeesu pipiretiki kefi ne pitē pē use kapi ye n sée re Yutasi Isikariyōti uu pēē yisi uu pēpēē ye Uléécāa inyóōnse n wa píwéése lēepō

15 uu pi pise re: Nen Yeesu nóanénipe-i n wa, yo kani yé né pa? Pē api mēse ne mēse kei nní nwóóweni mēpipi afēetaani kēeni api u múise.

16 Kaí ne kei n kpísi, Yutasi uu pēē icée n wéési uké ne Yeesu pianipe-i n wa.

Yeesu ne upipiretiki ye nkpō melóó anyá iluke le

(Mariki 14:12-21; Luki 22:7-14, 21-23; Yohani 13:21-30)

17 Anyá nyē-i kapi ye akpónó nyēē áa pite m má n li keyaa foí ke Yeesu pipiretiki api ukekúrí hápō, api u pise re: Yei kaá la tóké anyá nyē iluke pó wa?

18 Uu pi pēse re: Ani kuyu-i kōó keyō-i hápō ani u maa re: Úcélāa ye re unkpō itunye ye tule. Kēpōyō-i ke u ne upipiretiki api sōnti piké nkpō melóó anyá li!

19 Upipiretiki api mēsei lē kuu pi m ma wai, api nkpō melóó anyá iluke wai.

20 Kai nnyóó ñ wa, u ne upipiretiki kefi ne pité pē apí tone apí iluke n le.

21 Keluke ke-i kuu pi maa re: Asei kecáá, ké nó símisi re nókenécōpe unyine yé né tī uu pinélaarō anipe-i wai.

22 Kuu lē mí ma, upipiretiki apōō aa meyíkíyiki caai api use use u m písei re: Upíima, yare né nées? Uō uu kō re: Upíima, yare né nées?

23 Kei kuu pēe pi pēe re: Tó ne uyē tōō nní ricáripí risē-i n le yēe sōnti uké pinélaarō anipe-i né wa.

24 Usoi Kēpipi ye ketē nké kecáá tósule yare lē kai Nléécaasimé kēmēe kekecáá ñ wólaalē meō. Amá uyēe piláarō anipe-i ke n waine ye íwe toporile. Li kutōsi we ápi kape pēe liute m mari.

25 Yutasi yēe piláarō anipe-i u n waine pōō pēe u pise re: Yare nées pēe lo nées, Upíima? Yeesu uu re: Yare kaa nní mí ma.

Yeesu nkpō ne umeyise piléise inyeki

(Mariki 14:22-26; Luki 22:14-20; Kōrenti Foí, 11:23-25)

26 Ke Yeesu ne upipiretiki api lē n tū pin iluke le, uu kukpónó kpísi uu kukecáá Uléécaā pōōnese uu ku kpókōrine uu pi pa uu re: Inépinē ye nnyí, ani yōsí ani li.

27 Uu lē memáá kēpóripí kpísi uu kekecáá Uléécaā pōōnese uu pi pa uu re: Ani yōsí ani nónnénéí n ntí.

28 Menénye ye mmé mēe n kōonu písoi meyā nnya re Uléécaā uké piakópe pi sárei. Ménye mē kái ne ritiki Uléécaā uú ne písoi séi re u ne pē piké kómēine.

29 Ké nó símisi re kaí ne neni rimpá, ám aléepipi pita mpí piníré kpáne liké ha ne tu keyáa ké ke tó ne nnó ari yé ha kə pita fale Unésáa iyəopi kémee ní ntí.

30 Kuu lē pisimé pi m masí api pəe ipakarə siyomə n yom pin pakarəntə, api wai api yisi api Olifiyee rikúú taá.

Yeesu ye símisi re Piyee yé kési re úu u nyu

(Mariki 14:27-31; Luki 22:31-34; Yohani 13:36-38)

31 Kei ke Yeesu uu pəe upipiretiki maa re: Nó nónnénéi kesine nké né ηmeriyə ani wúrunkee. Li Uléecaa ritelé-i wólaalē tē: Né useesē kpu, kuseelee isee nnéi ii kpíi.

32 Yeesu uu kə kpá re: Amá nen piyeyi nkpə kémee piyise m masí, né ha Kalilee ketē-pə nó m mē.

33 Piyee uu rinó yósu uu re: Mpá písoi nnéi pin pó nnya kelólé n yē, né ám yé píkai loó.

34 Yeesu uu u pəse re: Asei kecáa, ké pó símisi re pó kesine nké cire kesi metaani re áa né nyu, icá ii kelene kooi.

35 Kei ke Piyee uu pəe u maa re: Mpá lin nkpə ye mu, tó ne mpó tóké kesé kpu, ám kuηmeriyə pó we. Pipiretiki nnéi api liməcə male.

Yeesu ye Ketisemanee-pə keyóme yáasi

(Mariki 14:32-42; Luki 22:39-46)

36 Lē memáa, Yeesu ne upipiretiki api kelō kenyine kapi ye n sée re Ketisemanee kémee tuiپə. Uu upipiretiki maa re: Ani nté n tū néeké rinyəsó ké ha keyóme yáasi.

37 Uu Piyee ne Sepetee pinmánə keté kpísi uú ne péne. Nfasimé píima ne mpóccai nnyine nn pəe u tini.

38 Kei kuu pɛɛ pi maa re: Tinéṗóó yɛ caailenle háí lin ne nkṗó menyíne we. Ani nté n tū, áni kape lɔpile, tóké kesé n nyáni.

39 Kei kuu nkáripí ne ketaa pi wa, uu wúla uu kényu keté kipi uu Uléécaa yáási re: Unésáa, pó fe aa mṗá yo wai, a ne ntóosi keporipi nké ketaa né wa. Mṗá ne lē, kape menéṗóola wa, amá meṗókó wa.

40 Kuu piyómeyáhaa mí masí, uu upipiretiki pē kémee pɛɛpɔ, uu pi lɛɛpɔ pin lɔni. Uu pɛɛ Piyee pi se re: Lē nnya, áni nkṗáni fe tó ne nnó tóké kenampi kesee kesé n nyánii?

41 Ani n tū nɔn nyáni nɔn keyóme yáási áni kape ne pipeikɛe kémee ní loó nnya. Li kesoiṗipi ripóó we re keké yɛ lisɔne wa, amá ke pɛɛ rinárei mále.

42 Uu kɔ melírū nkáripí ne ketaa pi wai, uu kɔ Uléécaa yáási re: Unésáa, in te áa yé ḡmurei ntóosi keporipi nké keké ne ketaa né wa re ne meníré ke mále, meṗóla meké wa.

43 Uu pɛɛri uu kɔ pi lɛɛri pin lɔni, likumúḡé re piinipee yɛ mulesile.

44 Uu kɔ metáánū piyise kṗá uú ne ketaa pi wai, uú ha kɔ mese mē ne Uléécaa téní

45 uu pɛɛ kɔ upipiretiki kémee pɛɛpɔ uu pi maa re: Néntɛ nɔ nkṗéni lɔnilɛ nɔn wéntelē? Ituḡe yɛ nkṗéni tule re piké Usoi Keṗipi tí piké pikópekóó anipe-i wa.

46 Ani yisi tóké u tɛpɛi. Uyee né n kṗisine uké pikópekóó anipe-i wa yɛ nyahaimelɛ.

Yeesu metine

(Mariki 14:43-50; Luki 22:47-53; Yohani 18:3-12)

47 Ke Yeesu uu lē ní we un símisi, upipiretiki kefi ne pité pē keɔpe use kapi yɛ n sée re Yutasi un tuiṗó

ne risoiwuí, atéhe ne apúnípi an mulēilē. Pēpē ye Uléēcaa inyóōnse n wa piwéēse ne Pisuifi piwéēse pēē lē pi tumpō.

⁴⁸ Yutasi uyēē pēē pianipe-i Yeesu n wainē ye pēē risoiwuí céesilē lē kapi yé ne Yeesu n céri piké tī. Uu pēē pi maa re: Nen ha úye rimpira arí u yáasi, uyēē lo. Ani u tī.

⁴⁹ Kuu n tuipō, uú ne Yeesu kémēē n sairilē uú ha u maa re: Ne pó yáasi, Sáa! Uu pēē u pira uu u yáasi.

⁵⁰ Yeesu uu pēē u maa re: Unésáne, a pikēi pēē kaa piwai ní ka mekēē wa! Kei ke pēē api pēē cápinerō, api Yeesu tini api múlú.

⁵¹ Kei ke Yeesu upiretiki use uu risaapō uu ritéhe kpeéu uu Uléēcaa usina ukeikó kutu semí.

⁵² Yeesu uu u maa re: A ripótéhe tē tikukai-i pēēpō. Li we re pēē nnéi pēē ne ritéhe n kóni, titéhe kapi ye kō ne pēē kpu.

⁵³ Aa nyu re nen pēē nté Unésáa m pise re uké né lémmē, u yé pēē nté nní piléēcaatumē né pamē ai inōη kefi ne ité fáauu?

⁵⁴ Nen nkpéni lē n wa, li yé pēē mmē kapi nní Uléēcaa ritelē-i n wói re nní kai nní n wai kai pise re liké wa kecáa ritikii?

⁵⁵ Yeesu uu pēē pisei pēē n cápinelē maa re: Nō atéhe ne apúnípi ne pitíne né ka yare usoi kpááree unyine kani pitíne ka. Mpá keyáa kéye ke tó ne nnó arí pēē Uléēcaa keyō-i we nen céési, áni né tī.

⁵⁶ Amá lē ke antepuyē api Nléēcaasimé kémēē n wói liké ne n wa nnya kai lē wa. Kei ke upipiretiki nnéi api pēē u ηmeriyē api wuru.

*Pi ne Yeesu ketúhaane píma-i ha
(Mariki 14:53-65; Luki 22:54-55, 63-71; Yohani*

18:13-14, 19-24)

57 Περρε Yeesu n tí ye pεε u kpísile apí ne Uléécaa usina Kayifu keyo sí. Kei ke isé picélaa ne Pisuifi piwéése apí pεε cápινελ̄.

58 Piyee uu ketaa-po Yeesu n tikilē uu ne Uléécaa usina keyocope tulu, uu lompō uu piméré kekúrí tone un ne mé uké yé lē kai yé ne kété n kpu.

59 Περρε ye Uléécaa inyóonse n wa piwéése ne pitúhaane píima nnéi apí písoi wéési pεε yé Yeesu ne nsímé rinkpára piké ne u n kpu nnya.

60 Píseérakó nōme apí cápινερo. Mpa ne lē, apí nka yē piké ne u rikpára. Kai yé rinkpáse, pitisi pité pinyine apí hapo

61 apí re: Usoi nkó ye maa re u yé fe uu Uléécaa keyo foru uu siyáa sitaani ne pimóme ke pεε.

62 Kei ke Uléécaa usina uu pεε yisi uu u maa re: Nsímé mmú nnéi ke písoi mpí apí nní kepócaá n símisi kémee, n-ye kaa yé poké pεε?

63 Yeesu uu n séélē léké-léké. Uléécaa usina uu pεε u maa re: Ne la re a Uléécaa ye n nyáni rinyiri sée áa ne wéeri, in te pó ke Uléécaa uu wée. Néε póo Uléécaa Kepipii?

64 Yeesu uu u pεε re: Lē kaa nní ma. Limemáá, né kō nó rikpáse re kaí ne neni n kpísi, nó Usoi Kepipi yē ken Uléécaa, nnaηe nnéi ute kuluke-luke-mē kēyukótone-i tú. Nó kō u yē un keyómecaa-pō aηope kecáá tú un ne weme.

65 Kei ke Uléécaa usina uu pεε uricuruu ilū kuu n tanaalē céerii ai nyíse re lí u tóosile hái. Uu pεε re: Uléécaa ηmaa kuu nní lámaankεε. Ai nkpáni nkpéni píse re toké píseérakó pinyine

wéési. Nórínécúruu ye alé kuu Ulééca n lámaankεε konle.

⁶⁶ Lē nnya, iye kani músu? Api u pεε rε: Li ne sá rε piké u kpu.

⁶⁷ Api pεε meta kéyu-i pitúkente u loni. Api akpini u tini, picɔ api sipεε u kápáá

⁶⁸ api ye pεε rε: Pó ke Ulééca u n wéε, a ηmoinu aa ró símisi nké te wóo pó pi?

Piyεε ye kesi rε úu Yeesu nyu

(Mariki 14:66-72; Luki 22:56-62; Yohani 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Ke Piyεε uu kei lē tipoo-i n tú, unósi keikó unyine uu léepɔ uu kei u léepɔ uu u maa rε: Ne póo lo! Pó ne kɔ pεε Kalilee ukó Yeesu uyē tikilenle.

⁷⁰ Uu pinnéi inipεε iyε-i késu uu rε: Né ám nyu rye kaa símisi.

⁷¹ Uu limemáá yisi uu rinonoo-mē sí. Unósi keikó ucɔ póo kɔ kei piyéne u kpá uu pεpεε kei n cápínélē maa rε: Nkó pó ne kɔ pεε Nasareti ukó Yeesu uyē tikilenle.

⁷² Piyεε uu kɔ pikéne kpá uu wéeri rε: Am usoi nkó nyu.

⁷³ Liké ne rinsáε, pεpεε kei rí we apí nyɔsópɔ apí ne u kɔ api u maa rε: Asei kecáá, pɔ pisoí pē use le. Mepósímé kémεε kai lē nyíselē.

⁷⁴ Kei ke Piyεε uu kési ηmaa uú ne ketē kpεeni uu wéeri rε: Ne Ulééca, ám usoi nkó nyu. Mεε ne mεε, icá ii kooi.

⁷⁵ Piyεε uu rinóo tē ke Yeesu uú pεε u mí ma léise rε: Icá iké kelenε n kooi, pó kesi metaani rε áa né nyu. Kei ke Piyεε uu léepɔ uú ne mpóocai téní.

27

*Pi ne Yeesu Pilati kέmεε ha
(Mariki 15:1; Luki 23:1-2; Yohani 18:28-32)*

¹ Kai kóso n weesi mmaρε μαρε, πεπεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése nnéi ne Pisuifi piwéése api rinóo rise wai re piké Yeesu kpu.

² Kei kapi पेε u paasi apí ne Róm uyóopi Pilati lεεpó.

*Yutasi nkpo kecáá nsímé
(UPM 1:18-19)*

³ Yutasi yeε Yeesu n kpísi uu piláaró anipe-i wai uu yénu re pi la piké Yeesu kpu. Ai u cón, uu ukefa-i ténì uu nwóoweni mepipi afεεtaani mē kpísi uú ne pele uú ha πεπεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi piwéése pē pa.

⁴ Uu pi maa re: Ne akópe wale. Ne usoi yeε úu líka n caai yáá arí pa api kópu. Pē api u पेε re: Mpókó ye mmē! Ai ne tó yē!

⁵ Uu पेε siwóó sē kpísi uu Uléécaá keyó-i sá, uu sí uú ha umεcire ríηme wai.

⁶ Πεπεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése api siwóó sē hínì api re: Kai nní ménye kewóó nnya, ncée rín irósé kέmεε we re piké Uléécaá keyó kuwóotakai kέmεε ke waipó.

⁷ Api kómεine api पेε ke kpísi apí ne utúhumóme kέmεε keté lolu re piké ye kei písáne kulesi.

⁸ Lē nnya kaí ne kei n kpíime ne neni-mē, pi keté kē sélei re: ménye kecare.

⁹ Lē ke antepu Yeremii uú पेε Yeesu kecáá ní ma uu Uléécaá nsímé ritelé kέmεε wólu kai wa re: Pi nwóoweni mepipi afεεtaani mē kpísile. Mē ke Isirayeli pikó

apí musí rε pi yé ukecáá héele.

¹⁰ Apí nε utúhuməme kémεε ketē ləlu. Lē ke Upíima uu rε ké pi símisi.

Pilati ye Yeesu nsmé píseise

(Mariki 15:2-5; Luki 23:3-5, Yohani 18:33-38)

¹¹ Kapi uyəopi Pilati kémεε nε Yeesu pitúhaane ní ha, uyəopi uyē uu u píse rε: Póo Pisuífi uyəopii? Yeesu uu rinóo u yósu rε: Mmē kaa nní ma.

¹² Amá ke pεpεε ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése nε Pisuífi piwéése apí nε nsímé u rinkpára, úu ríka pi pεse.

¹³ Kei ke Pilati uu pεε u píse rε: Aa mmē kapi nní nε pə n kparai kóméi, née?

¹⁴ Uu kə lē n séele úu ríka pεse. Ai pεε Pilati píri wai.

Pi túhaane aí tone rε piké Yeesu kpu

(Mariki 15:6-15; Luki 23:13-25; Yohani 18:39-19:16)

¹⁵ Mpa nkpə melóo anyá áye, Pilati yèè ukpaniikó uyē ke risoiwuí ari ní la uké lese akpanii kémεε lésele.

¹⁶ Utisi unyine kapi npá yei n nyu ye pεε anyá kumúnjé kpe-i akpanii kémεε wele. Pi ye u sée rε Yeesu Parapasi.

¹⁷ Pilati uu pεε písoi pεε n cápinelē píse rε: Yeesu Parapasi nε Yeesu kapi n sélei rε Kirisi kecəpe, úye kaní la ké akpanii kémεε lese?

¹⁸ U pεε nyule ηmaa nsəne rε nfaəle nnya kapi Yeesu uanipe-i wa.

¹⁹ Pilati un kei lē ketúhaane ke-i we, liké nε rinsáse, uunəsi uu písoi tumpə rε piké u ma rε: Usoi nkó úu ncaai ríka wa. A unsímé kémεε apónipe

mahã. Ne kesine nké uyẽ nnya keláré kópe kenyine kémee íwe lile hái.

²⁰ Pɛpɛe ye Uléécãa inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi piwéése pin likumúnjé kpe-i pisoi pitálaankɛɛ masí re piké Pilati símisi re uké Parapasi akpanii kémee lese uu Yeesu pǎ kopu.

²¹ Uyóopi uu pipise pi kpá re: Piketé kecɔpe, úye kaní la ké lese? Api u pɛse re Parapasi lo.

²² Ké íye Yeesu kapi n sélei re Kirisi pǎ wa? Api pinnéi u pɛse re: A kunapéékóó kecáá u kariii!

²³ Kei kuu kɔ pipise pi rikpá re: Ncaai ní-ye kuu mpíi wa? Api pɛe sicááila náklíse ηmaa re: A kunapéékóó kecáá u kariii!

²⁴ Ké Pilati uu n yé te mpá un ne n símisi, ái nkpáni líka yoriyene, iwóó in meníje meyá cálẽ, uu míni kpísi uu pisoi nnéi inipɛɛ-i anípe nale uu re: Ai née ncée he re piké usoi nkó yeé úu ncaai níka n wa kpu. Nónnékó ye mmẽ!

²⁵ Pisoi pɛe n cápinelẽ nnéi api u pɛse re: Ee! Tó ne sirówá toké unkpɔ ncɔni n te!

²⁶ Kei ke Pilati uu pɛe akpanii kémee Parapasi pi lese, uu tíyɛse api Yeesu iséi súúkeɛ, uu pi u pa re piké ha kunapéékóó kecáá kariii.

Pisóóca ye Yeesu kecáá nyáni

(Mariki 15:16-20; Yohani 19:2-3)

²⁷ Uyóopi pisóóca api Yeesu kpísi apí ne kei kapi ye n túhaane lompɔ, pisóóca nnéi api kei u kálaapɔ.

²⁸ Api ilũ u mahani api kukpélenku wéé u tani.

²⁹ Api pɛe sinípeleépi rikɔη parii api u kipise, api kɔ kenaapi kunípe luke-uke-mẽ u múíse. Api pɛe ukɛyu-i wúla api sényi api re: Tɔ pǎ yáasi, Pisuifi uyóopi!

³⁰ Api pɛɛ meta u n tũkentɛ. Api yɛ kɔ kɛnaapi kɛ kpĩsi apĩ nɛ rĩyu kɛcáá u pepu.

³¹ Kapi nnyei u m masĩ, api kukpɛlɛnku u mahani api uilũ pitane u pɛsɛ apĩ nɛ kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá pikarii u tómpɔ.

Pi Yeesu kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá karii

(Mariki 15:21-32; Luki 23:26-43; Yohani 19:17-27)

³² Kapi kuyu-i n léeri pin nɛ Yeesu pikarii tósu, apĩ nɛ Sirɛeni ketɛ utisi unyine sáne. Pi yɛ u sée rɛ Simɔ. Api rĩnanɛ nɛ Yeesu kunapɛ́ékɔ́ u cɔnsɛ.

³³ Api pɛ́é ha nɛ kelɔ kɛnyine tulu. Pi yɛ kei sée rɛ Kɔlikɔta. Liasei rɛ: Kúyu Kɔŋoo kelɔ.

³⁴ Api píta nɛ pite tule-tule pinyine cɔhɔnɛ api u pa rɛ uké n ntĩ. Uu lélé uu yúlu rɛ úu nírunɛ.

³⁵ Api u kpĩsi apĩ ha kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá karii, api panjai apĩ nɛ pimɛcɔpɛcɪrɛ uilũ hɔɔnɛntɛ. [...]

³⁶ Api pɛɛ kei n tũ pin u mɛ́.

³⁷ Api kekpɛnkpɛlépi kɛnyine kɛcáá wólu lɛ nnya kapi u ní kpu api kunapɛ́ékɔ́-i uriyu kɛcáá karii. Pi wɔi rɛ: Nkó yɛɛ Yeesu, Pisuiɪi uyɔɔpi.

³⁸ Api pɛɛ kɔ limɛmáá pɪsoi kpááree pité pinyine kɛsé karii, ucɔ ukuluke-luke-mɛ ucɔ ukumii-mɛ apĩ nɛ u kɔ.

³⁹ Picéetɔŋɛ api u lámaankee api rĩyu m pɔuli.

⁴⁰ Api yɛ u maa rɛ: Pɔ́ó yɛ Uléécáa keyɔ n forii aa siyáa sitaani nɛ pimóme kɛ pɛsɛ, pɔn mɛsei Uléécáa Kɛpipi, a nkpɛni ripóyu lɔ aa kunapɛ́ékɔ́ kɛcáá súiri!

⁴¹ Pɛpɛɛ yɛ Uléécáa inyóɔnse n wa piwéése nɛ isé picélaa nɛ Pisuiɪi piwéése pɔ́ó kɔ limɛcɔ kɛcáá u nyáni api yɛ nɛ maa rɛ:

42 U picɔ yoriyentele amá úu pɛɛ fe uké uricuruu yoriye! Néntɛ Isirayɛli Uyɔɔpi lo! Uké kɔ kunapéékɔ́ kɛcáá súime tɔké pɛé ne kɛfa u tɛnɛ.

43 Uléécáa kuú ne ritá uu ye ne maa rɛ: Ne Uléécáa Kɛpɪpi lɛ. Lã nnya, in tɛ Uléécáa ye ukɛcáá kpálẽ, uké nkɛni u yoriye tɔké yé nké!

44 Háí aí ne pɪsoi kpááree pẽ keté kapi kɛsɛ n karii pɛne api kɔ lã u lámisi.

Yeesu nkɔ

(*Mariki 15:33-41; Luki 23:44-49; Yohani 19:28-30*)

45 Itunɛ kɛcírɛ kumúnjé háí ne ketúnjé metaani kumúnjé kɛ kunmaha aku ketɛ nnéi kɛcáá cɔ.

46 Kai ketúnjé metaani kumúnjé ní tu, Yeesu uu kɛcááila píima kɛnyine súuni rɛ Elii, Elii lama sapatani? Leleɛ rɛ: Unéléécáa, Unéléécáa, yo nnya kaa né nmeriye?

47 Pɪsoi pɛɛ kei n cápɪnelẽ kɛcɔpɛ, pɪnyine api lã kom api rɛ: Elii kuu nní sélei.

48 Mɛsɛ ne mɛsɛ, pɪkɛcɔpɛ unyine uu wuru uú ha sínéẽ kpísi uu píta nyɛpɛ-nyɛpɛ pɪnyine fe uú ne kɛnaapi kɛnyine kɛcáá tuhu uu u pa rɛ uké n ntí.

49 Picɔ api pɛɛ rɛ: Ani riyá tɔké yé tɛ Elii yé kam uu u yoriye néɛ.

50 Yeesu uu meýá pipupɛi kpá uu pɛɛ kpi.

51 Likumúnjé kpɛ-i kɛ kusánjáá kápí ne Uléécáa kɛyɔ kɛmɛɛ n kɛnɛlẽ aku riceérine meté háí kɛcáá ne metene-pɔ. Ketɛ akɛ yénesi, aparɛcaŋaa aa forɛsi,

52 akpíí meýá aa wúkulentɛ, Uléécáa pɪsoi kulúí pɛɛ n kpí api yisikɛɛ.

53 Api akpíi kέmεε léenti. Ke Yeesu uu rí ka uu nkpo kέmεε yisi, api Uléécaá kuyu lompɔ, písoi meɣã api pi yenu.

54 Ke Rɔm usóóca kpéè ne písóóca picɔ pεε kei rí we pin kesé Yeesu mé api n yé lē ke ketē akε n yégesi ne licɔ licɔ lεε n wapisi, iwame ii meɣíkíyiki ηmaa pi loni api re: Usoi nkó ye pεε mεsei Uléécaá Kepipi lε.

55 Pinósi ye pεε kulúí wele, pin ketaa-pɔ nyenu pin nyáni. Pimeɣã pεε hái Kalilee-pɔ u ritikime pin u léni.

56 Pikecɔpe pinyine pεε nní Makitala kuyu ukó Maari ne Yakupu ne Yosefi uni Maari ne Sepetee pinmánε uni.

Yeesu mekulaa
(*Mariki 15:42-47; Luki 23:50-56; Yohani 19:38-42*)

57 Kai nnyóó n wa, utisi māmá uyē kapi ye n sée re Yosefi un Arimatee kuyu ukó, uú hapɔ. Uyē ne kɔ pεε Yeesu upiretiki lε.

58 Uu Pilati kέmεε sí uú ha u pise re uké Yeesu u pa. Kei ke Pilati uu ηmurei uu ncée he re piké ha Yeesu u pa.

59 Yosefi uu Yeesu kpísi uu kesánáápi tomé kecire-i wai

60 uú ha ne nhóre fale kuu kuparepoo-i n wa kέmεε u finse, uu pεε mεpare píima menyine pímiise uu rinɔnɔ fi, uu pεε yá uu tómpɔ.

61 Likumúné kpe-i, Makitala kuyu ukó Maari ne Maari ucɔ uyē pón kei rikpíi keyúrí tū.

Tikpíi piméré

⁶² Kε keyáa kεε ye ne kewénteyaa n tise ake n tu, pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne Pifarisi apí yisi apí Pilati keyo sí,

⁶³ apí u maa re: Urósáa, tó léise re ke unóome nkó uú pεε nfáa m má, u pée maa re u yé unkpó memáa keyáa táánū tuné yisi.

⁶⁴ Lē nnya, a ncée he re pisoι piké ha siyáa sitaani urikpíí n̄sone m mē, upipiretiki ápi kapε ne u n yáai piké lese, piké pée ne pisoι n kiraase re: u nkpó kémεε yisile nnya. Lin lē n wa, nnóome mmē né pεε caai ai nfoí feriyε.

⁶⁵ Pilati uu pi pεε re: Piméré ye mpí! Ani ne pi ha piké ha rikpíí m mē yarε kani ní la.

⁶⁶ Kei kapi yisi apí ha músu, apí yénu lē kapi yé pimérékei pē n wa. Apí mεpare mee rinonoo n filē n̄sone karií apí pεε piméré tónsente re piké m mē.

28

Yeesu ye nkpó kémεε yisi

(Mariki 16:1-10; Luki 24:1-12; Yohani 20:1-10)

¹ Keyáa kεε ne kewénteyaa rintíki ketúné, Maari Makitala ukó ne Maari ucó apí yisi re piké ha rikpíí rilóólú.

² Kei nní, ketē ake yénesi, Upíima uleecaatumε unyine uu keyómεcaa-pó súiri uu mεpare mee rikpíí rinonoo n filē pímiise uu rikεcáá tone.

³ U pεε télule yarε kekónetéhe, uilū in wariye pói-pói.

⁴ Liiwame píima inyine ii piméré tini, apí pée n terii nfáa n̄n ne párí yarε pi kpule.

⁵ Uléécaatumε uyē uu pεε pinósi pē maa rε: Iwame íi kapε nό n we. Ne yē tε Yeesu uyē kapi kunapéékóó kecáá n karií kani wéési.

⁶ Uu nté we. U nkpó kέmεε yisilε yarε kuu mί ma. Ani kam ani kei kapí pεε u n finse yē,

⁷ ani mεkεε sí aní ha upipiretiki símisi rε u nkpó kέmεε yisilε. U yé Kalilee-pó pi m mē. Kei kani yé ha u yē. Mmē kam m má kέ nό n símisi ye mmē.

⁸ Api pεε rikpíí kekúrí yisi, iwame ne mpóonare píima nn pi we apí ha mεkεε nsímé mmē upipiretiki símisi.

⁹ Liké ne rinsáse, Yeesu uu ne pinósi pē sáne uu pi maa rε: Ne nό yáasi. Api ukekúrí hapó, api wúla api uana tini apí ne ríyu u waise.

¹⁰ Yeesu uu pεε pi maa rε. Iwame íi kapε nό n we. Ani ha pinémárecó maa rε piké Kalilee ha. Kei kapi yé ha né yē.

Piméré ye lē kapi n yé símisi

¹¹ Kumúnjé kpe-i ke pinósi pē api ncée rí we pin tósu, rikpíí piméré pinyine api yisi api kuyu pεε, apí ha pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése lē nnéí lεε n wa kεenkεε.

¹² Pē ne piwéése apí tone api kómεine, api siwóó píima sinyine piméré pē he

¹³ api kó pi tálaankεε rε piké maa rε: Tó kesine lópilεlε, upipiretiki apí weri api u yáái apí ne tómpó.

¹⁴ Piwéése pē api kó pi kpá rε: Uyóopi píima un lē n kó, tó u símisi uu kóm áni yé ncóη ríka yē.

¹⁵ Piméré pē api mesei siwóó sē yósu api lē kapi pi n céesi wai. Lē nnya ke nsímé mmē nrí we ne nenime nn ne Pisuífi kέmεε kóónúlē.

*Yeesu ye umεcirε upipirεtiki nyise
(Mariki 16:14-18; Luki 24:36-49; Yohani 20:19-23; UPM 1:6-8)*

¹⁶ Yeesu pipirεtiki kefi ne use api yisi api Kalileepo riyόpe te-i ke Yeesu uύ peε mí maa re piké ha sí.

¹⁷ Kapi u n yé, api u yáasi api ukεyu-i wúla. Amá pico pin ne we pin céreise.

¹⁸ Yeesu uύ ne pi ko uu pi maa re: Uléεcaa ye keyόμεcaa-po ne ketē nté npá yo kecáa rnanε né hεε.

¹⁹ Lē nnya, ani isoipuri nnéi kέmεε ha, ani tíyεεe pisoι piké kenépire ritiki. Ani Sáa Uléεcaa ne Kepipi ne Nfáasone rinyiri ne míni pi wole.

²⁰ Ani ko pi céesi re piké isé iyē nnéi kam nó n kariι ritiki. Ani n nyu re siyáa nnéi kam nó kenékúri we ketē keké ha ne tene.

Nkomine Fal Ritɛlé **Sola New Testament**

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

cxv

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1